

**Bereczky Zsigmond Református
Általános Iskola**

**Pedagógiai Program
2021.**

Tartalom

Bevezető	1
Helyzetértékelés	
Az iskola rövid története.....	3
Küldetésnyilatkozat	6
Helyzetelemzés	7
I. Az iskola nevelési programja	11
1) A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, eszközei, eljárásai.....	11
2) A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	38
3) Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	41
4) A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	46
5) A pedagógusok intézményi feladatai.....	47
6) Az osztályfőnök szerepe a nevelőmunkában.....	48
7) A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység	50
8) A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok, tevékenységek	55
9) A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek az iskolában	58
10) A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai, gyakorlásának rendje	60
11) Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, az iskola partnereivel	63
12) A tanulmányok alatti vizsgák	65
13) A felvételi eljárás különös szabályai	70
14) Az iskolaváltás, valamint a tanulók átvételének szabályai.....	71
15) Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai feladatok	73
II. Helyi Tanterv	76
1) Tantervek, alkalmazott kerettantervek	76
2) A MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ KÖZOKTATÁSI TÖRVÉNYE.....	77
3. Tantárgyi struktúra és óraszámok.....	77
3.1. Kötelező tantárgyak és óraszámok az 1–8. évfolyamon	77
3.2. Óraterv a kerettantervekhez – Kifutó rendszerben működő óraszámok	82

4. Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei	85
5. A nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása ..	87
6. Mindennapos testnevelés	91
7. Választható tantárgyak, foglalkozások	91
8. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái...	92
9. Az egyéb foglalkozások célja, szervezeti formái és időkerete; csoportbontás tanórai foglalkozásokon.....	96
10. A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek	98
11. Az egészségnevelési és környezeti nevelési program elkészítésének alapjai.....	99
12. A tanulók jutalmazásának, magatartásának és a szorgalmának helyi minősítési rendszere	111
13. Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása	116
14. Továbbhaladás az iskolában – a felsőbb évfolyamokba való lépés feltételei.....	116
15. Az iskolai írásbeli, szóbeli beszámoltatások formái.....	118
16. Sajátos nevelési igényű tanulók: a fogyatékoság típusához és fokához igazodó fejlesztő program	120
A pedagógiai program érvényességével, módosításával, nyilvánosságával kapcsolatos egyéb intézkedések.....	
Legitimációk	161
Mellékletek	166

Bevezető

Tisztelettel köszöntöm a kedves olvasót! Ön a Bereczky Zsigmond Református Általános Iskola pedagógiai programját tartja a kezében. Ahhoz, hogy iskolánkról, az itt végzett nevelő-oktató munkáról reális képet nyújthassunk, először érdemes iskolánk történetével és a jelenlegi helyzet bemutatásával kezdeni az ismerkedést.

„...mikor még nyelvemen sincs a szó, immár egészen érted azt Uram!

Elöl és hátul körül zártál engem, és fölöttem tartod kezedet.

Csodálatos előttem e tudás, magasságos, nem érthetem azt.” (Zsolt. 139, 4-6)

Helyzetértékelés

Dombrád város, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, a Rétköz északkeleti részén fekszik. A város lélekszáma a hozzá tartozó Kistiszhát lakosaival együtt 4481 fő, a hátrányos helyzetű települések közé tartozik. Magas a munkanélküliek és a jövedelempótló támogatásból élők száma.

A település lakosságának összetételéből adódóan, sok a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű tanuló, akik ingerszegény környezetből érkeznek, szüleik aluliskolázottak, alkalmi munkából igyekeznek megteremteni gyermekeik testi-lelki fejlődéséhez szükséges feltételeket. Ezen háttértényezőket figyelembe véve biztosítjuk tanulóink számára az esélyegyenlőséget olyan oktatás megteremtésével, mely segít a világban eligazodni, a mindennapokban használható képzést nyújt. Mindemellett református iskolaként a hitélet, a keresztyén értékrenddel történő azonosulás fő célkitűzése intézményünknek. Ezen szempontok alapján készült pedagógiai programunk, mely olyan tanulási lehetőségeket kínál, melyből diákjaink az érdeklődésüknek, irányultságuknak a leginkább megfelelőt választják.

Bereczky Zsigmond Református Általános Iskola Dombrád története

Isten akaratából újraindulhattak és működhetnek egyházi iskolák. Ezek között ott van a mi intézményünk, amely 1993-ban újra megnyithatta kapuját. A keresztyén oktatásban a legfőbb érték az Isten vezetése alatt élő hívő gyermek. Ennek az elvárásnak kell megfelelnie az intézmény minden dolgozójának. Iskolánkban arra törekszünk, hogy tanár és diák úgy élje

életét, végezze munkáját, hogy a tanítás, a tanulás, az iskolai élet istentisztelet legyen. Ez az általunk kitűzött cél emberi mérték szerint talán elérhetetlen, de hitünk szerint Isten segítségével elérhető. Ebben a szekularizált világban a pedagógusainkra nagy teher és felelősség hárul a keresztyén értékek továbbadásában, mint az államosítás előtti időszakban, amikor még természetes és elfogadott volt a vallásos nevelés és neveltetés. A XXI. században új módszerekkel, új közegben kell az általános ismeretek átadásán túl azt a többletet adnunk, ami a hitre nevelés. A hit, az Isten ajándéka, s az Ige szerint: ... *a hit hallásból van, a hallás pedig Isten Igéje által.* (Róma 10,17.)

Remélem, hogy a pedagógiai program célja és feladata egyértelmű azoknak is, akik elbírálják, és azoknak is, akik benne dolgoznak. Mert az iskola munkáját, a róla alkotott véleményt meghatározza:

- ki tanít az iskolában – kiket tanít
- hogyan tanít – milyen céllal tanít – mit tanít

A keresztyén pedagógus legfontosabb jellemzői: hivatástudat, gyermekszeretet, elkötelezettség, szakmai színvonal a tanításban, és egyszerűség, fegyelem, rend a nevelésben: „követelek tőled, mert becsüllek!”

Szeretettel ajánlom e programot minden Bereczky Zsigmond Református Általános iskolásnak, nevelőnek, szülőnek, fenntartónak. Kívánom, hogy e program teljesítéséhez az Isten adjon erőt mindnyájunknak, és kísérje áldás munkánkat, s legyen békesség a szívünkben.

Dombrád, 2021. augusztus 31.

Simonné Kovács Edit
Intézményvezető

Az iskola rövid története

A dombrádi református iskola mindenkor az egyház testéhez nőtt intézmény volt, s fenntartásáról elsősorban az egyház, másrésztől a szülők gondoskodtak. Az első tanítók a XVI. század közepén érkeztek Dombrádra. „Tarisznyás mesterek”- nek hívták őket.

Egy korabeli 1597-es feljegyzés szerint a „Schola mester béri”: „Schola mester béri 25 külön kenyéres embertől, fél negyed élet, egy-egy sódar, egy-egy szekér fa”. Az egyházi oktatás legkevesebb 400 éves múltra tekint vissza, de sajnos 1948-1993 között szünetelt. A legkorábbi oskolamesterre /rector/ vonatkozó adat 1765-ből való, amely szerint ez időben Csengeri József töltötte be a tiszteket. Az 1833. évi consistoriális gyűlés jegyzőkönyvében találjuk, hogy az újonnan megválasztott prédikátor, Káldy József, a „Helybeli Oskola régi állapotáról tudakozódván”, a jelenlévőktől a következő választ kapta:

„Ez előtt ezen Ns. Ekklesiában feleséges Oskola Tanítók voltak, míg nem az Elöljárók, az egész Gyülekezettel együtt Oskolánk el allyasodását észre vevén és fájlalván, magukat arra határozták, hogy a Nagy. Tiszt. Tractuale Consistorium engedelmével ezután minden egymás után következő (3) három Esztendőre a S. N. Pataki Ns. Anya Oskolából fognak hozni a Rectori Hivatalra érdemes Ifjakat, kik közül 3 Esztendőknél tovább senki sem fog meg marasztódni, a meg házasodás általában nem engedtetik.”(Egy korabeli Jegyzőkönyv szerint)

Amint a jegyzőkönyvekből kiderül, 3 évenként, a régi rektor hivatalának leteltével, elkövetkezett a „rektorhozás” nevezetes alkalmá, amely a „hívhatási jogot” is magában foglalta. 1841-ben a „rektorhozó” deputáció tagjait azzal az utasítással rendelik ki, „hogy az egyház hívatási jogára” ügyeljenek. Egy 1838-ban kelt jegyzőkönyvben megtaláljuk a meghívásra érdemes személy kiválasztásának szempontjait: *„Azt hozhassa ki, ha szintén néhány egyének mellőzésével történik is, a ki mind szelíd erköltsére, mind tanítási szorgalmára, mind jó kántorságára nézve remélhető, hogy a Nép kedvét és az Egyház meg elégedését meg nyerendi.”*

Az iskola jó rendjére, a tanítók kötelességeinek pontosan való teljesítésére, a Curatornak kellett ügyelnie. Az első életfogytig választott prédikátor, Káldy József igen sokat törődött az iskola ügyeivel. A Curatorok megjelentek az évenként két alkalommal tartott exameneken is: virágvasárnap és ősszel, augusztus utolsó vagy szeptember első vasárnapján.

Az iskola épülete 1833-ig egyetlen helyiségből állt, amely a rektor lakása mellé volt megépítve. 1833-ban kezdték bővíteni az iskolát, mivel a rektor mellett preceptora is lett az iskolának és a gyerekek létszáma is növekedett.

Az iskolaszék szervezetét és ügyrendjét az 1876. évi XXVIII. tc. állapította meg. A birtokunkban lévő jegyzőkönyvi kivonat tanúsága szerint Dombrádon is megalakult az iskolaszék a református iskolában. Az iskolaszék elnöke a mindenkori lelkész volt.

Az államosításig minden ékesen és jó renddel történt a Dombrádi Református Elemi Népiskolában. A tanulói létszám emelkedett, ezzel egyenes arányban mindig újabb tanítói állásokat szervezett az iskola. A tanulói létszám növekedésével az iskola épületét is folyamatosan bővíteni kellett. 1889-ben az iskola 7 tanteremből, 1 tanítói szobából és 1 igazgatói irodából áll.

A Dombrádi Református Elemi Népiskola Tanítói Kara 1933-ban: „Veress Ilona; osztálya az ún. I. Vegyes osztály 94 tanulóval. Papp Antal, II. vegyes osztály 95 tanulóval; Kézy György, III. vegyes osztály 69 tanulóval; Nagy Borbála III-IV. leány osztály 51 tanulóval; Pataky Lajos, IV. vegyes osztály 73 tanulóval; Szekeres Dénes V-VI. leány osztály 66 tanulóval; Abod Imre V-VI. fiú osztály 64 tanulóval. Összesen 512 gyerek. Papp Antal ref. igazgató tanító.”

1948-ban a hatalom birtokába jutott baloldali politikai erők nem tűrték az iskolai nevelés ideológiai-vallási-világnézeti pluralizmusát, sorozatos támadások után sor került az egyházi iskolák államosítására. Dombrádon is ekkor államosították a Református Egyház iskoláját.

A Bereczky Zsigmond Református Általános Iskola elődje az 1948-ig működő Dombrádi Református Elemi Népiskola volt. A Református Általános Iskola létrehozásáról 1993-ban határozott az alapító, működtető Dombrádi Református Egyház. 1993-ban a Református Általános Iskola és Napközi két tantermet kapott vissza az ősi református iskolából, így egy első és egy második osztállyal összesen 38 tanulóval kezdődött meg a munka. Az első tanévben 3 főállású és 4 óraadó pedagógus alkotta a tanári kart. Az iskola Pedagógiai Programjában megfogalmazottaknak megfelelően elsősorban evangéliumi szellemű nevelést nyújtott, másrészt a kötelező követelményrendszer túlteljesítésére, bizonyos, a családok egy része számára korábban nem elérhető tanítási lehetőségek - pl. hangszeres zenetanulás, német nyelvtanulás, számítógép használat – általánosan elérhetővé tételére, a napközis szolgáltatás megőrzésére és erős református iskolai öntudat megteremtésére törekedett. Tanévenként egy osztállyal bővült az alulról építkező iskola, évről-évre egyre több család került közeli kapcsolatba az intézménnyel. Az 1994/95-ös tanévben 59 tanulója, az 1995/96-os tanévben 78 tanulója volt az iskolának. Az iskola első három tanéve bizonyította, hogy az iskola folytatni tudta a református nevelés hagyományait, teljesíteni tudta célkitűzéseit, vonzóvá tudott válni a dombrádi szülők számára. 1995 nyarán változás történt az önkormányzati vezetés, az

önkormányzati iskola álláspontjában: némileg váratlanul, egyszerre átadták az 1889-ben épült református iskola valamennyi helyiségét.

Az 1996/97-es tanév évnyitóján az iskola ünnepélyesen felvette a hajdani Dombrádi Református Iskola nagy tisztességű tanítójának, igazgatójának: Dr. Bereczky Zsigmond tanár úrnak a nevét. Az 1996/97-es tanévben a Bereczky Zsigmond Református Általános Iskola 5 osztályában 6 főállású és 5 óraadó pedagógussal 103 gyermek nevelését, oktatását végezte. Az 1997/98-as tanévben már 6 osztályra fejlődött fel iskolánk. A hat osztályban 126 gyerek oktatását látta el a 10 főállású és 4 óraadó pedagógus. Az évet 125 tanuló eredményesen zárta, egy tanuló betegségből eredő hiányzások miatt nem kapott osztályzatot. Az 1997/98-as tanévben 4 napközis csoportban, 94 gyermekkel folyt a délutáni tanulás és a szabadidős program. Az 1998/99-es tanévben 4 napközis csoportban 89 gyermekünk volt, az iskolába beíratottak száma 135. 1999/2000-ben 4 napközis csoportban 105 gyermekünk volt, a beíratottak száma az iskolába 157. Az 1999/2000. tanév mérföldkő volt az intézmény életében: Nyolc osztályban történik az oktatás. Soli Deo Gloria!

A 1999/2000-es tanévet követően több háttértényező következményeként az iskola tanulói létszáma stagnál, majd csökkenő tendenciát mutat. Egyrészt csökken a településen az iskolába lépő gyermekek száma, másrészt jellemző az elvándorlás, illetve vannak családok, akik városi iskolákban taníttatják gyermekeiket.

A mélypont a 2017/2018-as tanév, a tanulói létszám 113 fő. Ezt követően pozitív irányba mozdul el a tanulói létszám alakulása. 2018/2019-es tanév: 121 fő. 2019/2020-as tanév: 126 fő. 2020/2021-es tanév: 141 fő. 2021/2022-es tanév: 142 fő

Küldetésnyilatkozat

Iskolánk a Magyarországi Református Egyház iskoláinak küldetésnyilatkozatát magára teljes mértékben érvényesnek tartja:

Jézus Krisztus missziói parancsa: „... tegyetek tanítványokká minden népeket...” (Máté 28,19.), nem csupán az egyháznak szól, hanem a családnak és az iskolának is. A református iskola jó lehetőség arra, hogy segítse a szülőket és a gyülekezeteket abban, hogy valóra válthassák a gyermek megkeresztelésekor tett ígéretüket, amely szerint úgy nevelik és neveltetik őt, hogy „amikor felnőtt, a konfirmáció alkalmával ő maga önként tegyen vallást a Szentháromság Istenbe vetett hitéről a gyülekezet színe előtt.”

A református iskola keresztyén közösség. Olyan hitvalló (lehetőleg református) pedagógusokat feltételez, akik hivatásukat Istentől kapott küldetésnek tekintik. Életpéldájukkal, minden megnyilvánulásukkal keresztyénné, krisztusi emberré kívánják nevelni a tanítványaikat.

A Magyarországi Református Egyház elvárja, hogy a nem református vallású diákokat is öntudatos magyar keresztyénekké neveljék. Lehetővé teszi számukra saját vallásuk-felekezetük hitvallásainak megismerését, ugyanakkor elvárja tőlük a református értékek ismeretét és tiszteletét.

A fenti célok elérése érdekében a Magyarországi Református Egyház iskoláinak az a feladata, hogy imádsággal, igényes nevelő-oktató munkával, a magyar református iskolák hagyományainak, a keresztyén közösség nevelőerejének, a legfejlettebb tudományos és technikai eredményeknek-eszközöknek, valamint a családokkal és a gyülekezetekkel kiépített gyümölcsöző kapcsolatoknak a felhasználásával a lehető legtöbbet tegye meg azért, hogy minden növendéke fel tudja mutatni azokat a képességeit, amelyeket csak ő maga kapott a Teremtőtől.

Helyzetelemzés

Az iskola jogi státusza, alapító okirat

Az iskolát, mint nevelési-oktatási intézményt a Dombrádi Református Egyházközség alapította az 1993/1/3. sz. határozatában. Az iskola alapítási neve: Református Iskola Dombrád. Az iskola neve az 1996. évi névfelvétel után: Bereczky Zsigmond Református Általános Iskola.

AZ INTÉZMÉNY NEVE:

Bereczky Zsigmond Református Általános Iskola

AZ INTÉZMÉNY SZÉKHELYE, CÍME:

4492 – Dombrád, Kossuth út 43. Telefon: 45/465-413

AZ ISKOLA ÁLTAL HASZNÁLT BÉLYEGZŐK:

Hosszú bélyegző: BERECZKY ZSIGMOND
 Református Általános Iskola
 4492 Dombrád, Kossuth u. 43.
 Adószám: 18790562-1-15

Körbélyegzők:

Magyarország címere
Bereczky Zsigmond Református Általános Iskola
Dombrád felirattal

AZ INTÉZMÉNY KÉPVISELETÉRE JOGOSULT SZEMÉLY NEVE:

Simonné Kovács Edit
intézményvezető

A FENNTARTÓ NEVE:

Dombrádi Református Egyházközség

A FENNTARTÓ CÍME:

4492 – Dombrád, Kossuth út 25. Telefon: 45/565-070, 45/565-071

AZ INTÉZMÉNY JOGÁLLÁSA:

Dombrád Városi Református Egyházközség által alapított és fenntartott oktatási intézmény.

FELÜGYELETI SZERVEI:

Fenntartói felügyelet: Dombrádi Református Egyházközség
4492 Dombrád, Kossuth út 25.

Egyházi felügyeleti szerve: Tiszántúli Református Egyházkerület
Tanügyi Hivatala
4026 Debrecen, Kálvin tér 17.

Törvényességi felügyelet: Szabolcs-Szatmár-Bereg
Megyei Kormányhivatal
4400 Nyíregyháza, Hősök tere 5.

AZ INTÉZMÉNY KÉPVISELETE:

Az intézményt a fenntartó által meghatározott időre megbízott igazgató képviseli, aki az ügyek meghatározott körére eseti jelleggel, illetve általánosan a képviseleti jogát átruházhatja a fenntartó egyidejű tájékoztatásával.

AZ INTÉZMÉNY FELADATA:

Alaptevékenység:

- Általános iskolai tanulók nappali rendszerű nevelése, oktatása (1-4. évfolyam)
- Sajátos nevelési igényű általános iskolai tanulók nappali rendszerű nevelése, oktatása (1-4 évfolyam)
- Általános iskolai tanulók nappali rendszerű nevelése, oktatása (5–8. évfolyam)
- Sajátos nevelési igényű általános iskolai tanulók nappali rendszerű nevelése, oktatása (5–8. évfolyam)
- Az intézmény az általános iskolai oktatás keretén belül ellátja a sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelését és oktatását

Sajátos nevelési igényt megalapozó fogyatékosoknak a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve szerinti meghatározása:

- az enyhén értelmi fogyatékos
- a beszéd fogyatékos
- a mozgásszervi fogyatékos (önálló hely-és helyzetváltoztatásra képes ép értelmű mozgáskorlátozott)
- egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem-vagy magatartási zavarral) küzdő tanulók

További feladatként látja el a nevelési tanácsadó által diagnosztizált beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel vagy annak veszélyeztettségével küzdő gyermekek, tanulók preventív ellátását, egyéni vagy kiscsoportos foglalkoztatását, felzárkóztatást vagy fejlesztő-foglalkoztatását.

A hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének növelése, intézményi integrációjuk elősegítése szintén kiemelt feladat.

A törvényi változás miatt vált szükségessé a módosítás:

- A 2011. évi CXCV. Köznevelési Törvény bevezetése
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési – oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

- 110/2012. (VI.4) Kormányrendelet a Nemzeti Alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről, alkalmazásáról.

A neveléshez-oktatáshoz kapcsolódó kiegészítő tevékenysége

- Általános iskolai napközi otthoni nevelés
- Sajátos nevelési igényű tanulók napközi otthoni nevelése
- Általános iskolai tanulószobai nevelés
- Sajátos nevelési igényű tanulók általános iskolai tanulószobai nevelése
- Iskolai diáksport-tevékenység és támogatása
- Könyvtári szolgáltatások
- Iskolai étkeztetés
- Tanulók ingyenes tankönyvellátásának támogatása
- Iskola-egészségügyi ellátás

Az intézménybe felvehető maximális gyermek-/tanulói létszám

A gyermekek/tanulók maximális száma összesen: 160 fő.

I. Az iskola nevelési programja

1. A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, eszközei, eljárásai

Az iskola nevelésfilozófiai elve

Az iskola a keresztyén család, a református gyülekezeti élet nevelő munkájához kapcsolódva a krisztusi szeretet jegyében kívánja nevelni tanulóit. Mind a pedagógusokkal, mind a tanulókkal tudatosítja az iskola, hogy munkánkat, a tanító – tanuló munkát, mint istentiszteletet kell végeznünk. Az iskola a kálvini szellemiséget viszi tovább, szeretetben nevelő, örömteli iskolaként kíván működni. Az iskola nagy hangsúlyt helyez a szűkebb és tágabb közösségeinkhez, a szülőfaluhoz, a nemzethez való tartozás élményszerű megélésére.

Pedagógiai alapelvek

Nevelésfilozófiai elveink, iskolai céljaink megvalósítása érdekében az alábbi nevelési feladatok elvégzésével érvényesítjük nevelési elveinket.

A hatékony tanítási, nevelési folyamat érdekében:

- Arra törekszünk, hogy tanulóink megismerjék, tiszteljék és szeressék hazánk kulturális örökségét és nemzeti hagyományait, s azokat képességeikhez mértén gazdagítsák.
- Tanulóinkkal megismertetjük az önálló tanulás és az önképzés hatékony módszereit, a számítógép használatát, a számítástechnikai alkalmazásokat, igyekszünk kialakítani a korszerű informatikai világlátást.
- Törekszünk a diákok kreatív, az igazságok felfedezésére irányuló képességeinek kibontakoztatására.
- Olyan tanítási módszereket alkalmazunk, amelyek hozzásegítik tanulóinkat az életkori sajátosságaiknak megfelelő, önálló gondolkodáshoz, tanuláshoz; kritikai képességeik kifejlesztéséhez, amelyek segítségével – figyelemmel az egyes tanulók képességeire – az általunk közvetített tananyagot a diákok el tudják sajátítani az alkalmazási készség szintjén.

- Az iskolát befejező növendékeinket segítjük, hogy megismerjék és választani tudjanak a képességeiknek megfelelő továbbtanulási és munkalehetőségek közül.
- Iskolánkban a legfontosabb pedagógiai feladat a tanulók teljes személyiségének fejlesztése, valamint a tanulók korszerű ismereteinek, képességeinek, készségeinek kialakítása és bővítése. Nevelőink szellemileg, erkölcsileg és testileg egészséges nemzedéket kívánnak nevelni a rájuk bízott gyermekekből.
- Iskolánk segíti a fiatalokat felkészülni az önálló ismeretszerzésre és önművelésre, ennek feltétele az adott terület tanulási képességeinek és szilárd alapkészségeinek kialakítása.
- Megfelelő feltételeket nyújtunk gyermekeinknek a tanulási esélyegyenlőség megteremtéséhez.

Az iskola főbb céljai

Iskolánk főbb céljai és feladatai – a Magyarországi Református Egyház Köznevelési Törvényének (1995. évi I. törvény) megfelelően – a következők:

- Tanulóink művelt, jellemes keresztyén emberekké, az egyetemes emberi értékek tisztelőjévé való nevelése.
- Tanulóink a magyar haza és nemzet, hűséges és áldozatkész, alkotó polgáraivá formálása.
- Tanulóink felkészítése arra, hogy mindenkor készek legyenek az örökölt és a jelenkori kultúra valódi értékeit befogadni, gyarapítani és közvetíteni.

Református tanulóink egyházunk hitvalló tagjaivá nevelése, nem református tanulóink – az ő vallásuk szabad gyakorlásának biztosítása mellett –, saját felekezetük és a református egyház értékeinek megbecsülésére nevelése.

	Cél	Sikerkritérium
1.	Tanulóink életének zsinórmértéke a Szentírás legyen!	Elfogadják ősi hitvallásainkat, a Heiderbergi kátét és a II. Helvét hitvallást.
2.	Becsüljük meg a magyar kultúrát – elsősorban rendkívül gazdag anyanyelvünket és népi kultúránkat!	Tisztán megőrzik azt, gazdagítani és tovább adni kívánják.
3.	Ismerjék és szeressék hazájukat, a határainkon kívülre szorult magyarok múltját, jelenét, értékeit!	Szívesen vallják magukat magyarnak, családjukért, egyházukért, hazájukért áldozatra készek lesznek.
4.	Intézményünk pedagógiai értékrendje pontosan megfogalmazott legyen!	Mindenki számára egyértelművé válik, hogy mit várnak el tőle.
5.	Fejlett és színes módszertani kultúra megvalósulása.	A nevelőmunka minősége, hatékonysága javul, pedagógusaink képesek a szakmai megújulásra.
6.	Magas színvonalú nevelőmunka megvalósítása.	Tanulóink neveltségi szintje javul, kulturális hátrányaik csökkennek.

1. Kulcskompetenciákat fejlesztő programok és programelemek

1.1. Az önálló tanulást segítő fejlesztés: A tanulók önálló – életkornak megfelelő – kreatív tevékenységére épülő foglalkozások. Tanulási motivációt erősítő és fenntartó tevékenységek.

1.2. Eszközjellegű kompetenciák fejlesztése: Tantárgyi képességfejlesztő programok. Kommunikációs képességeket fejlesztő programok. Komplex művészeti programok.

Az eredményesebb együttnevelés az **új pedagógiai rendszerben gyökeres szemléletváltást és megújult módszertani kultúrát** vár el az oktatás minden szereplőjétől. Ezért szükség van minden pedagógus szemléletváltó továbbképzésen, tréningen való részvételére a képességfejlesztés korszerű módszertanainak megismerése érdekében.

Célrendszer megfogalmazása az integráció tükrében:

Célkitűzésünk, hogy az eltérő képességű és szociális helyzetű tanulóink együttnevelését-oktatását maradéktalanul megvalósítsuk.

Az integrációs oktatásban résztvevő tanulók százalékos aránya a teljes osztálylétszámmal, ill. évfolyam létszámmal viszonyítva megfeleljen a jogszabályban előírtaknak.

Célunk továbbá:

- időben felismerni a tanulók hátrányos helyzetét, megnyerni a szülőket a tanulók együttnevelésére
- elérni, hogy eredményesen alapozzuk a középiskolai tanulmányokat
- sikeresen tudjanak piacképes szakmát választani

Feladatok

- Gondos alapozással megteremteni nevelteink fejlődésének lehetőségét.
- Célunk a ránk bízott tanítványok fejlődését elősegíteni, minden eszközzel közreműködni abban, hogy megtalálják helyüket a világban.
- A nevelő és tanítói munka vezérelvei között első a **szeretet**. Ez tölti meg erővel az összes többi, a tanári tulajdonságokat és cselekedeteket egyaránt. Ennek fényében észre lehet venni azokat a kötelezettségeket, igényeket, amelyeket a növendékek támasztanak a tanárral szemben.
- Következő elv az **igényesség**, amely a szeretet egyik legmagasabb rendű megnyilvánulása. Igényesség önmagunkkal, azzal szemben, amit cselekszünk, képviselünk és megtanítunk, s természetesen a tanítványokkal szemben is.
- Mindezekből fakad az állandó **önképzés**, a szaktárgy fejlődésének folyamatos követése, a tanítványok elé állított mérce állandó korrekciója.
- Törekvésünk, hogy iskolánkban olyan **pedagógiai műhely** alakuljon ki, amelyben minden tanár tagja, mestere a munkájának, becsüli a másik munkáját és szervesen a magáéhoz kapcsolja.
- Alapelveink következetes érvényre juttatása, a tanári munka valamennyi területére való kiterjesztése, segítséget adhat minden olyan nevelési és szakmai probléma megoldásában, amellyel a tanár az iskolai tevékenysége során találkozhat.

- ❑ Iskolánk minden törekvésének célpontja a tanuló, akit szülei azért bíztak az iskolára, hogy az intézmény sajátos eszközeivel működjön közre a gyermek erkölcsének, szellemének és testének nevelésében, abban, hogy a gyerekből becsületes, művelt és egészséges felnőtt váljék.
- ❑ Meglévő tárgyi körülményeinket célszerűen használjuk fel a feladatok megvalósításában.
- ❑ Iskolánk sajátos **egyéniiségével**, fegyelemre, bizalomra méltassa magát. A református iskolák hagyományai szerint, ezek a vonások: az **elkötelezettség** a közösséggel szemben /nemzet, egyház, család/, amelyekhez tartozunk, **magas szakmai színvonal** a tanításban, fegyelem, azaz **rend** a nevelésben.
- ❑ Iskolánk 8 osztályos egyházi iskola, a lakosság felé nyitott.
- ❑ Tegyük képessé tanulóinkat az önálló ismeretszerzésre.
- ❑ A szükséges készségek, jártasságok megszerzése.
- ❑ A gyermekeket felkészítjük a modern információhordozók használatára.
- ❑ Az alapkészségek megszilárdítása érdekében az évfolyam tantárgyi anyagának rugalmas átcsoportosítása lehetséges.
- ❑ Az indulási hátrányok csökkentése az esélyegyenlőség biztosítása érdekében.
- ❑ Felzárkóztatás – tehetséggondozás.
- ❑ Egészséges versenyszellem a kapott talentumok szerint.
- ❑ Homogén osztályok – tagozat – nyelvoktatás – számítástechnika.
- ❑ A tanulók pályaválasztásának segítése.
- ❑ A munkaközösségek a szaktárgyi feladataikat a munkatervükben határozhatják meg.
- ❑ Egyéni, hatékony tanulási módszer kialakítása.
- ❑ Fontosnak tartjuk kiemelni azt, hogy az oktató munka nem pusztán értelmi nevelés, hiszen a tanítási órákon nem csupán intellektuálisan fejlesztjük tanulóinkat, hanem etikai, esztétikai stb. vonatkozásban is neveljük őket.
- ❑ Alapvető célunk a személyiség sokoldalú fejlesztése, egészséges életmód, életvitel kialakítása.
- ❑ Hangsúlyt fektetünk nemzeti kultúránk értékeinek megismertetésére.
- ❑ Kiemelt feladatunk tanulóink önálló ismeretszerzésre és önértékelésre való felkészítése, azaz képes legyen a diák reálisan értékelni saját tudását, felkészültségét. Ennek egyik legfontosabb lépése, hogy „tanítsuk meg tanulni”, vagyis legyen képes elsajátítani a hatékony tanulási módszereket.

- ❑ Iskolánk alapító okirata szerint kijelölt feladatként ellátja a sajátos nevelési igényű tanulók oktatását, - gyógypedagógiai (konduktív pedagógiai) nevelését.
- ❑ Az ismeretek megszerzése során a tanulóknak legyen módjuk kérdéseik feltevésére. Meg kell tanítani őket az alapos, kritikus megfigyelésre, a problémák meglátására, valamint a problémamegoldó gondolkodás elsajátítására. Adjunk alkalmat a felfedezés örömeire is. Tanítsuk meg őket eltérő ismeretek, vélemények szembesítésére, álláspontok tárgyilagos megvédésére.
- ❑ Az IPR által megkívánt, minden korábbinál hatékonyabb, gyermek és pedagógusok számára egyaránt lelkesítő, sikerélményeket biztosító új pedagógiai rendszer alkalmazása egységesen fejleszti tanulóink kompetenciáit minden területen. Ezáltal alkalmassá válnak az élethosszig tartó tanulás útján való eligazodásra, a mobilitáshoz való alkalmazkodásra.
- ❑ Az IPR hatékony működtetése eredményeként nő az évfolyamvesztés nélkül továbbhaladó hátrányos helyzetű tanulók számára
- ❑ Nő az érettségire adó intézményekben továbbtanuló hátrányos helyzetű tanulók száma.
- ❑ Minden tanuló számára és minden korábbinál eredményesebb együttnevelés az új pedagógiai rendszerben gyökeres szemléletváltást és megújult módszertani kultúrát vár el az oktatás minden szereplőjétől. Ezért szükség van minden pedagógus szemléletváltó továbbképzésen, tréningen való részvételére a képességfejlesztés korszerű módszertanainak megismerése érdekében.

Az intézmény integrációs és képesség-kibontakoztató nevelő-oktató munkáját meghatározó célok és feladatok:

Célok	Feladatok
A magyar és az egyetemes kultúra alapvető értékeit hordozó ismeretek elsajátítása a tanulók életkori sajátosságainak, képességeinek megfelelően.	Életkori sajátosságaiknak, egyéni adottságaiknak megfelelően fejleszteni kell a tanulók alapkészségeit, (írás, olvasás, matematikai és kommunikációs készség) személyiségjegyeit. Sikeres tankötelezettség teljesítése. A részképesség-zavarokkal küzdő tanulók esetében a minimumkövetelmények sikeres elsajátítása, a fogyatékoságok eredményes javítása, szakértők (gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus) és a szülők közreműködésével.
Elemi műveltségbeli alapozás: biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat, alapvető képességek, készségek elsajátíttatása.	A természetes gyermeki nyitottságra alapozva fejlesztjük kreativitásukat, beszédképességüket, mozgáskultúrájukat, manuális készségeiket, vizuális befogadóképességüket.
Önálló tanulásra szoktatás, az önművelés iránti igény felébresztése.	Segítséget nyújtunk számukra az önálló tanulási technikák megismerésében.
Személyiségfejlesztő programok segítségével a szociokulturális hátrányok kompenzálása, valamint az eltérő képességű és a tehetséges gyerekek gondozása.	Differenciált foglalkozások és a kooperatív tanulás módszerének megismerése után a hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű gyermekek együtt, egy időben történő fejlesztése.
Közéletiségre nevelés, toleranciakészség alakítása, előítélet mentesség, multikulturális tartalmak.	Közösségi szerepek gyakorlása, közügyekben való közreműködés, véleménynyilvánítás, a közösségért érzett felelősség átérzése. Helyes értékítélet alapján a szolidaritás, a kisebbség iránti tolerancia.

A gyerekek munkakultúrájának megalapozása.	A kreatív, tevékenykedtető tanulás-tanítás révén az iskolai önkiszolgáló munka bővítésével játékosan munkára nevel. Az iskolába lépés kezdetétől megismertetjük a gyerekekkel a szellemi és a fizikai munka egyéni és társadalmi hasznát, kialakítjuk a közösségben végzendő munka szokásait.
Tehetséggondozás – művészeti nevelés.	Alkotó, értékteremtő, a személyiséget gazdagító tevékenységek elsajátítása.
Egészséges életmód kialakítása, testi-lelki egészség gondozása.	Mentálhigiénés programok keretében a gyerekekkel elsajátíttatjuk az egészséges életmód legfontosabb ismérveit.
Pályaorientációs tevékenység.	Minden tanulónkat képességeinek megfelelő iskolába igyekszünk orientálni. Szorgalmazzuk az érettségit adó intézményben való továbbtanulást.
Szülők bevonása az oktató-nevelő munka hatékonyabbá tétele érdekében.	Segítséget nyújtunk a tőlünk ezt kérő családok számára a családsegítő és kisebbségi önkormányzatok közreműködésével.

A kulcskompetenciák fejlesztésével kapcsolatos feladatok

Az iskolai műveltség tartalmát a társadalmi műveltségről alkotott közfelfogás, a gazdaság, a versenyképesség és a globalizáció kihívásai is alakítják. Az Európai Unió országaiban a kulcskompetenciák fogalmi hálójába rendezték be azokat a tudásokat és képességeket, amelyek birtoklása alkalmassá teheti az unió valamennyi polgárát egyrészt a gyors és hatékony alkalmazkodásra a változásokkal átszőtt, modern világhoz, másrészt aktív szerepvállalásra a változások irányának és a tartalmának a befolyásolásához. Ezért lett az iskolai műveltség tartalmának irányadó kánonja a kulcskompetenciák meghatározott rendszere.

Az oktatásnak – mind társadalmi, mind gazdasági funkciója miatt – alapvető szerepe van abban, hogy az európai polgárok megszerezzék azokat a kulcskompetenciákat, amelyek elengedhetetlenek a változásokhoz való rugalmas alkalmazkodáshoz, a változások befolyásolásához, saját sorsuk alakításához.

A kulcskompetenciák azok a kompetenciák, amelyekre minden egyénnek szüksége van személyes boldogulásához és fejlődéséhez, az aktív állampolgári léthez, a társadalmi beilleszkedéshez és a munkához.

Mindegyik egyformán fontos, mivel mindegyik hozzájárulhat a sikeres élethez egy tudás alapú társadalomban. Felértékelődik az egyén tanulási kompetenciájának fejlesztése, mert az emberi cselekvőképesség az egész életen át tartó tanulás folyamatában formálódik.

Sok kompetencia részben fedi egymást, és egymásba fonódik: az egyikhez szükséges elemek támogatják a másik terület kompetenciáit. Hasonló egymásra építettség jellemzi a kulcskompetenciák és a kiemelt fejlesztési feladatok viszonyát. A műveltségterületek fejlesztési feladatai a kulcskompetenciákat összetett rendszerben jelenítik meg. Számos olyan fejlesztési terület van, amely mindegyik kompetencia részét képezi: például a kritikus gondolkodás, a kreativitás, a kezdeményezőképesség, a problémamegoldás, a kockázatértékelés, a döntéshozatal, az érzelmek kezelése.

A kulcskompetenciák

Anyanyelvi kommunikáció

Az anyanyelvi kommunikáció magában foglalja a fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények kifejezését és értelmezését szóban és írásban egyaránt (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás), valamint a helyes és kreatív nyelvhasználatot a társadalmi és kulturális tevékenységek során, az oktatásban és képzésben, a munkában, a családi életben és a szabadidős tevékenységekben.

Idegen nyelvi kommunikáció

Az idegen nyelvi kommunikáció az anyanyelvi kommunikáció elemeivel jellemezhető: fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények megértése, kifejezése és értelmezése szóban és írásban (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás), a társadalmi és kulturális tevékenységek megfelelő keretein belül – oktatás és képzés, munka, családi élet és szabadidős

tevékenységek –, az egyén szükségleteinek megfelelően. Az idegen nyelvi kommunikáció olyan képességeket is igényel, mint például a közvetítés, más kultúrák megértése. Az egyén nyelvtudásának szintje változhat a négy dimenzió (hallott szöveg értése, beszédkésztség, olvasott szöveg értése és íráskésztség), az egyes nyelvek és az egyén társadalmi-kulturális háttere, környezete és igényei/érdeklődése szerint.

Matematikai kompetencia

A matematikai kompetencia a matematikai gondolkodás fejlesztésének és alkalmazásának képessége, felkészítve ezzel az egyént a mindennapok problémáinak megoldására is. A kompetenciában és annak alakulásában a folyamatok és a tevékenységek éppúgy fontosak, mint az ismeretek. A matematikai kompetencia – eltérő mértékben – felöleli a matematikai gondolkodásmódhoz kapcsolódó képességek alakulását, használatát, a matematikai modellek alkalmazását (képletek, modellek, struktúrák, grafikonok/táblázatok), valamint a törekvést ezek alkalmazására.

Természettudományos kompetencia

A természettudományos kompetencia készséget és képességet jelent arra, hogy ismeretek és módszerek sokaságának felhasználásával magyarázatokat és előrejelzéseket tegyünk a természetben, valamint az ember és a rajta kívüli természeti világ közt lezajló kölcsönhatásban lejátszódó folyamatokkal kapcsolatban, magyarázatokat adjunk, előrejelzéseket tegyünk, s irányítsuk cselekvéseinket. Ennek a tudásnak az emberi vágyak és szükségletek kielégítése érdekében való alkalmazását nevezzük műszaki kompetenciának. E kompetencia magában foglalja az emberi tevékenység okozta változások megértését és az ezzel kapcsolatos, a fenntartható fejlődés formálásáért viselt egyéni és közösségi felelősséget.

Digitális kompetencia

A digitális kompetencia felöleli az információs társadalom technológiáinak (Information Society Technology, a továbbiakban: ŐST) magabiztos és kritikus használatát a munka, a kommunikáció és a szabadidő terén. Ez a következő készségeken, tevékenységeken alapul: információ felismerése, visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítása, bemutatása és cseréje; továbbá kommunikáció és hálózati együttműködés az interneten keresztül.

A hatékony, önálló tanulás

A hatékony, önálló tanulás azt jelenti, hogy az egyén képes kitartóan tanulni, saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, ideértve az idővel és az információval való hatékony gazdálkodást is. Felismeri szükségleteit és lehetőségeit, ismeri a tanulás folyamatát. Ez egyrészt új ismeretek szerzését, feldolgozását és beépülését, másrészt útmutatások keresését és alkalmazását jelenti. A hatékony és önálló tanulás arra készíti a tanulót, hogy előzetes tanulási és élettapasztalataira építve tudását és képességeit helyzetek sokaságában használja, otthon, a munkában, a tanulási és képzési folyamataiban egyaránt. A motiváció és a magabiztosság e kompetencia elengedhetetlen eleme.

Szociális és állampolgári kompetencia

A személyes, értékorientációs, interperszonális, interkulturális, szociális és állampolgári kompetenciák a harmonikus életvitel és a közösségi beilleszkedés feltételei, a közjó iránti elkötelezettség és tevékenység, felöleli a magatartás minden olyan formáját, amely révén az egyén hatékony és építő módon vehet részt a társadalmi és szakmai életben, az egyre sokszínűbb társadalomban, továbbá ha szükséges, konfliktusokat is meg tud oldani. Az állampolgári kompetencia képessé teszi az egyént arra, hogy a társadalmi folyamatokról, struktúrákról és a demokráciáról kialakult tudását felhasználva, aktívan vegyen részt a közügyekben.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia segíti az egyént a mindennapi életben - a munkahelyén is - abban, hogy megismerje tágabb környezetét, és képes legyen a kínálkozó lehetőségek megragadására. A tudást, a kreativitást, az újításra való beállítódást és a kockázatvállalást jelenti, valamint azt, hogy célkitűzései érdekében az egyén terveket készít és hajt végre. Alapját képezi azoknak a speciális ismereteknek és képességeknek, amelyekre a gazdasági tevékenységek során van szükség.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség magában foglalja az esztétikai megismerés, illetve elképzelések, élmények és érzések kreatív kifejezése fontosságának elismerését mind a tradicionális művészetek nyelvein, illetve a média segítségével, ideértve különösen az irodalmat, a zenét, a táncot, a drámát, a bábjátékot, a vizuális művészeteket, a tárgyak, épületek, terek kultúráját, a modern művészeti kifejezőeszközöket, a fotót és a mozgóképet.

A kiemelt fejlesztési feladatok

A Nemzeti alaptanterv kiemelt fejlesztési feladatai a kulcskompetenciákra épülnek.

Énkép, önismeret

Az egyén önmagához való viszonya, önmagáról alkotott képe, a személyiség belső diszpozíciói saját befogadó-alkotó tevékenysége során alakulnak ki, csakúgy, mint a személyiségére jellemző egyéb tulajdonságok. Az egyén maga határozza meg tevékenysége irányát, és aktivitásának mértéke, színvonala is nagymértékben függ az önmagáról, képességeiről, igényeiről alkotott képtől és az önmagával szemben támasztott elvárásoktól. A Nemzeti alaptantervben megnevezett értékek és kompetenciák csak akkor épülnek be a tanulók önképébe és válnak magatartást irányító tényezőkké, ha a tanulók maguk is részeseivé válnak az értékek megnevezésének, azonosításának, megértik következményeiket, és megismerik az elsajátított tudás, készségek működését, felhasználhatóságát. Ahhoz, hogy a tanulók képesek legyenek énképükbe, önreflexióikba integrálni az elsajátított tudást, készségeket, tanulást segítő beállítódásokat, motívumokat, a tanítás-tanulás egész folyamatában gondoskodni kell arról is, hogy egyre kompetensebbnek érezzék magukat saját fejlődésük, sorsuk és életpályájuk alakításában.

Az egyén önmagához való viszonyának alakításában alapvető célként tűzhető ki az önmegismerés és önkontroll; a felelősség önmagukért; az önállóság; az önfejlesztés igénye és az erre irányuló tevékenységek, valamint mindezek eredményeként a személyes méltóság.

Hon- és népismeret

Elengedhetetlen, hogy a tanulók ismerjék népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit. Ennek során tanulmányozzák a kiemelkedő magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók tevékenységét, munkásságát, ismerjék meg a haza földrajzát, irodalmát, történelmét, mindennapi életét. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismeréséhez, megbecsüléséhez, az ezekkel való azonosuláshoz vezetnek. Ismerjék meg a városi és a falusi élet hagyományait, jellegzetességeit. Fontos feladat a harmonikus kapcsolat elősegítése a természeti és a társadalmi környezettel, a nemzettudat megalapozása, a nemzeti önismeret, a hazaszeretet elmélyítése és ettől elválaszthatatlan módon a hazánkban és szomszédságunkban élő más népek, népcsoportok értékeinek, történelmének, hagyományainak megbecsülése. A NAT a fiatalokat a szűkebb és tágabb környezet történelmi, kulturális és vallási emlékeinek, hagyományainak feltárására, ápolására, az ezekért végzett egyéni és közösségi tevékenységre ösztönzi.

Európai azonosságtudat – egyetemes kultúra

Európa a magyarság tágabb hazája. A tanulók szerezzenek ismereteket az Európai Unió kialakulásának történetéről, alkotmányáról, intézményrendszeréről, az uniós politika szempontrendszeréről. Diákként és felnőttként tudjanak élni a megnövekedett lehetőségekkel. Magyarságtudatukat megőrizve váljanak európai polgárokká.

Tanulóinkat iskolás éveik alatt is olyan ismeretekkel, személyes tapasztalatokkal kell gazdagítani, amelyek birtokában meg tudják találni helyüket az európai nyitott társadalmakban. Fontos az is, hogy európai identitásuk megerősödésével nyitottak és elfogadóak legyenek az Európán kívüli kultúrák iránt is.

A tanulók ismerjék meg az egyetemes emberi civilizáció legjellemzőbb, legnagyobb hatású eredményeit. Váljanak nyitottá és megértővé a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások, a másság iránt. Szerezzenek információkat az emberiség közös, globális problémáiról, az ezek kezelése érdekében kialakuló nemzetközi együttműködésről.

Növekedjék érzékenységük a problémák lényege, okai, az összefüggések és a megoldási lehetőségek keresése, feltárása iránt. Az iskolák és a tanulók törekedjenek arra, hogy közvetlenül is részt vállaljanak a nemzetközi kapcsolatok ápolásában.

Aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés

A demokratikus jogállamban a társadalom fejlődésének és az egyén sikerességének, boldogulásának s nem ritkán boldogságának is egyik fontos feltétele az egyén részvétele a civil társadalom, a lakóhelyi, a szakmai, kulturális közösség életében és/vagy a politikai életben. Olyan részvétel, amelyet a megfelelő tudás, a társadalmi együttélés szabályainak kölcsönös betartása, az erőszakmentesség jellemez, és az emberi jogok, a demokrácia értékeinek tisztelete vezérel. A Magyar Köztársaság közoktatási rendszerének tehát egyik alapvető feladata olyan formális, nem formális és informális tanulási lehetőségek biztosítása, amelyek elősegítik a tanulók aktív állampolgárrá válását.

Az aktív állampolgári léthez ismeretek, képességek, megfelelő beállítottság és motiváltság szükséges. A megfelelő ismeretek az Ember és társadalom műveltségi területre koncentrálnak, a képességek, értékorientációk, beállítódások fejlődéséhez az iskolai tanulás teljes folyamata és az iskolai élet teremthet lehetőségeket. Az aktív állampolgári magatartáshoz szükséges részképességek (pl. a társadalmi viszonyrendszerek felismerésének képessége, az egyenlő bánásmódhoz való jog felismerésének képessége, a konfliktuskezelés, a humanitárius segítségnyújtás, az együttműködés képessége), értékorientációk, beállítódások (pl. felelősség, autonóm cselekvés, megbízhatóság, tolerancia, társadalmilag elfogadott viselkedés) elsajátítását döntően a tanulók aktív részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások minősége, illetve az iskolai élet demokratikus gyakorlata biztosíthatja.

Gazdasági nevelés

A gazdálkodás és a pénz világára vonatkozó tudás nélkül nem érthetjük meg a bennünket körülvevő világ számunkra fontos folyamatainak jelentős hányadát; e tudás általános műveltségünk részévé vált. A gazdaság alapvető összefüggéseit értő és a javaikkal okosan gazdálkodni képes egyének nélkül nem képzelhető sem működő demokrácia, sem életképes piacgazdaság. Minden olyan országnak, amely anyagi biztonságra törekszik és szeretne helytállni a globális versenytérben, elemi érdeke, hogy állampolgárai nyitottak legyenek a

gazdaság világa felé. A társadalom számára is nélkülözhetetlen, hogy tagjaiban pozitív attitűd alakuljon ki az értékteremtő munka, a javakkal való gazdálkodás és a gazdasági ésszerűség iránt. Értsék a fogyasztás gazdaságot mozgató szerepét, saját fogyasztói magatartásuk jelentőségét, felelősségét.

Az iskolai nevelésnek alapvető szerepe van abban, hogy a tanulók tudatos fogyasztókká váljanak, mérlegelni tudják a döntéseikkel járó kockázatokat, a hasznot vagy a költségeket.

Ismerjék fel a fenntartható fogyasztás és az egyéni érdekeik kapcsolatát.

Hozzájárul annak a képességnek a kialakításához, hogy megtalálják az egyensúlyt a rövidebb és hosszabb távú előnyök között. Elősegíti, hogy képessé váljanak a rendelkezésükre álló erőforrásokkal való gazdálkodásra, beleértve a pénzzel való bánni tudást is. Nemcsak az egyén létérdeke, hogy okos döntéseket tudjon hozni, amikor hitelekéről vagy megtakarításokról van szó, hanem a társadalomé is. Ezért is kell az iskolai nevelés során kellő figyelmet fordítani a gazdálkodással és a pénzügyekkel kapcsolatos képességek fejlesztésére, és a személyiségnevelés fontos részének kell tekinteni az okos gazdálkodás képességének a kialakítását, továbbá azt, hogy tudjanak eligazodni a fogyasztási javak, szolgáltatások, marketinghatások és viselkedésmódok között.

Környezettudatosságra nevelés

A környezettudatosságra nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezet megóvására, elősegítve ezzel az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését.

A fenntartható fejlődés feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatívan gondolkodnak, eligazodnak a természet és a környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság területén, és felelősséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikért.

Mindez úgy valósítható meg, ha különös figyelmet fordítunk a tanulók természettudományi gondolkodásmódjának fejlesztésére. Ha a tanulók érzékennyé válnak környezetük állapota iránt, akkor képesek lesznek a környezet sajátosságainak, minőségi változásainak megismerésére és elemi szintű értékelésére, a környezet természeti és ember alkotta értékeinek felismerésére és megőrzésére, a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességeik vállalására és jogaik gyakorlására. A környezet ismeretén és a személyes felelősségen alapuló

környezetkímélő magatartásnak a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelvnek kell lennie egyéni és közösségi szinten egyaránt.

A környezeti nevelés során a tanulók ismerjék meg azokat a jelenlegi folyamatokat, amelyek következményeként bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak. Konkrét hazai példákon ismerjék fel a társadalmi-gazdasági modernizáció egyénre gyakorolt pozitív és negatív hatásait a környezeti következmények tükrében. Értsék a fogyasztás és a környezeti erőforrások kapcsolatát, a fenntartható fogyasztás elvét.

Kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába. Életmódjukban a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzése válják meghatározóvá. Szerezzenek személyes tapasztalatokat a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.

A tanulás tanítása

A tanulás a pszichikum tartós módosulása külső tényezők hatására, tehát nem csupán ismeretelsajátítás és a figyelem, emlékezet működtetése. Tág értelmezése magában foglalja valamennyi értelmi képesség és az egész személyiség fejlődését, fejlesztését. Ez az iskola alapfeladata.

A tanulás számos összetevője tanítható. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést a különböző szaktárgyi témák iránt, útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, annak szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban, valamint tanítsa a gyerekeket tanulni.

Törekedjenek arra, hogy a tanulók fokozatos önállóságra tegyenek szert a tanulás tervezésében, vegyenek részt a kedvező körülmények (külső feltételek) kialakításában.

Élményeik és tapasztalataik alapján ismerjék meg és tudatosítsák saját pszichikus feltételeiket. A hatékony tanulás módszereinek és technikáinak az elsajátíttatása, az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása, a könyvtári és más információforrások használata elsősorban a következőket foglalja magában: az alapkészségek kialakítása (értő olvasás, íráskészség, számfogalom fejlesztése), az előzetes tudás és tapasztalat mozgósítása; az egyénre szabott tanulási módszerek, eljárások kiépítése; a csoportos tanulás módszerei, kooperatív munka; az emlékezet erősítése, célszerű rögzítési módszerek kialakítása; a gondolkodási kultúra fejlesztése; az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása; az egész életen át tartó tanulás eszközeinek megismerése, módszereinek elsajátítása.

A tanulás fontos színtere, eszköze az iskola könyvtára és informatikai bázisa. A hagyományos tantermi oktatást az iskola keretein belül is kiegészítik az egyéni tanulási formák, amelyekhez sokféle információforrás gyors elérésére van szükség. A könyvtár használata minden ismeretterületen nélkülözhetetlen. Az önálló ismeretszerzés érdekében a tanulóknak el kell sajátítaniuk a könyvtári ismeretszerzés technikáját, módszereit mind a nyomtatott dokumentumok, mind az elektronikus dokumentumok használata révén. Ismerniük kell a könyvtári keresés módját, a keresés eszközeit, a főbb dokumentumfajtákat, valamint azok tanulásban betöltött szerepét, információk értékét. El kell sajátítaniuk az adatgyűjtés, témafeldolgozás, forrásfelhasználás technikáját, az interneten való keresés stratégiáját.

A tanulás megszervezhető az iskolán kívül is. Tanulási színtér pl. a múzeum, a kiállító terem, a művészeti előadás színtere, de akár a "szabadtér" is.

A tanulási folyamatot jelentősen átalakítja az informatikai eszközök és az elektronikus oktatási segédanyagok használata. Ez új lehetőséget teremt az ismeretátadásban, a kísérleteken alapuló tanulásban, valamint a csoportos tanulás módszereinek kialakításában.

A pedagógus fontos feladata, hogy megismerje a tanulók sajátos tanulási módjait, stratégiáit, stílusát, szokásait. Vegye figyelembe a megismerés életkori és egyéni jellemzőit, és ezekre alapozza a tanulás fejlesztését. Törekednie kell a gondolkodási képességek, elsősorban a rendszerezés, a valós vagy szimulált kísérleteken alapuló tapasztalás és kombináció, a következtetés és a problémamegoldás fejlesztésére, különös tekintettel az analízis, szintézis, összehasonlítás, általánosítás és konkretizálás erősítésére, mindennapokban történő felhasználására. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet új helyzetekben is lehet alkalmazni. Előtérbe kerül az új ötletek kitalálása, azaz a kreatív gondolkodás fejlesztése. Ezzel párhuzamosan érdemes hangsúlyt helyezni a tanulói döntéshozatalra, az alternatívák végiggondolására, a variációk sokoldalú alkalmazására, a kockázatvállalásra, az értékelésre, az érvelésre. Fontos feladat a kritikai gondolkodás megerősítése, a konfliktusok kezelése, az életminőség javítása, az életvitel arányainak megtartása, az értelmi, érzelmi egyensúly megteremtése, a teljesebb élet megszervezése.

Az iskolai tanítás-tanulási folyamatba külső szakértő is bevonható. A külső szakértő kiválasztásáért a külső szakértő által közölt ismeretek és az iskolai pedagógiai program összhangjáért az iskola igazgatója a felelős. A külső szakértő a tanítási órán a kijelölt pedagógus közreműködésével, a tanulási folyamat pedagógiai szempontból történő kontrollja mellett vehet részt a tanítási folyamatban.

Testi és lelki egészség

Az iskolára nagy feladat és felelősség hárul a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében, minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését. Személyi és tárgyi környezetével segítse azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyerekek, a fiatalok egészséges életvitellel kapcsolatos szemléletét és magatartását fejlesztik.

Az egészséges életmódra nevelés nemcsak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értéként való tiszteletére is nevel. A pedagógusok készítsék fel a gyerekeket, fiatalokat arra, hogy önálló, életükben életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket tudjanak hozni, egészséges életvitelt alakítsanak ki, és a konfliktusokat képesek legyenek megoldani. Fejlesszék a beteg, sérült és fogyatékos emberek iránti elfogadó és segítőkész magatartást. Ismertessék meg a környezet – elsősorban a háztartás, az iskola és a közlekedés, veszélyes anyagok –, egészséget, testi épséget veszélyeztető leggyakoribb tényezőit. Készítsenek fel a veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére. Az iskola feladata az is, hogy felkészítsen az önálló gyalogos közlekedésre, a tömegközlekedési eszközök használatára, az utas balesetek elkerülésének módjaira. Figyelmet kell fordítani a veszélyes anyagok, illetve készítmények helyes kezelésére, legfontosabb szabályaira (felismerésére, tárolására). Nyújtsanak támogatást a gyerekeknek – különösen a serdülőknek – a káros függőségekhez vezető szokások (pl. dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, helytelen táplálkozás) kialakulásának megelőzésében.

Az iskola megkerülhetetlen feladata, hogy foglalkozzon a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel, a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészítéssel.

Az egészséges, harmonikus életvitelt megalapozó szokások a tanulók cselekvő, tevékeny részvételével alakíthatók ki. Fontos, hogy az iskolai környezet is biztosítsa az egészséges testi, lelki, szociális fejlődést. Ebben a pedagógusok életvitelének is jelentős szerepe van.

Felkészülés a felnőtt lét szerepeire

A felnőtt lét szerepeire való felkészülés egyik fontos eleme a pályaeorientáció. Általános célja, hogy segítse a tanulók további iskola- és pályaválasztását. Összetevői: az egyéni adottságok,

képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése; a legfontosabb pályák, foglalkozási ágak és a hozzájuk vezető utaknak, lehetőségeknek, alternatíváknak a megismerése tevékenységek és tapasztalatok útján. Tudatosítanunk kell a tanulóknak, hogy életpályájuk során többször kényszerülhetnek pályamódosításra.

Az iskolának – a tanulók életkorához és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek elősegíthetik, hogy a tanulók kipróbálhassák képességeiket, elmélyedhessenek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, ezzel is fejlesztve ön- és pályaismereteiket.

A pályaaorientáció csak hosszabb folyamat során és csak akkor lehet eredményes, ha a különböző tantárgyak, órán és iskolán kívüli területek, tevékenységek összehangolásán alapul. Kiemelt figyelmet igényel a rugalmasság, az együttműködés és a bizonytalanság kezelésének a képessége egyéni és társadalmi szinten egyaránt.

A tanulók hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együttéléshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a szociális és állampolgári kompetencia tudatos, pedagógiaileg tervezett fejlesztése. Olyan szociális motívumrendszer kialakításáról és erősítéséről van szó, amely gazdasági és társadalmi előnyöket egyaránt hordoz magában.

A szociális kompetencia fejlesztésében kiemelt feladat a segíttéssel, együttműködéssel, vezetéssel és versengéssel kapcsolatos magatartásmódok kialakítása. A szociális és társadalmi kompetencia fejlesztésének fontos részét képezik a gazdasággal, az öntudatos fogyasztói magatartással, a versenyképesség erősítésével kapcsolatos területek (pl. vállalkozó-, gazdálkodó- és munkaképesség).

Kulcskompetencia Terület ¹	CÉL	Feladat	A várt eredmények		Módszer	
			Általános tantervű	SNI	Általános tantervű	SNI
1. Anyanyelvi kommunikáció	- A tanuló rendelkezzen az életkori sajátosságának megfelelő anyanyelvi ismerettel (szókincs, szövegalkotás stb) - A szóbeli és írásbeli kommunikáció elsajátítása.	Megfelelő szókincs kialakítása adott szövegkörnyezeten keresztül: szépirodalom ismeretközlő dokumentum szövegeken keresztül	A tanuló az adott helyzetben az életkori sajátosságának megfelelő módon tudja megfogalmazni és kifejezni a mondanivalóját.	Írott és szóbeli kommunikációjában – a megfelelő észlelés-értés szintjén – saját kompenzáló technikái kialakításával lényegét kiemeli, összefüggéseket felismer; mondatalkotása grammatikailag megfelelő	- fogalomalkotás - szövegértelmezés - szövegalkotás - véleménynyilvánítás - szituációs játékok - kooperatív tanulás	- tanulási motivációt fokozó tanítási modell - közlés - magyarázat - beszélgetés - felfedezéssel tanulás - aktív fogalomalkotás
2. Idegen nyelvi kommunikáció	A tanuló életkori sajátosságainak és egyéni képességeinek megfelelően használja a tanult idegen nyelvet	Megfelelő szókincs fejlesztésén keresztül: fejlesszük a tanuló kommunikációs készségét	A hallott és olvasott idegen nyelvű szöveg értése	Valós beszédhelyzetekben egyszerű információkat tud adni és kérni.	A szöveges gyakorlatok végzése: - szövegolvasás - szövegértés - szövegalkotás - szituációs játékok	- képességhez igazodó tartalmi differenciálás, diszlexiás, diszgráfiás

		• más népek kultúrájának megismerését	Írás és beszéd-készség mérhető fejlődése		• párbeszéd • szerepgyakorlat • egyéni előadások	tanulóknál elsősorban auditív megközelítéssel
--	--	--	---	--	--	--

Kulcskompetencia Terület ¹	CÉL	Feladat	Módszer		A várt eredmények	
			Általános tantervű	SNI	Általános tantervű	SNI
3. Matematikai	Matematikai gondolkodás fejlesztése az összefüggések meggláttatása	Szaknyelv használata, fejlesztése. Logikus gondolkodásra való törekvés. Matematikai ismeretek és a mindennapi problémák összekapcsolása.	Követni és értékelni tudja: • matematikai problémákat • alkalmazza az ismerős eljárásokat • tudja jelölni az adatokat • a grafikonok ábrázolása és olvasása során elemezze a	Gyakorlottság a becslés, kerekítés, fejszámolás, számológép használat területén egyéni fejlődési ütemhez alkalmazkodó, bővülő számkörben. Megfelelő matematikai tartalmú szókincs értéke, alkalmazása feladatmegoldásokban. Mindennapos probléma megoldásának	• alpműveletek gyakoroltatása • összefüggések keresése-elemzése • eszközhasználat • modellalkotás • grafikon készítése, olvasása	- cselekedtetés - szemléltetés egyszerű, átlátható ábrákkal - algoritmus-követés, megjegyzés, alkalmazás - analógia felismerés-alkalmazás - interiorizációs stratégia - kondicionálás, gyakorlás

			kapott adatokat	elképzelése, megoldási terv készítése.	táblázat készítése, olvasás	- problémafelvető módszer
Kulcskompetencia Terület	CÉL	Feladat	A várt eredmények		Módszer	
			Általános tantervű	SNI	Általános tantervű	SNI
5. Digitális	Az információs társadalom technológiáinak biztos és kritikus használata.	Komplex információ előállításán keresztül segítsük az eszközök használatát és a felkészülésben, kutatásban való szerepüket.	Felismerje az adott problémán keresztül az információ hitelességet és megbízhatóságát.	A gyakorlati életben használt legfontosabb írásos formátumokat tudja esztétikusan kialakítani. Problémáját fogalmazza meg olyan pontossággal, hogy a számítógép érdemi segítségét jelentsen.	Információ: - felismerés - visszakeresés - értékelés - tárolás - előállítás - bemutató - csere Hálózati kommunikáció használata	- információ átadás-átvétel - lényeglátás képességének tanulása - szókincs bővítés, szövegértés, szövegalkotás - a megértést szolgáló technikák ismerete, alkalmazása
6. Hatékony, önálló tanulás	A folyamatosan kialakuló életpasztor	A tanulás iránti igény felkeltése.	A tanulás iránti motiváció megléte.	Helyes önértékeléssel olyan érzelmi viszonyulások	Képzési lehetőségek ismertetése:	Tanulási motivációt fokozó tanítási modell

	valamint a szerzett tudás segítse elő az eredményes tanulást.	A tanuló hozzásegítése az egyéni tanulási stratégiájának kialakításához. Az önismeret tudatában képes legyen megtalálni a számára megfelelő oktatási és képzési lehetőségeket.	Az ismeretek hatékony felhasználásán keresztül aktívan részt vesz a közös munkában, és tudását megosztja másokkal.	kialakulása, amely lehetővé teszi az egyéni kompenzáló technikák kialakulását , a figyelem irányításának tudatosságát, a kérdezés értelmességét, kultúráját, az emlékezetbe vésés jellemzőit és az eredményért való felelősségvállalást.	• útmutatás • támogatás Tanulási technikák elsajátíttatása. Informális tanulás	Kondicionálás, gyakorlás - az értő olvasás fejlesztése - számítógépen való írás eszközzé tétele Önismeretet elősegítő programcsomagok
Kulcskompetencia Terület ¹	CÉL	Feladat	A várt eredmények		Módszer	
			Általános tantervű	SNI	Általános tantervű	SNI
7. Szociális és állampolgári	Alkotó módon, aktívan és felelősségteljesen vegyen részt szűkebb és tágabb környezete életében és annak pozitív irányú alakításában.	A társadalmi és kulturális normák kialakításán keresztül valósuljon meg az egyén és a közösség kritikus és kreatív együttműködése.	A tanuló magatartásában megnyilvánul: • közügyekben való hatékony részvétel • tolerancia a különböző vallási, etnikai és kulturális csoportok iránt • kötődés a szűkebb közösségéhez	Önmaguk elfogadásán keresztül nyitottá és érdeklődővé válnak a sokféleségre. Tisztában vannak jogaikkal, és a betartandó alapvető magatartási szabályokkal, normákkal. Törekednek a	Együttélési technikák alkalmazása: • közös értékek elfogadása, tiszteletben tartása • demokratikus értékek kinyilvánítása • tolerancia megléte	- megbeszélés, beszélgetés - közlés, magyarázat - szituációs játékok - kooperatív módszer

			lakóhelyéhez, hazájához, és az EU-hoz.	környezetükkel való harmonikus kapcsolatra.	• felelősségérzet kialakítása • alkotó részvétel	
8. Kezdeményező-képesség és vállalkozói kompetencia	A közei és távoli célok érdekében a tanuló képes a kínálkozó lehetőségek érdekében egyéni terveket készíteni és végre hajtani.	A tanuló az iskolai mikro és makro közösségeinek kihívásán keresztül tapasztalhatta meg: • a kezdeményezés • a vállalkozás • a kínálkozó lehetőségek megragadását.	A tanuló tudja a céljainak megfelelően egyéni terveket készíteni és azt végrehajtani.	Az esetlegesen hiányzó funkcióik ismerete mellett az ép funkciók gyakorlása, amely hozzásegíti az egyéni boldoguláshoz. (érdekérvényesítés, tervezés és végrehajtás végig vitele, megbízhatóság, felelősségvállalás stb.)	Feladatokon keresztül valósuljon meg: • tervezés – elemzés - kockázatfelmérés • szervezés (egyéni, csoport) • irányítás • vezetés • értékelés	Célirányosan szervezett szabadidős tevékenységekben és természetes élethelyzetekben-foglalkozások megismerése - felnőtt szerepekhez kapcsolódó szerepjátékok - személyközi kapcsolatok

Kulcskompetencia Terület ¹	CÉL	Feladat	A várt eredmények		Módszer	
			Általános tantervű	SNI	Általános tantervű	SNI

9. Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség	A tanuló váljon nyitott, érdeklődő, fogékony és kreatív személyiséggé a művészetek iránt.	A széleskörű oktató-nevelő munkán keresztül mutassunk rá a hazai az emberjogi, és az egyetemes kulturális örökség fontosságára.	Kialakuljon: - a kulturális és nyelvi sokféleség megőrzésére irányuló igény - a mindennapi élet során az esztétikum fontosságának megértése	Nyitottság, fogékonyság, a kreatív művészi kifejezések sokfélesége iránt. A reális önértékelés kialakulásával az egyéni stílus kialakulása, véleményalkotás a különböző művészi ágak érzelmeit megmozgató hatásáról.	- Műalkotások elemzése - Nézőpontok összevetése - Következtetések levonása - Kulturális intézmények látogatása - Alkotó részvétel	- bemutatás - szemléltetés, - filmvetítés - divat stílusok, műalkotások hatáselemzése - lakberendező programok
--	--	--	---	---	---	--

¹A Nat-ban megjelölt fejlesztési területek, nevelési célok, kulcskompetenciák (lásd: II. 1. fejezet) és műveltségi tartalmak, továbbá a bennük foglaltak alkalmasak ezek fejlesztésére, követésére és értékelésére.

Nevelő – oktató munkánk eszközei és eljárásai

Nevelési eszközeink:

a.) Általánosan elfogadott és a hívő ember számára követendő európai keresztyén erkölcsi normák beépítése a viselkedésbe és a gondolkodásba, értékközvetítés.

- A keresztyén értékek közvetítése, elfogadása és érvényesítése a mindennapok során
- Az emberi tudás tisztelete, példaképek állítása.
- A polgári értékrenden alapuló fegyelem, az önfegyelem, az önállóság kialakítása, a közösségért végzett tevékenység formáinak elsajátítása. A szabadságra nevelés, a szabad gondolkodás képességének fejlesztése.
- A beteg, sérült és fogyatékos embertársaink iránti elfogadó és segítőkész magatartásra nevelés.
- Nyitottság, megértő viselkedés, a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások elfogadása; a másság iránti toleráns viselkedés kialakítása.

b.) Személyiségfejlesztés

Felelősségérzet kialakítása önmagunk és társaink iránt testi, szellemi, erkölcsi téren.

Önismeret, önfejlesztés: a siker, kudarc feldolgozása. Tapasztalatszerzés az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.

c.) Közösségi értékek megőrzése, gyarapítása

- Nemzeti hagyományaink ápolása (ünnepélyek, szakkörök, tablók, versenyek)
- Iskolai és osztályszintű közösségi programok szervezése, lebonyolítása (szülői hozzájárulással és támogatással szervezett klubdelután, színházlátogatás...)

d.) Kommunikáció

A nyelvtanulás fejlesztése érdekében nemzetközi kapcsolatok kialakítása, ápolása.

A kommunikációs kultúra középpontba állítása: önálló ismeretszerzés, vélemények, érvek kifejtése, értelmezése, azok megvédése.

e.) Életmód

A lelki szellemi, testi egészség biztosítása (egészségnevelési programban).

Prevenció (betegség, baleset, drog és egyéb káros szenvedélyek).

Oktatási eszközeink:

- Kulcskompetenciák fejlesztése különböző tevékenységeken keresztül.
- Az alapkészségek szintjének feltérképezése a különböző mérőeszközök segítségével, egyéni fejlesztés megtervezése.
- Osztályszintű, valamint az egyéni képesség szerinti csoportbontás kialakítása.
- Tanórán kívüli tehetséggondozás és felzárkóztatás lehetőségének megteremtése.
- Ismeretszerzés változatos formáinak megteremtése a tanítási órákon és egyéb tevékenységeken: önálló munka (házi feladat, gyűjtő munka, kiselőadás), kirándulás, erdei iskola, szakkörök, kulturális rendezvényeken való részvétel, versenyek stb.
- A kommunikációs képesség fejlesztése, az anyanyelv helyes használata szóban és írásban.
- A tudomány eredményeinek és a tudósok munkásságának megismerése, a művészeti értékek és alkotóinak elismertetése, megszerettetése. A verbális és a vizuális információhordozók együttes alkalmazása különösen a HH/HHH tanulók esetén.

Eljárások

Napjaink pedagógiai gyakorlata, tapasztalata, valamint a nevelés kiemelt szerepe a nevelő-oktató munka során megkívánja, hogy a módszereket a nevelés folyamatában betöltött szerepük alapján csoportosítsuk. Ennek alapján az alábbi csoportosítás végezhető el:

- A meggyőzés módszerei (az oktatás, példaképállítás, önbírálat, beszélgetés, tudatosítás, stb.).
- A tevékenység megszervezésének módszerei (követelés, ellenőrzés, értékelés, játékos módszerek, gyakorlás, stb.).
- A magatartásra ható, ösztönző módszerek (ígéret, biztatás, elismerés, dicséret stb.).
- A jutalmazás formái (szóbeli dicséret, írásbeli dicséret, oklevél, kitüntetés, jutalomkönyv, tárgyi jutalom, táborozás, ösztöndíj, tanulmányút, stb.).
- A büntetés formái (szóbeli figyelmeztetés (észrevétel, dorgálás, feddés, határozott rendreutasítás, osztályfőnöki figyelmeztetés, intés, rovás, igazgatói figyelmeztetés, intés, rovás, nevelőtestület elé idézés, szigorú megrovás, párhuzamos osztályba való áthelyezés, stb.).
- A nevelés sikerét veszélyeztető körülmények kizárását célzó módszerek (felügyelet, ellenőrzés, figyelmeztetés, elmarasztalás, tilalom, stb.).

2. Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Iskolánk nevelő-oktató munkájának alapvető feladata, hogy a különféle iskolai tevékenységek megszervezésével széleskörűen fejlessze a tanulók személyiségét.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladataink:

1. A tanulók értelmi nevelése.

Az értelmi képességek, az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése. A világ megismerésére, az egész életen keresztül való tanulásra való törekvés igényének kialakítása.

2. A tanulók erkölcsi nevelése.

Az alapvető erkölcsi értékek megismertetése, tudatosítása és meggyőződéssé alakítása. Az előítéletek csökkentésére alkalmas együttműködő, elfogadó környezet kialakítása.

3. A tanulók érzelmi (emocionális) nevelése.

Az környezet jelenségeire, a tanulók közösségeire és önmagukra irányuló, cselekvésre és aktivitásra készítő helyes érzelmek kialakítása.

4. A tanulók közösségi nevelése.

Az emberi együttélés szabályainak megismertetése. A társas kapcsolatok fontosságának tudatosítása, az együttműködési készség kialakítása. A kulturált magatartás és kommunikáció elsajátítása.

5. A tanulók akarat nevelése.

Az önismeret, a tanulók saját személyiségének kibontakoztatása. A kitartás, a szorgalom, a céltudatosság, az elkötelezettség kialakítása.

6. A tanulók nemzeti nevelése.

A szülőhely, a lakóhely, a haza múltjának és jelenének megismertetése. A helyi, a nemzeti hagyományok, a kultúra megismertetése, emlékeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése. A hazaszeretet érzésének felébresztése.

7. A tanulók állampolgári nevelése.

Az alapvető állampolgári kötelességek és jogok megismertetése. A társadalmi jelenségek és problémák iránti érdeklődés felkeltése. A közösségi tevékenységekre, az iskolai és a helyi közéletben való részvételi igény kialakítása.

8. A tanulók munkára nevelése.

Az emberek által végzett munka fontosságának tudatosítása. A tanulók önellátására és a környezetük rendben tartására irányuló tevékenységek gyakoroltatása.

9. A tanulók testi nevelése.

A tanulók testi képességeinek fejlesztése, a testmozgás iránti igény felkeltése.

Egészséges, edzett személyiség kialakítása. Az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságának tudatosítása, az egészséges életmód iránti igény kialakítása.

A tanulói személyiség fejlesztésének legfontosabb színtere a tanítási óra. A tanítási órák megszervezése során kiemelten fontosnak tartjuk:

- a. **A tanulók motiválását.** Motiválásunk célja, hogy tanulóinkban felébresszük azokat az indítékokat, amelyek a gyermekeket tanulásra ösztönzik, és ezt a tanulási kedvet a tanulás végéig fenn is tartjuk.
- b. **A tanulói aktivitás biztosítását.** A tanítási órák tervezésénél. Szervezésénél minden esetben előtérbe helyezzük azokat a módszereket és szervezeti formákat, amelyek a tanulók tevékenykedtetését, állandó aktivitásukat biztosítják.
- c. **A differenciálást.** A lehetőségekhez mérten a legnagyobb mértékben igazodnunk kell a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez és az egyes tantárgyakban nyújtott teljesítményéhez.

A vallásos és erkölcsi nevelés formái:

- tevékenységünk minden szintjén a szeretet és összetartozás légkörének kialakításán fáradozunk
- a református iskola sajátos küldetésének megfelelően biztosítjuk, hogy a tanulók szilárd és kiegyensúlyozott hitbeli ismeretekhez jussanak a rendszeres és módszeres tanórai hitoktatásban
- segítjük a növendékek korának megfelelően a hit kibontakozását, az istentiszteleti és más hitéleti alkalmak látogatását, és ezáltal az Istennel való mélyebb kapcsolat kialakulását
- fontosnak tartjuk a vallási ünnepeinken való részvételt és azok méltó megünneplését

- megteremtjük a tanítás előtti és utáni imádság, az áhítat, a többi hitéleti alkalom lehetőségét (evangélizációk, bibliaórák, stb.)
- előmozdítjuk a gyülekezeti közösséggel való kapcsolatot
- a hitoktató (lelkész) kitüntető felelőssége az iskola református keresztyén szellemiségének és erkölcsiségének előmozdítása

Nemzeti ünnepek és hazaszeretetre nevelés hagyományai az iskolában

Egy, az állami és egyházi iskolák összevetésével foglalkozó cikk megállapítása szerint - 1850-1948 közti szakaszt vizsgálva - két vonatkozásban lehet jelentős különbséget meghatározni:

Az egyik különbség – a szerző megállapítása szerint – az, hogy az egyházi iskolákban az államiaknál határozottabban érvényesült a nemzeti szellemű nevelés.

A Bereczky Zsigmond Református Általános Iskola is fontos feladatának tartja a magyarság ügyének szolgálatát, tanulóiban erős nemzeti öntudatot igyekszik kialakítani. Az iskola a hazaszeretet, a szülőváros-szeretet kialakítását, erősítését már a legkisebbeknél elkezd. Az iskola fontosnak tartja, hogy a krisztusi szeretet jegyében alakuljon ki, erősödjön meg tanulóiban az egyházuk, népük, embertársaik iránti szeretet.

Hazaszeretetre nevelés hagyományai az iskolában

Az iskola a hazaszeretetre, szülőföldszeretetre nevelése első lépésének elődeink életének megismerését tekinti. Az iskola az elődök becsülésére, a szülőföld szépségeinek, értékeinek meglátására neveli tanulóit. Ezt a feladatukat a pedagógusok a tanórákon, napközi foglalkozáson is végzik. A tanulók félévente szülőfalu ismereti feladatokat is kapnak az egyházköztség ismereti feladatokhoz hasonlóan.

A tanulmányi kirándulások egy része – mint már szó volt róla – a reformáció történelmi tájainak, emlékeinek megismerését szolgálja. A kirándulások másik része a szülőföld megismerését, szépségeinek, értékeinek meglátását szolgálják. Így rendszeresen tesz Tiszaparti kirándulásokat az iskola. Rendszeresen kirándul az iskola a megye központjába – Nyíregyházára, s a sóstói falu-múzeumba.

Nemzeti ünnepek az iskolában

A történelmi ünnepekről általában az osztályokban történik megemlékezés, de az alábbi alkalmakat közösen ünnepli az iskola:

Október 23-a és Bereczky Zsigmond emlékét az iskolaudvaron ünnepli az iskola, valamint a tanulók részt vesznek a városi ünnepségen is.

Március 15-én minden tanuló elkészíti saját kokárdáját, az osztályok feldíszítik termeik ablakait, és a legnagyobb tanteremben közösen vesznek részt az iskolai ünnepségen. Ezt követően a Sétaparkba vonulnak az osztályok, és elszavalják a Nemzeti dalt.

3. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Egészségfejlesztés:

Magába foglalja a korszerű egészségnevelés, az elsődleges prevenció, mentálhigiéné, az önségítés feladatait, módszereit.

Mentálhigiénia /Lelki egészség/

A mentálhigiénia célja:

Egy sajátos szempontú magatartás, amely segíti az embert biológiai és pszichológiai egyensúlyának és egészségének megőrzésében a fenyegetőkönyezeti- elsősorban mentális ártalmak megelőzésében.

Az iskola sajátosságai:

- Az iskola a nevelés intézményes formája.
- Az iskola egyik legfontosabb funkciója az ismeretnyújtáson kívül, hogy formálja a gyermek normákhoz, elvárásokhoz és másokhoz való alkalmazkodás képességét (A napközi ebben fontos szerepet tölt be.).
- A gyermek együttműködési képességének hiányát mentálhigiéniás problémaként kell értelmeznünk, mely jelzése lehet környezetével kapcsolatos egyensúlyának felborulásának.
- Az iskolai mentálhigiénés fejlesztés mentora a pedagógus. Eszköztárát egyénisége, a növendékekhez való viszonya, irányítási stílusa, nevelői attitűdje, alkalmazott stratégiái határozzák meg.

· Iskolás gyermekekkel foglalkozó pedagógusok, akkor válhatnak hatékony irányítóivá a tanulók személyiségfejlesztésének, ha nem húznak éles határt:

Iskola - család

Oktatás - személyiségformálás

Játék - munka

Tanóra - szünet, stb. közé

Mivel ebben az életkorban a gyermek felnőtt- és tekintélytisztelő, kellő empátiával, személyes modellnyújtással, s az ezekhez társuló pszichológiai kulturáltsággal a pedagógus képes felvállalni a családi hatások erősítését vagy éppen kompenzálását.

Feladatok

- A iskolai élet helyes megszervezése
- Kapcsolat a szülőkkel
- Önismeret, bizalom, biztonság érzésének mélyítése
- „Az egészségnevelés”
- Viselkedés kultúra

Az egészségnevelés színterei

A/ Tanítási órákon

Minden tanár, tanító képes arra, hogy szaktárgyába megtalálja az egészség propagálásának lehetőségeit és ezeket építse be a tananyagba. Ezt a kerettanterv sok helyen elő is írja a tantárgyak tartalmi részében. A biológia, kémia, technika, természetismeret, rajz, irodalom tantárgyak pedig különösen alkalmasak célkitűzéseink megvalósítását segíteni. Az iskolában dolgozó minden pedagógus és alkalmazott személyes példamutatása is hirdesse az egészségnevelés fontosságát.

B/ Egészségnevelés a testnevelési órákon

Gimnasztika, atlétika, torna, küzdősportok, úszás, szabadidős sportok

Az életmód és a tartási rendellenességek gyakorisága miatt órák elején tartásjavító gerinctorna bevezetése.

A tanulók általános fizikai teherbíró képességének mérése (évente kétszer)

Minőség-ellenőrzés: a tanulók egységes mérése, értékelése, és minősítése

Az iskolaorvos és védőnő vizsgálati módszereinek, illetve adatainak kibővítése, hogy felvilágosítást kapjanak a tanulók funkcionális állapotáról.

C/ Egészségnevelés az osztályfőnöki órákon

Az osztályfőnök összefogja, egységben láttatja a szaktárgyak idevágó, de szerteágazó ismereteit és az életvezetés tudatosságára nevel. Ilyenek pl. a táplálkozási szokások, a szükségtelen „túlcsoomagolás”, Az osztályfőnöki órák egészségneveléssel foglalkozó témaköreibe beépítjük a stressz- és konfliktuskezelés technikáinak tanítását.

Az olyan káros szenvedélyek megelőzésére, mint a drog, alkohol és a dohányzás, a 7-8. évfolyamon osztályfőnöki órákat a rendőrség, iskolaorvos, illetve a védőnő szükség szerinti bevonásával, esetleg mentálhigiénés szakember felkérésével tartjuk meg.

D/ Egészségnevelés tanórán kívül

Szakmai szervezetekkel való együttműködés

Védőnői ügyelet biztosítása; Egészségügyi szűrővizsgálatok (fogászat, szemészet, hallás vizsgálat, stb.); Egészségügyi felvilágosító előadások;

Hagyomány iskolánkban minden tanév novemberében – az Egészség hónapjában, „Ép testben ép lélek” egészséghet szervezése.

A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

- a mindennapos testnevelés, testmozgás
- a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
- a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése
- a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás
- a személyi higiéné

Az iskolánk egészségnevelő programjának „belső” szereplői

Az egészségnevelő program szereplői	Szerepük/feladatuk
diákok/tanulóközösség	Korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek egészségük megőrzése és védelme érdekében.
a tantestület - szaktanárok, osztályfőnökök, diákönkormányzatot segítő pedagógus, a gyermekvédelmi felelős az iskolaorvos, védőnő iskolapszichológus	Bemutatják és gyakoroltatják velük az egészséges életmód gyakorlását szolgáló tevékenységi formákat, az egészségsbarát viselkedésformákat. A tanórai és a tanórán kívüli foglalkozások keretében – foglalkoznak az egészség megőrzésének szempontjából legfontosabb ismeretekkel - a táplálkozás, az alkohol- és kábítószer fogyasztás, dohányzás káros hatásai a szervezetre, - a családi és kortárskapcsolatok, - a környezet védelme, - az aktív életmód, a sport, - a személyes higiénia, - az elsősegély-nyújtás alapismeretei, - a szexuális fejlődés területén.
szülők	szülői szervezet (SZK) képviselteti magát az iskola életében, akik javaslattevő és véleményezési jogkörrel rendelkeznek: - éves munkaterv elfogadásában, - félévi/év végi iskolai értékelések esetén, - javaslatot tehetnek programok szervezésére, - felajánlhatnak egészségmegőréssel kapcsolatos előadásokat – pl. egészségügyben dolgozó szülők, stb.

Az egészségnevelés az iskolában megjelenik:

A mindennapos testnevelés szervezésében:

- 1-8. évfolyamon a helyi tantervben szabályozva

Osztályfőnöki órán:

- 5-8. osztályban az osztályfőnöki tanmenet alapján fejlesztjük a tanulók testi és egészségtudatos magatartását.
- tűz- és balesetvédelmi oktatás.

Egyéb tanórákon

A tanórai foglalkozásokon az iskola helyi tanterve alapján, a pedagógusok által készített tanmenetek szerint történik az egészségfejlesztés.

Szülői értekezleteken:

- tájékoztatók az egészséges életmódhoz kapcsolódóan

Tanórán kívüli foglalkozások

- az iskola munka és rendezvénytervében meghatározott egészségmegőrző nap/napok szervezése
- drog és alkohol prevenciók előadások, felvilágosító előadások, kiegyensúlyozott családi életre nevelő előadások.
- jeles napok megünneplése (Víz világnapja, Föld napja, Állatok világnapja)
- osztálykirándulások
- versenyeken való részvétel (Katasztrófavédelmi verseny, Vöröskereszt által szervezett versenyek, környezetvédelmi versenyek, KRESZ verseny).

Védőnő, iskolaorvos és az egészségügyi szolgálat munkája

- segédkeznek félévente egy alkalommal az ötödik-nyolcadik évfolyamon egy-egy osztályfőnöki óra megtartásában (védőnő)
- a tanulók egészségügyi és higiéniai szűrővizsgálatának megszervezésében (védőnő, iskolaorvos);
- védőoltások, minden évben a megadott rend szerint (védőnő, iskolaorvos);
- fogászati szűrővizsgálat és prevenció, vetélkedő szervezése (egészségügyi szolgálat);
- folyamatos és igény szerint felvilágosító előadások tartása

Vöröskereszttel, a Népegészségügyi Intézettel és a rendőrséggel való kapcsolat

- Elsősegélynyújtó előadások, gyakorlati oktatások
- Versenyek (KRESZ, elsősegélynyújtó)
- Prevenciós előadások
- Bűnmegelőzési előadások
- KRESZ oktatás (kerékpáros közlekedés)

Iskolai étkeztetés

Az iskolai étkeztetés kapcsán törekedni kell arra, hogy a tanulók és az itt étkező alkalmazottak egészségesen étkezhessenek.

Gyógytestnevelés

A tanulókat az iskolaorvosi szűrés alapján, ha szükséges, a szülő viszi el szakorvosi vizsgálatra, amely alapján ellátásban részesülnek. A gyógytestnevelés órákon való részvételt az iskolaorvos és a testnevelők ellenőrzik. A részben felmentettek differenciált munka keretében vesznek részt a testnevelés órákon.

4. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Iskolánkban a tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő-oktató munka a nevelők és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata, ill. a tanulói közösség hatásán keresztül valósul meg. Ennek figyelembe vételével iskolánk nevelő-oktató munkájának **alapvető feladata** a tanulók közösségben és a közösség által történő nevelésének megszervezése, irányítása.

Ebből adódó feladataink:

1. A különféle iskolai tanulói közösségek megszervezése, nevelői irányítása.
Az iskola egyes területeihez - tanórákhoz, tanórán kívüli tevékenységhez- kapcsolódó tanulói közösségek kialakítása, ezek tudatos, tervszerű nevelői fejlesztése.
2. A tanulók életkori fejlettségének figyelembe vétele a tanulóközösségek fejlesztésében.
Nevelőinknek alkalmazkodnia kell a tanulói közösségek irányításával az életkorral változó közösségi magatartáshoz: a kisgyermek megfelelni akaró személyiségének önmagát értékelni és irányítani képes autonóm személyiséggé válásáig.

3. Az önkormányzás képességének kialakítása.

A tanulói közösségek fejlesztése során ki kell alakítani azt a képességet, hogy a nevelő segítségével közösen tudjanak célt kitűzni maguk elé, majd a cél eléréséért összehangoltan tevékenykedjenek, az elvégzett munkát pedig értékelni tudják.

4. A tanulói közösségek tevékenységének megszervezése.

5. A közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása.
Az összetartozást erősítő erkölcsi, viselkedési normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.

6. IPR Szociális kompetenciák fejlesztése:

- közösségfejlesztő, közösségépítő programok
- mentálhigiénés programok
- előítéletek kezelését szolgáló programok

Az évszázadokon át működő református iskolák az ezeréves magyar iskolatörténet, a magyar oktatás fontos fejezeteit alkotják. A református iskolák közös örökségének, hagyományainak megőrzését, megosztását, továbbvitelét ma már egy újra kiépült iskolarendszer segíti. Ezt a segítséget igényelve tart kapcsolatot a Bereczky Zsigmond Református Általános Iskola a református iskolaügy szakértőivel, vezetőivel és számos nagy múltú református iskolával.

Az elmúlt évtizedekben a Dombrádi Református Egyházban a mindenkori lelkészek a pártállam által korlátozott körülmények között, de folyamatosan végezték az úgynevezett gyermekmunkát, ifjúsági munkát. Ezzel a munkával (hitoktatás, konfirmálás, gyermek-istentiszteletek tartása, egyházi táborok szervezése, stb.) szemben egyre kevesebb akadályt állított a pártállam a rendszerváltás idejéhez közeledve. Így az ezen területeken megőrzött, megteremtett hagyományok is részévé válhattak az újraindult iskola életének. Még sokan élnek a városban a hajdani református iskola volt tanulói közül. A református tanítóképző főiskolákon diplomát szerzett, az államosításig a református iskolákban tanító pedagógusok közül is többen élnek még Dombrádon. A hagyomány átadásában az ő szerepük is jelentős volt.

5. A pedagógusok intézményi feladatai

Az iskola nevelési és oktatási feladatait a nevelőtestület végzi. Tevékenységük kiterjed a tervezésre, a megvalósításra és a teljes tanítási folyamat értékelésére. Nemcsak hozzáértés és komoly, folyamatos felkészülés, hanem a szaktudás mellett keresztyén meggyőződésből fakadó tanúságtétel is nélkülözhetetlen.

A református nevelésben tevékenykedő pedagógusok teremtik meg azt a keresztyén légkört, amelynek az iskola tanítását és életét át kell járnia.

A tanárok joga és kötelessége alapfeladatuk pontos és hiánytalan ellátásán túl:

- a pedagógiai program ismerete, elfogadása és megvalósítása
- pontos és aktív részvétel a tanári összejeveteleken, értekezleteken és minden egyéb iskolai rendezvényen
- lelkiismeretes részvétel a szakmai és vallási továbbképzéseken
- készséges együttműködés az iskola vezetésével, a szülőkkel, valamint az illetékes egyházi, állami, önkormányzati és társadalmi szervezetekkel
- az iskola különböző szintjei (pl. alsó és felső tagozat) nevelési programjának összehangolása
- személyes adottságainak és szaktudásának rendszeres fejlesztése (folyamatos önképzés), amely hozzájárul a keresztyén pedagógus személyiségének kibontakozásához
- olyan harmonikus iskolai légkör megteremtésének elősegítése, amely az eredményes nevelői munka elengedhetetlen feltétele
- közreműködés a derűs, egészséges, örömteljes és őszinte légkör létrejöttében pedagógusok, gyerekek és szülők körében azért, hogy az evangéliumi örömhír sugallta optimizmus érvényesüljön
- a kulturált beszédstílus és viselkedés, rend és fegyelem tevékenységük minden szintjén
- őszinte és igaz vélemény-nyilvánítás, természetes és hivatali titoktartás a nevelőtestületi ügyekben

Az igazgató legközvetlenebb munkatársai a nevelés területén az osztályfőnökök.

6. Az osztályfőnök szerepe a nevelőmunkában

- A lelkiismeretes nevelő ismeri tanítványait, gondosan elemzi, összegzi munkáját, célt tűz ki maga elé. Hisz a gyermek nevelhetőségében, megőrzi optimizmusát.
- Munkája felelősségteljes tevékenység, amely áldozatot, kitartást, vállalkozó kedvet kíván.

- A váratlan helyzetek, szituációk különös rátermettséget, pedagógiai – pszichológiai alapismereteket kíván meg a nevelőtől.
- Az egyházi iskolában különös hangsúlyt kap az osztályfőnök lelki egyensúlya, higgadtsága, türelme, szelídsége, személyes példája, mind ezek jó hatással vannak az általa vezetett közösségre.
- Legyen nyílt, egyenes, őszinte, s tartson jó kapcsolatot a szülői házzal.
- Az osztályfőnök olyan felelős személy, aki intézi a tanuló tanulmányi, nevelési, fegyelmi, adminisztratív ügyeit, miközben alkot, formál.

A legfontosabb osztályfőnöki tulajdonságok:

Szeretet, igazságosság és következetesség

A gyerek elvárja az osztályfőnökétől:

- problémái megoldását
- biztonságérzetet
- megvédje és megértse őt
- eligazítsa apró-cseprő ügyeiben
- elismerje őt
- példaként álljon előtte
- ne csak történelmi, stb. megközelítésből szeresse őt

Az iskolában kell, hogy legyen a gyerek számára egy **biztos pont**, az **osztályfőnök**.

A szülők elvárják az osztályfőnöktől:

- Tartsa tiszteletben az osztályfőnök a családból hozott indíttatást, ezért ki kell aknáznunk azt.
- A negatív családi hatásokat ellensúlyozza, oly módon, hogy a gyerekek jobbat mutasson.
- Körültekintően járjunk el a „kioktató”, támadó hangú szülőkkal szemben. Tegyük őket szövetségesünké, empátiával közeledve, latba vetve rábeszélő képességünket, az ő színvonalán és szájíze szerint győzzük meg a cél érdekében. Ha a cél a gyerek, nem kell restelkednünk.

7. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók körébe tartozik:

- a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
 - sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
 - beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
- gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló,
- kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség,

Sajátos nevelési igényű tanulók

A 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről értelmében:

„sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd,”

Az irányelvben foglaltak célja:

hogy a sajátos nevelési igényű tanulók esetében a tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok ugyanúgy összhangba kerüljenek, mint más gyermekeknél.

Ennek érvényesítése érdekében meghatározza:

- a tartalmak kijelölésekor egyes területek módosításának, elhagyásának vagy egyszerűsítésének, illetve új területek bevonásának lehetőségeit,
- a sérült képességek rehabilitációs, habilitációs célú korrekciójának területeit,
- a nevelés, oktatás és fejlesztés a szokásosnál nagyobb mértékű időbeli kiterjesztésére vonatkozó javaslatokat.

A sajátos nevelési igény kifejezi:

- a tanuló életkori sajátosságainak fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,
- az iskolai tanuláshoz szükséges képességek kialakulásának sajátos útját, fejlődésének eltérő ütemét, esetleg részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, lassúbb ütemű és az átlagtól eltérő szintű fejleszthetőségét.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teheti szükségessé.

Intézményünk a következő fogyatékossgal rendelkező tanulókat integrálja:

- mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott)
- beszéd fogyatékos
- az autizmus spektrum zavarral küzdő
- pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók nevelése, oktatása.

A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tartalmi elemeit szabályozza:

- A kompetenciaterületekhez tartozó célok, feladatok módszerek és a várt eredmények

Beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységek

Fel kell ismernünk, hogy az iskolai kudarcok és szorongások jelentős része visszavezethető a gyerekek beilleszkedési és egyéb zavaraihoz.

Segítésüket nagy pedagógiai tapintattal, igényességgel végezzük. Alapvető törekvésünk a feszültségük oldása, önértékelésük javítása és olyan tevékenykedtetésük, amely a pozitív tulajdonságaikra épül.

Külön hangsúlyt kap ez a terület az iskola kezdetekor, felső tagozatba lépéskor (az emelt szintű oktatás bevezetésével az osztályközösségek újra szerveződnek), valamint új tanuló érkezésével az osztályközösségbe.

A problémák mindig megfigyelhetők tanulással, társakkal, felnőttekkel kapcsolatos viszonyokban:

- Csökkentebb a figyelem terjedelme, tartama.
- Indokolatlan túlmozgásosság.
- Kitérés a feladathelyzetek elől.
- Számottevő elmaradás egyes tantárgyakban.
- Jelentős visszaesés saját szintjéhez képest.
- Visszahúzódás társaktól, felnőttektől.
- Kontrollálatlan agresszió.
- Lopás.
- Drogveszély.

A megfigyelt eltérések lehetnek átmenetiek, hosszabb-rövidebb idő után enyhülhetnek, megszűnhetnek.

Ezért sokat tehet az iskola azzal, hogy:

- Változatos tevékenységi formákat biztosít órakereten belül és azon kívül is.
- Feladatok elvégzésére ad lehetőséget a közösségen belül.
- A megfigyelhető pozitívumokat azonnal jelzi, nem csupán a negatív irányú eltérésekre érzékeny.
- A nevelők attitűdje elfogadó, megértő, segítő.

Amennyiben a tünetek továbbra is fennállnak, szükség van más segítő személyek, intézmények bevonására. Mindenekelőtt a problémákat és a tervezett megoldási javaslatokat a szülőkkel kell megbeszélni. Ilyen esetekben fontos a gyerekkel más kapcsolatban lévő személyekkel folytatott együttes konzultáció: osztályfőnökkel, napközis nevelővel, fejlesztő pedagógussal, szociális munkással, iskolavezetéssel, iskolaszékkal, alapítvánnyal, egészségüggyel, civil szervezetekkel, Nevelési Tanácsadóval, Önálló Gyermekjóléti Szolgálattal, Népjóléti és Gyámügyi Irodával.

Beilleszkedést és magatartási nehézséget enyhítő tevékenységi formák:

- Egyéni bánásmód
- Egyénre szabott feladatok kijelölése
- Együttműködés a családdal
- Folyamatos együttműködés a Nevelési Tanácsadóval, Önálló Gyermekjóléti Szolgálattal
- A pozitív megnyilvánulások erősítése, sikerhez juttatása.
- Egyéni foglalkoztatás fejlesztő pedagógussal

Hosszabb türelmi időszak biztosítása.

IPR:

- a szociálisan hátrányos helyzetű, beilleszkedési, magatartási, tanulási problémákkal küzdő tanulók részére **egyéni segítséget** nyújtunk.
- az integrációba bevont tanulóink számára **fejlesztő foglalkozásokat** tartunk.
- a nevelők az egyes szaktárgyak tanítási óráin előnyben részesítik **az egyéni képességekhez igazodó munkaformákat**, a tanulók önálló és csoportos munkájára támaszkodnak.

Intézményünk **az alapító okiratban kijelölt feladatként ellátja a sajátos nevelési igényű tanulók, nevelését, oktatását**, ide értve a beilleszkedési és magatartási nehézséggel küzdő tanulók nevelését, oktatását is.

A szakértői és rehabilitációs bizottság által kiszűrt sajátos nevelési igényű (testi, érzékszervi és más fogyatékos) tanulóknak joguk, hogy különleges gondozás keretében állapotuknak megfelelő ellátásban részesüljenek attól kezdődően, hogy igényjogosultságukat megállapították.

A sajátos nevelési igényű tanulóink integrált (a többi tanulóval együtt, azonos osztályban, csoportban történő) nevelésével és oktatásával kapcsolatos feladatellátás fejlesztése során a következő **célokat** igyekszünk egyidejűleg érvényre juttatni:

A sajátos nevelési igényű tanulók számára annak biztosítása, hogy a különleges gondozást a fejlesztésükhöz optimális feltételeket biztosító oktatási formában vehessék igénybe.

A sajátos nevelési igényű tanuló iskolai nevelése, oktatása a többi tanulóval együtt történik. Fejlesztésükre a szakértői bizottság, nevelési tanácsadó vizsgálata után megfelelő képzettségű szakembert alkalmazunk a törvényben előírt óraszámban.

A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységünk

A tehetséges gyerekek képességének kibontakoztatásához nélkülözhetetlennek tartjuk ebbe a körbe tartozó gyerekek mielőbbi felismerését.

Ennek alapja tanulóink alapos megismerése, amely az iskolába kerülésük pillanatában megkezdődik. Eerre felhasználjuk az óvodából iskolába való átmenet programját is.

Az osztályfőnökök és szaktanárok kötelessége, hogy felderítsék a tanítványaik azon általános vagy speciális sajátosságait, amelyek valamilyen mértékben az átlagosból kiemelkedő szintű cselekvés elvégzésének lehetőségét, feltételét teremtik meg.

A tehetséggondozásnál alkalmazott tevékenységi formák:

- képesség szerinti sávbontás
- tanórán kívüli foglalkozások szervezése
- didaktikailag alkalmazott módszerek helyes megválasztása (csoportos foglalkozások dominanciájára való törekvés a frontális osztálymunkával szemben)
- konzultációk biztosítása
- versenyekre való felkészítés:
 - / témakörök kidolgozása
 - / felkészítés segítése
 - / külső intézmények igénybevétele
- értéktermő csoportfoglalkozások
- tehetséggondozó foglalkozások

Sikeresen alkalmazhatók a differenciált tanulásszervezésnek az alábbi formái:

Individuális tanulás:

Valamennyi gyerek számára biztosítja az egyéni haladást, figyelembe véve a tanuló sajátosságait. Egyénre szabott elsajátítási, készség – és képességfejlesztési utakat biztosít, az ennek megfelelő eszközrendszerrel.

Kooperatív tanulás:

A tanulási tartalom elsajátítása, és a készség – és képességfejlesztés csoportos formában történik. A tanulók aktívan együttműködnek a siker érdekében. A tanulási képességek, és a szociális készségek a kooperatív tanulási módszerrel egyszerre fejleszthetők. (Leghatékonyabb más tanulásszervezési módokkal vegyesen alkalmazva). Nő az önirányítás szerepe.

Projekt módszer:

Ez az a módszer, amely összefogja mindazt a sok-sok módszert és eszközt, amelyek külön-külön is nagyon sokat segítenek a gyerekek sikeres tanulásában. A projekt a gyerekek érdeklődésére épít, ami kizárja, hogy csak a tankönyvet tanítsuk. A projekt komplex fejlesztési lehetőség, amely tartalmazza az önálló tanulást, a kutatást az önálló ismeretszerzést és a nagyfokú integrációt.

Felső tagozatban a tehetség kibontakoztatása a helyi tantervünkben leírt módon emelt szintű oktatás bevezetésével válik hangsúlyozottabbá. Így kívánjuk a legjobb képességű tanulóinkban az aktuális fejlettségi szintjüket emelni. Ettől azt reméljük, hogy határozottan növekednek tanulóink integráltan jelentkező ismeretei, tevékenységi készségei, jártasságai, problémamegoldásban való gyakorlottságuk.

8. Gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok, tevékenységek

Az iskola gyermekvédelmi tevékenysége három területre terjed ki:

A gyermek fejlődését veszélyeztető okok

1. megelőzésére
2. feltárására
3. megszüntetésére

Iskolánk alapvető feladatai a gyermek- és ifjúságvédelem területén:

- fel kell ismerni és fel kell tárni a tanulók problémáit;
- jelezni kell a felmerült problémákat a családsegítő szolgálat szakembereinek;
- meg kell keresni a problémák okait;
- segítséget kell nyújtani a problémák megoldásához.
- Iskolánk pedagógiai munkáján belül az alábbi tevékenységek

b. Iskolánk pedagógiai munkáján belül az alábbi tevékenységek szolgálják a gyermekvédelem céljainak megvalósulását:

- az indulási hátrányok csökkentése kis létszámú osztályok szervezésével;
- a felzárkóztató foglalkozások;

- a tehetséggondozó foglalkozások;
 - a differenciált oktatás és képességfejlesztés;
 - a pályaválasztás segítése;
 - a személyes, egyéni tanácsadás szülőknek, tanulóknak;
 - egészségvédő és mentálhigiénés programok szervezése;
 - a családi életre való nevelés;
 - iskolaotthonos és napközis foglalkozások;
 - az iskolai étkezési lehetőség;
 - az egészségügyi szűrővizsgálatok;
 - a tanulók szabadidejének szervezése;
 - a tanulók szociális helyzetének javítása a pénzübeni- és természetbeni támogatás megszervezése formájában;
 - a szülőkkel való együttműködés;
 - tájékoztatás a családsegítő és gyermekjóléti szolgálatról, szolgáltatásról.
- c. A gyermek-és ifjúságvédelemi feladatok ellátásában, a tanulók fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében a tantestület minden tagja közreműködik.
- d. Ezen feladatok segítésére gyermek- és ifjúságvédelmi felelős működik iskolánkban.
Alapvető feladata: a pedagógusok gyermek- és ifjúság-védelmi munkájának segítése.
 Ezen belül feladatai közé tartozik:
- a tanulók és a szülők tájékoztatása azokról a lehetőségekről, személyekről, intézményekről, melyekhez problémáik megoldása érdekében fordulhatnak;
 - az osztályfőnökökkel, a családsegítő szolgálat munkatársaival családlátogatáson vesz részt a veszélyeztető okok feltárása érdekében;
 - a veszélyeztető okok megléte esetén értesíti a családsegítő szolgálatot;
 - segíti a családsegítő szolgálat tevékenységét;
 - a tanulók anyagi veszélyeztetettsége esetén gyermekvédelmi támogatás megállapítását kezdeményezi;
- e. A tanulók fejlődését veszélyeztető okok megszüntetése érdekében iskolánk együttműködik a területileg illetékes:
- nevelési tanácsadóval;
 - gyermekvédelmi és családsegítő szolgálattal;
 - polgármesteri hivatallal;

- gyermekorvossal, védőnővel;
 - rendőrséggel;
- gyermekvédelemben résztvevő társadalmi szervezetekkel, egyházakkal, alapítványokkal.

Az IPR program közvetlen feladatai:

- Olyan tanulási kompetenciák kialakítása, amelyek lehetővé teszik a halmozottan hátrányos helyzetű és a hátrányos helyzetű tanulók képességeiknek maximális kibontását személyre szabott, differenciált oktatási nevelési módszerek alkalmazásával.
- Aktív cselekvésen alapuló tanítási- tanulási technikák elsajátítása pedagógusokkal, diákokkal.
- Multikulturális elemek megjelenítésével a tananyagban érjük el a tanulók érdekeltté tételét az oktatás eredményességében.
- Csökkenjen az oktatási rendszerből a végzettség megszerzése előtt kieső tanulók száma.
- Jobb eredményekkel szerepeljenek a halmozottan hátrányos helyzetű és a hátrányos helyzetű tanulók az országos kompetenciaméréseken.

A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

Iskolánk a környezeti helyzetéből adódóan felvállalta a felzárkóztatás pedagógiai nehézségeit is. Ebben a munkában látjuk a legtöbb lehetőséget arra, hogy a gyermekek fejlődésében az értékeinkben is megjelölt életminőségükön javíthassuk.

Ez a terület a didaktikai tevékenységünk teljes rendszerét áthatja, nevelésünk minden formájában megjelenik.

Tevékenységünk legjellemzőbb formái:

- Egyéni foglalkoztatás fejlesztő pedagógussal.
- Egyénre szabott követelmények megállapítása.
- Szakértői vélemény alapján mentesítés az értékelés alól.
- Szükség esetén segédeszköz használatának biztosítása.
- Három hetes fejlesztő program óvodából iskolába.

- Tanulósobai szakkorrekpetálások.
 - Heti egy órában differenciált mozgásterápia segíti a tanulást.
 - Szem- kéz koordináció kiépítése céljából napi 20 percen piros szemüveges írásfejlesztés történik.
 - A bábozás a napköziben napi tevékenységi forma ezzel segítjük a tanulást.
 - Beszédkészség-fejlesztésüket, alakítjuk személyiségüket.
 - A kislétszámú osztályból nagylétszámú osztályba integrált tanulási kudarcnak kitett tanulók segítése érdekében állandó kapcsolattartás a tanítók között, differenciált óravezetés és felzárkóztatásukhoz szükséges korrekpetálási órák biztosítása.
 - Napköziben és tanulósobán tanulást segítő tevékenységek.
 - Térítésmentes alapszolgáltatásaink:
- Korrekpetálás, tanulási kudarcok kiküszöbölése, felzárkóztatás
- Képesség szerinti csoportbontás során a felzárkóztatásra lehetőség van.

9. A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek az iskolában

Az iskolánk eddig is sokat tett a szociális hátrányok enyhítéséért.

A tanulói teljesítmények, mint valamennyi oktatási rendszerben nálunk is erősen függenek a szülők jövedelmi helyzetétől, iskolázottságától. Minél nagyobb a tanulók családjában az alacsonyabb iskolázottsági arány és rosszabb anyagi helyzetben élő családok száma, annál nagyobb nehézségekkel kell a pedagógusoknak is megküzdeniük. A szociális hátrányok enyhítéséhez szükséges a hátrányokkal küzdő fiatalok feltérképezése, problémáik megismerése. A szülőkkel való kapcsolattartás segíthet megismerni a szülőt és információt nyerhetünk a tanulóról.

- otthoni tanulás lehetőségeiről
- nevelési módszerek
- szülő-gyerek kapcsolatról
- család szociális helyzetéről
- kulturális színvonaláról

Anyagi okból eredő hátrányos helyzet támogatása

- Tájékoztatjuk a rászorultakat a helyi, regionális, országos támogatások megszerzésének lehetőségeiről.
- Ösztöndíjak lehetőségeiről informáljuk az erre pályázókat.
- Segítsük a tanulókat a pályázatok figyelésében, pályázatokon való részvételben, helyes pályázati űrlap kitöltésében.
- Korrepetálásokkal segítjük a gyenge tanulmányi eredményeket elérő tanulókat.
- A törvény által előírt tankönyvsegély összegével támogatjuk az iskola minden diákját.

A család életmódja miatti hátrányos helyzetű tanulók segítése

- A segíteshez szükséges feltárni a család életmódjából adódó rendellenességeket, ami lehet a család elhanyagolásából eredő illetve az átmeneti konfliktus helyzetekből (betegség, válás, haláleset) adódó problémák.
- Drog és bűnmegelőzési programok szervezése, részvételükre motiválás.
- Gyermekvédelmi intézménnyel való kapcsolattartás.
- Iskolai pszichológushoz irányítjuk a problémákkal küzdő diákjainkat.
- A szabadidő szervező tanár segítséget nyújt tanulóinknak tanórán kívüli szabadidő helyes eltöltésében.
- Diákjaink baráti körének feltérképezésével kiszűrjük a negatív viselkedési formákat és megpróbáljuk jó irányba terelni viselkedésüket.
- A nemzeti kisebbséghez vagy más etnikumhoz tartozó tanulóinkat fokozottan segítjük a közösségbe való beilleszkedésben.

Az esélyegyenlőség biztosítása

Az Európai Unió elvárások alapján a települések kiemelt feladata a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése. Az esélyegyenlőség biztosítása és előmozdítása nem összemosható, egymást nem helyettesíthető fogalmak, hanem egymás kiegészítői. Az esélyegyenlőség biztosítása olyan, általában passzív cselekedet, amely valamit kinyit, lehetővé tesz az adott védett csoport számára is. Előmozdítása aktív cselekedet eredménye, hogy a védett csoport tagjai valóban élni tudjanak a számukra is nyitott lehetőségekkel. Az esélyegyenlőség

érvényesüléséről csak akkor beszélhetünk, ha mindkét cél egyszerre teljesül: az adott védett csoport tényleges résztvevővé válik.

Folyamatos feladata az intézménynek, hogy alkalmazza: a megkülönböztetés tilalmát, az egyenlő bánásmódot, az emberi méltóság tiszteletben tartását, a társadalmi szolidaritás kialakítását.

A Knt. 27.§ (5) bekezdése értelmében tehetséggondozásra és felzárkóztatásra osztályonként egy-egy órát biztosítunk, amelyeken hátrányos helyzetű tanulók eredményes felkészítését szolgáló foglalkozásokat szervezünk. (1-3 fős csoportokban) Alsó tagozaton, ha szükséges, további egy órát biztosítunk a hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatására.

A HHH tanulók megismertetése a számukra biztosított továbbtanulási lehetőségekkel, támogatásokkal, szülői tájékoztató program a továbbtanulás stb. fontosságáról.

A pályaaorientációt hangsúlyosabbá tesszük az osztályfőnöki órák tananyagában.

Kiemelt területek:

- pedagógus továbbképzése/önképzése,
- A HH/HHH tanulók feltérképezése, hátránykompenzáció
- az SNI; HH/HHH gyerekekre kiemelt figyelmet fordítsanak a pedagógusok a tanórákon és a tanórán kívüli tevékenységek során
- egyéni fejlesztések szaktanár, illetve a szakszolgálat munkatársai segítségével
- tartalmas szabadidős és hitéleti programok, tevékenységek szervezése egész napos oktatás keretében, iskolán kívüli programokban (szülők bevonásával is),
- támogatások: étkezési, tankönyvi, szociális hátrányok enyhítése
- a kiemelt figyelmet igénylő gyerekekkel foglalkozó külső partnerekkel történő együttműködés (pedagógiai szakszolgálat, Egyesített Szociális Intézmények, Máltai Szeretetszolgálat, Vöröskereszt, egyházi karitatív szervezetek....)

10. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai, gyakorlásának rendje

Az iskolában a tanulók diákönkormányzatot (a továbbiakban: iskolai diákönkormányzat, DÖK) hozhatnak létre.

A diákönkormányzat – a nevelőtestület véleményének kikérésével – dönt:

- saját működéséről

- a diákönkormányzat működéséhez biztosított anyagi eszközök felhasználásáról
- hatáskörei gyakorlásáról
- egy tanítás nélküli munkanap programjáról
- az iskolai, tájékoztatási rendszerének létrehozásáról és működtetéséről

A diákönkormányzat véleményt nyilváníthat, javaslattal élhet:

- a nevelési-oktatási intézmény működésével
- és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben

Az iskolai diákönkormányzat véleményét ki kell kérni: Nkt. 48.§ (4),

- az iskolai SZMSZ jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt
- a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározása előtt
- az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor
- a házirend elfogadása előtt

A diákönkormányzat véleményt nyilváníthat, javaslattal élhet a nevelési-oktatási intézmény működésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben. 20/2012

EMMI r. 120§ alapján

- a tanulók közösségét érintő kérdések meghozatalánál
- a tanulók helyzetét elemző, értékelő beszámolók elkészítéséhez, elfogadásához
- a tanulói pályázatok, versenyek meghirdetéséhez, megszervezésénél
- az iskolai sportkör működési rendjének megállapításánál
- az egyéb foglalkozás formáinak meghatározásánál
- a könyvtár, a sportlétesítmények működési rendjének kialakításánál
- az intézményi SZMSZ-ben meghatározott ügyekben ki kell kérni a véleményét

Azokban az ügyekben, amelyekben a diákönkormányzat véleményének kikérése kötelező a diákönkormányzat képviselőjét a tárgyalásra meg kell hívni, az előterjesztést, a meghívót – *ha jogszabály másképp nem rendelkezik* – a határidő előtt legalább tizenöt nappal meg kell küldeni a diákönkormányzat részére.

Az iskola, helyiségeinek használata:

- A diákönkormányzat feladatainak ellátásához térítésmentesen használhatja az iskola, helyiségeit, berendezéseit, ha ezzel nem korlátozza az iskola működését.

Diákközségülés:

- A diákközségülés összehívását az iskolai diákönkormányzat vezetője kezdeményezi, a tanév helyi rendjében meghatározottak szerint.
- A diákközségülés napirendi pontjait a községülés megrendezése előtt tizenöt nappal nyilvánosságra kell hozni.

11. Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, az iskola partnereivel

1. A tanulót az iskola életéről, az iskolai munkatervről, az aktuális feladatokról az iskola igazgatója, a diákönkormányzat működését segítő pedagógus és az osztályfőnökök tájékoztatják:
 - az iskola igazgatója évente legalább egyszer a diákközségi ülésen, a diákönkormányzat ülésén;
 - a diákönkormányzatot segítő nevelő havonta egyszer a diákönkormányzat ülésén és a faliújságon keresztül;
 - az osztályfőnökök folyamatosan az osztályfőnöki órákon.
2. A pedagógusok tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról szóban és írásban folyamatosan tájékoztatják.
3. A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola vezetésével, a nevelőkkel.
4. A szülőket az iskola egészének életéről, az iskolai munkatervről, az aktuális feladatokról
 - az iskola igazgatója félévente legalább egyszer az SZK ülésén;
 - az osztályfőnökök az osztályok szülői értekezletein folyamatosan tájékoztatják.
5. A szülők és a pedagógusok együttműködésére az alábbi fórumok szolgálnak:
 - a. **Családlátogatás. Feladata** a gyermekek családi hátterének, körülményeinek megismerése, tanácsadás a gyermek optimális fejlesztésének érdekében.
 - b. **Szülői értekezlet. Feladata:**
 - a szülők és a pedagógusok közötti folyamatos együttműködés kialakítása;
 - a szülők tájékoztatása;
 - a szülők kérdéseinek, véleményének, javaslatainak összegyűjtése, továbbítása.
 - c. **Fogadóóra. Feladata:** a szülők és a pedagógusok személyes találkozása, ezen keresztül a tanuló egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal.

d. **Nyílt tanítási nap.** Feladata, hogy a szülő betekintést nyerjen az iskolai munka mindennapjaiba, ismerje meg személyesen a tanítási órák lefolyását, közvetlenül tájékozódjon gyermeke iskolai életéről.

e. **Írásbeli tájékoztató.** Feladata: a szülők tájékoztatása a tanulók tanulmányaival, magatartásával, szorgalmával összefüggő eseményekről, a különféle iskolai vagy osztály szintű programokról.

f. **Osztálykirándulások.** Lehetőség a szülők és a pedagógusok kötetlenebb találkozájára, közvetlen kapcsolatok kialakítására, egymás jobb megismerésére.

g. **Szülők-nevelők báli alkalma.** Az évente megrendezésre kerülő jótékonysági bál az adománygyűjtés mellett az iskoláért együtt tenni akaró szülők és pedagógusok közvetlen kapcsolatának, kulturált szórakozásának színtere.

A szülői értekezletek, a fogadóórák, a nyílt tanítási napok és a Suli-buli időpontját az iskolai munkaterv évenként határozza meg.

A szülők kérdéseiket, véleményeiket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, ill. választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola vezetésével, nevelőtestületével vagy az SZK-val.

Az integrációs és a képesség-kibontakoztató (IPR) intézményi programban részt vevő tanulókkal a személyes kapcsolattartás mellett az „Egyéni előrehalási napló” vezetése, amelyben az egyéni fejlesztési tervben meghatározott célkitűzések és az abban meghatározottak teljesülése kerül rögzítésre. /Alkalmazási feltétel./

Az IPR programba bevont tanulók szüleit **három havonként** tájékoztatjuk az eltelt időszak eredményeiről és az esetleges problémákról. A szülőket bevonjuk az iskola által szervezett programokba. Indokolt esetben az intézmény egyéb partnereit is bevonjuk az értékelő esetmegbeszélésbe. (Pl: családsegítő és gyermekjóléti szakemberek)

IPR: A háromhavonta kötelező kompetencia alapú értékelési rendszer eszközei:

- Szöveges értékelés, eredményvizsgálat,
- Egyéni fejlődési napló vezetése

12. A tanulmányok alatti vizsgák

A vizsgaszabályzat hatálya, célja

A tanuló osztályzatainak megállapítása érdemjegyekkel történhet:

- évközi teljesítménye alapján
- osztályozó vizsgán
- különbözeti vizsgán
- valamint a pótló és javítóvizsgán nyújtott teljesítménye alapján.

A felsorolt vizsgák együtt: tanulmányok alatti vizsga. A kiskorú tanuló érdemjegyeiről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell.

Hatálya kiterjed:

- az intézmény valamennyi tanulója:
 - aki osztályozó vizsgára jelentkezik,
 - akit a nevelőtestület határozatával osztályozó vizsgára utasít,
 - akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít.
- továbbá más intézmények olyan tanulóira:
 - akik átvételüket kérik az intézménybe és ennek feltételeként az intézmény igazgatója különbözeti vizsga letételét írja elő.

Az osztályozóvizsga szervezésében és lebonyolításában – ugyanúgy, mint bármely más, a tanulmányok alatt tett vizsga (pl. javító-, vagy különbözeti vizsga) esetén –20/2012 EMMI rendelet előírásait kell alkalmazni.

A javítóvizsgák időpontját jogszabály határozza meg: az augusztus 15-től augusztus 31-ig terjedő időszakban kell megszervezni.

A vizsgatárgyak részei és követelményei

- A számonkérés formája tantárgyak esetében írásbeli és szóbeli.
- Az osztályozó vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei megegyeznek az iskola Pedagógiai programjában rögzített követelményrendszerrel.

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha

- a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól fel volt mentve,
- engedély alapján egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tehet eleget,
- ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen a kétszázötven tanítási órát meghaladja, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet,
- ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát meghaladja, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet.
- másik iskolából való átvétel esetén, ha az iskola igazgatója előírja,

Különbözeti vizsga

Különbözeti vizsgát a tanuló abban az iskolában tehet, amelyben a tanulmányait folytatni kívánja. Azon tanulókra vonatkozik, akik átvételüket kérik az intézménybe és ennek feltételeként az intézmény igazgatója különbözeti vizsga letételét írja elő.

Pótló vizsgát tehet a tanuló, ha valamely vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné.

Javítóvizsgát tehet a tanuló, ha a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott, valamint az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.

A tanulmányok alatti vizsgákat a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet előírásaiban szereplő szabályok szerint kell megszervezni.

A vizsgák időpontját, helyét és követelményeit az érintett tanulók szüleivel

- osztályozó vizsga esetén a vizsgák időpontja előtt legalább egy hónappal
- javítóvizsga esetén nyolc munkanappal

Az osztályozó és javítóvizsgák követelményeit a miniszter által kiadott kerettantervben szereplő követelmények alapján a nevelők szakmai munkaközösségei, illetve – amelyik tantárgynál nincs munkaközösség – a szaktanárok állapítják meg a helyi tanterv életbelépésének megfelelően évente felmenő rendszerben:

A tanulmányok alatti vizsgákon az alábbi tantárgyakból kell írásbeli, szóbeli vagy gyakorlati vizsgarészeket tenniük a tanulóknak:

TANTÁRGY	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	GYAKORLATI
	VIZSGA		
ALSÓ TAGOZAT			
Magyar nyelv	X		
Magyar irodalom	X	X	
Idegen nyelv	X	X	
Hon- és népismeret		X	
Matematika	X	X	
Hittan		X	
Környezetismeret	X	X	
Ének-zene			X
Vizuális kultúra			X
Életvitel és gyakorlat			X
Testnevelés és sport			X
FELSŐ TAGOZAT			
Magyar nyelv	X	X	
Magyar irodalom	X	X	
Idegen nyelv	X	X	
Matematika	X	X	
Hittan	X	X	
Történelem		X	
Természetismeret	X	X	
Fizika	X	X	
Kémia	X	X	
Biológia	X	X	

Földrajz	X	X	
Ének-zene			X
Hon- és népismeret		X	
Vizuális kultúra			X
Informatika		X	X
Technika, életvitel és gyakorlat			X
Testnevelés és sport			X

A tanulmányok alatti vizsgák különös – eljárási - szabályai

- Az írásbeli vizsga időtartama – a szakvélemény alapján ettől eltérést lehetővé tevő esetek kivételével – tantárgyanként és évfolyamonként 45 perc, magyar nyelv és irodalom tantárgyból 60 perc.
- A szóbeli vizsgát az iskola szakos tanáraiból az igazgató által kijelölt vizsgabizottság előtt kell megtartani. A vizsgabizottság kérdező tanára lehetőleg az a tanár legyen, aki a tanulót előzőleg tanította.
- Az elnöki teendőket az igazgató vagy a megbízottja látja el.
- A vizsgán az elnökön és a kérdező tanáron kívül még egy vizsgabizottsági tagnak jelen kell lennie.
- A tanulónak az írásbeli vizsgán a szaktanár által összeállított feladatsort kell megoldani.
- A szóbeli feleletek maximális időtartama 15 perc.
- A vizsgázó osztályzatát a két felelet százalékos átlaga alapján kell megállapítani.
- Azt a vizsgázót, aki akár az írásbeli, akár a szóbeli vizsgán figyelmeztetés ellenére meg nem engedett eszközt használ, az igazgató a vizsga folytatásától eltilthatja, a vizsgaeredménye: elégtelen.
- Az indokolatlanul félbehagyott vizsgát úgy kell tekinteni, mint ami nem sikerült. Az önhibán kívüli; indokolt vizsgamegszakítás esetén módot kell adni, annak megismétlésére.
- A szabályosan megtartott vizsga nem ismételtető meg.
- A vizsgáról jegyzőkönyv készül az elnök és a tagok aláírásával, melyet az iskola irattárában a jogszabályban meghatározott ideig kell őrizni.
- A jegyzőkönyv vezetéséért és hitelességéért a vizsgabizottság elnöke felel.
- A jegyzőkönyvben minden vizsgázót külön jegyzőkönyv nyomtatványon kell jegyezni.

- A jegyzőkönyv melléklete a vizsgázó írásbeli dolgozata és feladatlapja
- Az írásbeli dolgozatot a szaktanár piros tollal javítja, a hibák megjelölésével értékeli és aláírásával látja el.
- A vizsga eredményét a törzslapba és a bizonyítványba a jogszabályban meghatározott záradékokkal be kell vezetni.
- Az vizsgaeredmény kihirdetése a vizsga napján történik.

13. A felvételi eljárás különös szabályai

A Bereczky Zsigmond Református Általános Iskolába való lépést a Köznevelési Törvény határozza meg. Felvételt nyerhetnek mindazok a 6. életévüket betöltött gyermekek, akik testileg, szellemileg, koruknak megfelelő fejlettséggel rendelkeznek, legalább egy évig óvodába jártak, vagy iskola-előkészítőn vettek részt.

1. A városi önkormányzattal történő megállapodás értelmében beiskolázzuk a körzetünkbe tartozó gyermekeket és körzeten kívül azokat, akik vállalják az egyházi iskola szellemiségét.
2. A beiratkozás előtt meglátogatjuk az óvodákat, (szülői értekezlet, óvodai nyílt napok) iskolai gálaműsort tartunk a nagycsoportos óvodások számára. A szülőknek nyílt tanítási órákat tart a leendő elsős tanító néni.
A beiratkozott tanulókat ismerkedő elbeszélgetésre várjuk.
Intézményünkben felekezetre való tekintet nélkül vesszük fel a tanulókat.

Óvodából iskolába való átmenet segítése az IPR program szerint.

Ennek érdekében a már említett eddig is jó kapcsolatot tovább erősítjük az óvodával:

- kölcsönös hospitálás (tapasztalatcsere, konzultáció)
 - DIFER mérések végzése közösen óvónők, tanítók együtt
 - az iskolába jövő gyermekek és szüleik részére nyílt napok szervezése
 - óvodába járó nagycsoportos gyermekek szülei részére szülői értekezlet tartása
 - alsós iskolai osztályok és nagycsoportos óvodások patronálása, közös rendezvények szervezése: Mikulás-nap, Farsang, Gyermeknap.
-
3. Valamennyi első évfolyamba beiratkozó – és magasabb évfolyamba átiratkozott tanuló a belépés évében a Reformáció Napjának ünnepekor fogadalmat tesz a református templomban.

14. Az iskolaváltás, valamint a tanulók átvételének szabályai

1. Ha a tanuló valamely oknál fogva más iskolában kívánja folytatni tanulmányait, iskolai távozási igazolást kap. Az átvevő iskola, köteles visszaigazolni a beiratkozást.
2. Az iskola felszereléseit és könyvtári könyveit köteles leadni, amennyiben elvesztette ellenértékét megfizetni.
3. Dolgozatfüzeteit, iskolai bizonyítványát az iskola ajánlott küldeményként postázza a fogadó iskolának.
4. A végzős tanulóink beiskolázása az iskola feladata. Ennek érdekében biztosítjuk a felvételi előkészítőt, nyílt napokra való ellátogatást a jelzett intézményekbe. Szülői értekezleten tájékoztatjuk a szülőket a pályaválasztás lehetőségeiről. A tanév eredményes befejezésekor bizonyítványt, távozási igazolást kapnak.
5. Az iskolából önként távozó diákot az iskola csak abban az esetben köteles újra felvenni, ha az iskola beiskolázási területébe tartozik.

Új tanuló érkezése az osztályba

Egyes iskolák tárgyi és személyi ellátottsága eltérő. Ha új tanuló érkezik az osztályba, külön figyelmet kell fordítani a következőkre:

1. A tanuló megfigyelése, megismerése
2. A tanuló személyiségének megismerése
 - Egyéni beszélgetések
 - A tanuló magatartásának megfigyelése osztályközösségben
3. A tanuló tudásszintjének megállapítása

Tanítási órákon a nevelőfokozottabban figyeljen az új tanulóra.

Az új tanuló ismereteinek felmérése egyénileg történhet szóban és írásban.

- A szóbeli ellenőrzés történhet kérdés- felelet, vagy összefüggő szóbeli beszámoló formájában. A beszélgetés folyamán felmérjük, hogy mit és mennyit tud a diák, ismeretei mennyire tudatosak, hogyan képes önállóan felhasználni az eddig tanultakat.
- Írásbeli felmérés során tudásszint felmérő dolgozatokat állítunk össze, melyek igazodnak a tantervi követelményekhez. A dolgozatot nem osztályozzuk, hanem annak eredményére, tanulságára tervezzük a szükséges felzárkóztatást.
- A szóbeli és írásbeli beszámolók adnak képet a tanuló ismeretéről, esetleges hiányosságairól. Megállapítjuk, melyek azok az alapok, amelyekre építhetünk. A kapott

eredmény után tudjuk meghatározni, hogy milyen felzárkóztatást nyújtunk a tanulónak sikeres továbbtanulása érdekében.

Más iskolából, magasabb évfolyamba érkező tanulókat a következő feltételekkel vesszük át:

- bukásmentes bizonyítvány,
- megfelelő évfolyamon, megfelelő idegen nyelv tudása,
- a magatartása jó,
- felvállalja a református iskola szellemiségét.

15. Elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai feladatok

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók:

- ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát;
- ismerjék meg az élettannal, anatómiával kapcsolatos legfontosabb alapfogalmakat.
- ismerjék fel a vészhelyzeteket;
- tudják a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit;
- sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat;
- ismerkedjenek meg a mentőszolgálat felépítésével és működésével, sajátítsák el, mikor és hogyan kell mentőt hívni.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos kiemelt feladatok:

- a tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek elsősegély-nyújtási alapismeretek területén;
- a tanulóknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük elsősegély-nyújtás alapismereteit;
- a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások keretében – foglalkoznak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos legfontosabb alapismeretekkel.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos feladatok megvalósításának elősegítése érdekében

- az iskola kapcsolatot épít ki az Országos Mentőszolgálattal, Magyar Vöröskereszttel
- tanulóink bekapcsolódnak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos iskolán kívüli vetélkedőkbe;
- támogatjuk a pedagógusok részvételét 30 órás, elsősegély-nyújtási ismeretekkel foglalkozó továbbképzésen.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:

Az éves munkatervben rögzített időpont alapján	Terület	Felelős	Meghívottak
év eleje: • első tanítási napon • első szakórákon	- ismeretek és gyakorlatok az év eleji osztályfőnöki órákon, - szakórákon	osztályfőnökök, tanítók, szaktanárok,	iskolaorvos, védőnő, Vöröskereszt szervezete – kapcsolat-tartó,
• feltételek biztosítása: elsősegély dobozok felszerelése, elhelyezése	- iskola titkárságán, - technika szaktanterem, - tornateremben,	igazgató, helyettes, szaktanárok	
évközben: • szakórákon – helyi tanterv	- természetismeret óra - biológia óra - kémia, fizika - osztályfőnöki óra	osztály-főnökök, tanítók, szaktanárok,	iskolaorvos, védőnő, Vöröskereszt szervezete –
• egészségnap/egészség-hét szervezése	- iskolai egészségnap/egészség-hét	természet-ismeret és testnevelés tanárok, munkaközösség vezetőik	kapcsolat-tartó, szülők

• **Az elsősegély-nyújtási alapismeretek témakörei**

- vérzések,
- légutak,
- utcai balesetek,
- mozgásszervi sérülések,

- égési sérülések,
- vegyszer okozta sérülések.

- **Segélyhívás - segélykérés**

- Mentők 104
- Tűzoltóság 105
- Rendőrség 107
- Általános segélyhívó 112

Az 5-8. évfolyamon az osztályfőnöki órák tanóráin feldolgozott elsősegély-nyújtási ismeretek: teendők közlekedési baleset esetén, segítségnyújtás baleseteknél; a mentőszolgálat felépítése és működése; a mentők hívásának helyes módja; valamint az iskolai egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) segítségének igénybe vétele félévente egy alkalommal az ötödik-nyolcadik évfolyamon egy-egy osztályfőnöki óra megtartásában az elsősegély-nyújtási alapismeretekkel kapcsolatosan.

Az egészségnevelést szolgáló egyéb (tanórán kívüli) foglalkozások:

- szakkörök igény szerint (Ifjúsági Vöröskereszt, elsősegély-nyújtó);
- évente egy egészségvédelemmel, helyes táplálkozással, elsősegély-nyújtással foglalkozó projektnap (téma nap) szervezése az alsó és a felső tagozatos tanulók számára.

II. rész

Helyi tanterv

1. Tantervek, alkalmazott kerettantervek

Az iskola egyes évfolyamain az elkövetkezendő tanévekben az alábbi tantervek alapján folyik az oktatás:

ÚJ NAT: a 5/2020. (I.31.) Korm. rendelete a Nemzeti Alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Korm. rendelet módosításáról.

RÉGI NAT: 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet szerint.

<i>Évfolyam</i>	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
2020/2021.	ÚJ NAT	<i>RÉGI NAT</i>	<i>RÉGI NAT</i>	<i>RÉGI NAT</i>	ÚJ NAT	<i>RÉGI NAT</i>	<i>RÉGI NAT</i>	<i>RÉGI NAT</i>
2021/2022.	ÚJ NAT	ÚJ NAT	<i>RÉGI NAT</i>	<i>RÉGI NAT</i>	ÚJ NAT	ÚJ NAT	<i>RÉGI NAT</i>	<i>RÉGI NAT</i>
2022/2023.	ÚJ NAT	ÚJ NAT	ÚJ NAT	<i>RÉGI NAT</i>	ÚJ NAT	ÚJ NAT	ÚJ NAT	<i>RÉGI NAT</i>
2023/2024.	ÚJ NAT	ÚJ NAT	ÚJ NAT	ÚJ NAT	ÚJ NAT	ÚJ NAT	ÚJ NAT	ÚJ NAT
2024/2025.	ÚJ NAT	ÚJ NAT	ÚJ NAT	ÚJ NAT	ÚJ NAT	ÚJ NAT	ÚJ NAT	ÚJ NAT

2. A MAGYARORSZÁGI REFORMÁTUS EGYHÁZ KÖZOKTATÁSI TÖRVÉNYE

31. § Református közoktatási intézményben:

(1) A Nemzeti alaptanterv, illetve a kerettanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló jogszabályokban megfogalmazott „hitoktatás tantárgy” a hit- és erkölcstan és az egyházi ének tantárgy keretében valósul meg. Ezen tantárgyak óraszámát nem vehető figyelembe a tanuló kötelező és választható óraszámának napi és heti összegzésekor.

(2) Az 1–8. évfolyamon a hit- és erkölcsan tantárgy oktatása tanrendbe iktatottan, legalább heti 2 órában kötelező, azok nem pótolhatóak, illetve nem vonhatók össze áhítattal, vagy más közösségi alkalommal.

(3) Az egyházi ének tantárgy iskolatípusonként legalább két évig (intézményünkben 5. és 6. évfolyamon) rendes tantárgyként, tanrendbe iktatottan – heti 1 órában – kötelező, más órával nem helyettesíthető és nem vonható össze.

3. Tantárgyi struktúra és óraszámok

3.1. Kötelező tantárgyak és óraszámok az 1–8. évfolyamon

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1	Tantárgyak műveltségi terület szerinti felosztásban	Alapfokú képzés nevelési-oktatási szakaszai							
2		1	2	3	4	5	6	7	8
3	Magyar nyelv és irodalom	8	8	6	6	4.5	5	4	4
4	magyar irodalom	4	4	3	3	2	2	2	2
	magyar nyelv	3+1	3+1	2+1	2+1	2+0.5	2+1	2	2
5	Matematika								
6	matematika	4	4	4	4	4	4	3	3+1
7	Történelem és állampolgári ismeretek								
8	történelem					2	2	2	2
9	állampolgári ismeretek								1
10	hon- és népismeret*					1			
11	Etika / hit- és erkölcsan	1 +(1)	1 +(1)	1+ (1)	1+ (1)	1+ (1)	1+ (1)	1+ (1)	1+ (1)

12	Természettudomány és földrajz								
13	környezetismeret			1	1				
14	természettudomány** Egészségtan					2+0.5	2	6+1	6+1
15	kémia							1.5	1.5
16	fizika							1.5	1.5
17	biológia							2	2
18	földrajz							1+1	1+1
19	Idegen nyelv								
20	első élő idegen nyelv	1	1	1	2	3	3	3	3
21	második idegen nyelv								
22	Művészetek*****								
23	ének-zene	2	2	2	2	2	1	1	1
24	vizuális kultúra	2	2	2	1	1	1	1	1
25	dráma és színház*							1	
26	mozgóképkultúra és médiaismeret*								
27	Technológia								
28	technika és tervezés	1	1	1	1	1	1	1	
29	digitális kultúra			1	1	1	1	1	1
30	Testnevelés és egészségfejlesztés								
31	testnevelés	3+2	3+2	3+2	3+2	3+2	3+2	3+2	3+2
32	közösségi nevelés (osztályfőnöki)					1	1	1	1
33	Sakkpalota	+1	+1	+1	+1	-	-	-	-
34	Egyházi ének					1	1		
35	Kötelező alapóraszám	22	22	22	23	27	26	28	28

35	Szabadon tervezhető órakeret****	2	2	2	2	1	2	2	2
36.	Maximális órakeret	24	24	24	25	28	28	30	30
37.	Összes óraszám	26	26	26	26	31	29	32	32
38	Napi terhelésnél figyelembe nem vehető órák száma	3	3	3	3	3	3	3	3

Tanórán kívüli tervezett foglalkozások

tantárgy	1. osztály	2. osztály	3. osztály	4. osztály	5. osztály	6. osztály	7. osztály	8. osztály
korrepetálás	2	2	2	2				
Német nyelv					1	1	1	1

A mindennapos testnevelés 3 testnevelés óra+ 2 sportkör foglalkozás formájában valósul meg. A tanulók napi terhelésének számításakor nem vehető figyelembe a sportkör (2 óra), valamint a hit-és erkölcsstan tanóra (1 óra).

Enyhén értelmi fogyatékos tanulókra vonatkozó -

Kötelező tantárgyak és óraszámok az 1–4. évfolyamon

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	7
Matematika	4	4	3	4
Hit-és Erkölcstan	1+(1)	1+(1)	1+(1)	1+(1)
Élő idegen nyelv	+1	+1	+1	+2
Környezetismeret	-	-	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Digitális kultúra	-	-	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Sakkpalota	+1	+1	+1	+1
Testnevelés	3+2	3+2	3+2	3+2
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25
Összes óraszám	25	25	25	27
Napi terhelésbe be nem számolható órák száma	3	3	3	3

--

Kötelező tantárgyak és óraszámok az 5–8. évfolyamon

Tantárgyak	5.	6.	2 tanéves óraszám	7.	8.	2 tanéves óraszám
	évfolyam	évfolyam		évfolyam	évfolyam	
	Heti óraszám			Heti óraszám		
Magyar nyelv és irodalom	4	4	288	4	4	288
Idegen nyelv	3	3	216	3	3	216
Matematika	4	4	288	4	4	288
Hit-és erkölcsstan	1+(1)	1+(1)	144	1+(1)	1+(1)	144
Történelem	2	2	144	2	1	108
Hon- és népismeret	1	-	36	-	-	-

Természettudomány	2	3	180	6	6	432
Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	36
Ének-zene	2	2	144	1	1	72
Vizuális kultúra	2	2	144	1	1	72
Digitális kultúra	1	1	72	1	1	72
Technika és tervezés	1	1	72	1	1	72
Testnevelés	3+2	3+2	360	3+2	3+2	360
Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	1	1	72	1	1	72
Egyházi ének	1	1	72			
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	144	2	2	144
Heti órakeret	28	28		30	30	
Összes óraszám	31	31		31	31	
A napi terhelésbe be nem számítható óraszám	3	3	3	3	3	3

A mindennapos testnevelés 3 testnevelés óra+ 2 sportkör foglalkozás formájában valósul meg.
A tanulók napi terhelésének számításakor nem vehető figyelembe a sportkör (2 óra), valamint a hit-és erkölctan tanóra (1 óra).

3.2. Óraterv a kerettantervekhez – Kifutó rendszerben működő óraszámok

Óraterv a kerettantervekhez – 1–4. évfolyam				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7+1	7+1	6+1	6+1
Idegen nyelvek			1	3
Matematika	4	4	4	4
Erkölcstan	2	2	2	2
Környezetismeret	1	1	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	2
Életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Sakkpalota	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	3	3
Rendelkezésre álló órakeret	26	26	26	28

Az iskola a Helyi Tantervében a rendelkezésre álló órakereten felül az alábbi tantárgyak oktatását határozza meg:

tantárgy	1. osztály	2. osztály	3. osztály	4. osztály
idegen nyelv	1	1		
informatika			1	1
korrepetálás	2	2	2	2
összes óraszám	29	29	29	31

Óraterv a kerettantervekhez – 5–8. évfolyam				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	4+1	4	3+1	4
Idegen nyelvek	3	3	3	3
Matematika	4	3+1	3+1	3
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Hit-és Erkölcstan	2	2	2	2
Természetismeret +egészségtan	2	2		
Biológia-egészségtan			2	1+1
Fizika			2	1
Kémia			1+0.5	2
Földrajz			1	2
Ének-zene	1	1	1	1
Rajz és vizuális kultúra	1	1	1	1
Dráma és tánc/Hon- és népismeret*	+1	+1		
Informatika		1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	
Testnevelés és sport	3+2	3+2	3+2	3+2
<i>Osztályfőnöki</i>	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	3	3	3
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	31	31

tantárgy	5. osztály	6. osztály	7. osztály	8. osztály
Egyházi ének	1	1		
Informatika	1			
Második idegen nyelv	1	1	1	1
Egészségtan		0.5		
összes óraszám	31	30.5	32.5	31

- Magyar nyelv és irodalom - 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet 1. melléklet
- Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyamára (9-32. oldal)
- - Idegen nyelvek - 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet 1. melléklet
- Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyamára (33-42. oldal)
- matematika - 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet 1. melléklet
- Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyamára (43-64. oldal)
- Hit-, és erkölcstan - A Református Pedagógiai Intézet Kerettanterv Száma: ALT01
- Környezetismeret - 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet 1. melléklet
- Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyamára (81-104. oldal)
- ének-zene - 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet 1. melléklet
- Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyamára A (105-120. oldal)
- vizuális kultúra - 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet 1. melléklet
- Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyamára (137-159. oldal)
- életvitel és gyakorlat - 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet 1. melléklet
- Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyamára (160-172. oldal)
- testnevelés és sport - 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet 1. melléklet
- Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyamára (173-200. oldal)
- magyar nyelv és irodalom - 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet 2. melléklet
- Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára (11-56. oldal) A változat
- idegen nyelvek - 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet 2. melléklet
- Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára (100-140. oldal)
- matematika - 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet 2. melléklet
- Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára (141-169. oldal)
- történelem, társadalmi és - 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet 2. melléklet
- állampolgári ismeretek Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára (170-216. oldal)
- hit- és erkölcstan - A Református Pedagógiai Intézet Kerettanterve§ Száma: ALT02
- természetismeret - 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet 2. melléklet
- Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára (244-271. oldal)
- biológia – egészségtan - 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet 2. melléklet
- Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára (272-287. oldal) A változat

- fizika - 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet 2. melléklet
- Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára (304-322. oldal) A változat
- kémia - 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet 2. melléklet
- Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára (356-392. oldal) B változat
- földrajz - 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet 2. melléklet
- Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára (413-432. oldal)
- ének-zene - 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet 2. melléklet
- Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára (433-446. oldal) A változat
- vizuális kultúra - 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet 2. melléklet
- Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára (470-490. oldal)
- hon- és népismeret - 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet 2. melléklet
- Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára (215-225. oldal)
- informatika - 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet 2. melléklet
- Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára (491-530. oldal)
- technika, életvitel és gy. - 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet 2. melléklet
- Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára (531-554. oldal)
- testnevelés és sport - 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet 2. melléklet
- Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára (555-599. oldal)
- egyházi ének - A Református Pedagógiai Intézet Kerettanterve
- osztályfőnöki - 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet 2. melléklet
- Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára
- 23/2013. (III. 29.) EMMI rendelet 7.25. – Képességfejlesztő sakk kerettanterv 1–4. évfolyam számára

4. Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

A. Iskolánk pedagógusai a helyi tanterv alapján, e fejezet rendelkezéseinek betartásával, a szakmai munkaközösségek véleményének kikérésével választják meg az alkalmazott tankönyveket, tanulmányi segédleteket, taneszközöket.

B. Pedagógusaink nem választhatnak olyan tankönyvet, amelynek igénybevétele az iskolai tankönyvrendelés és tankönyvellátás jogszabályban meghatározott rendje szerint nem biztosítható valamennyi tanulónak.

C. Tanítási év közben a meglévő tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök, ruházati és más felszerelések beszerzésére vonatkozó döntés nem változtatható meg, ha abból a szülőre fizetési kötelezettség hárul.

D. A tankönyvrendelés elkészítését az igazgató által kijelölt tankönyvfelelősök koordinálják. A tankönyvrendelés összeállításánál az alábbi elveket érvényesítjük:

a) pedagógusaink a tankönyvválasztásnál előnyben részesítik az Oktatási Minisztérium által kiadott tankönyvjegyzékben szereplő tankönyveket;

b) azokat a könyveket, segédkönyveket, amelyek nem szerepelnek a tankönyvjegyzékben az iskolai szülői szervezet és az iskolai diákönkormányzat egyetértésével lehet a tankönyvrendelésbe felvenni;

c) a tankönyvrendelésbe a pedagógus csak olyan tankönyv felvételét javasolhatja, amely megfelel az alkalmazott tantervnek, és amelyet a tantárgy tanulása során a tanulók rendszeresen használnak;

d) a pedagógiai munka egysége és az iskolán belüli átjárhatóság biztosítása érdekében azon tanulók számára, akik az adott tantárgyat az adott évfolyamon azonos tanterv szerint tanulják, egységesen ugyanazt a tankönyvet kell megrendelni.

- **A Pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke a Pedagógiai Program mellékletében található.**

5. A nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

A Nat az első négy évfolyamot tekinti az első önálló képzési szakasznak, de az első két évében a szabályozás lehetővé teszi az ebben az életkorban különösen jelentős egyéni különbségek kezelését.

Az iskola első éveinek a későbbi tanulás szempontjából meghatározó szerepük van. Ekkor dől el a tanuláshoz való alapvető viszony, kialakulnak a tanulási szokások, az iskolával, a tantárgyakkal kapcsolatos attitűdök. Az ismereteknek alapvető szerepük van a képességek fejlesztésében, ezért nagyon fontos a tantárgyak közötti kapcsolatok kiaknázása.

Ennek a szakasznak a feladata azoknak az alapvető készségeknek és képességeknek a kifejlesztése, amelyek minden későbbi tanulás alapjául szolgálnak.

Az eredményes iskolakezdés feltétele a fejlettség meghatározott szintje.

Az iskolakezdés során a DIFER méréssel minden tanuló képességszintjét – az írás, olvasás, számolás, gondolkodás elsajátításának feltételeit - feltárjuk.

A fejlődésbeli fáziskésések behozhatók, ha több idő áll rendelkezésre a begyakorláshoz, az optimális elsajátításhoz.

Az általános iskola alsó tagozatának a feladatai:

Anyanyelvi készségek fejlesztése terén

- verbális készségek
- a szóbeli és írásbeli kifejezés készsége
- olvasás, szövegértés elsajátítása

Számolás

- matematikai és logikai készségek
- gondolkodás különböző műveletei
- következtetési formák

Az alsó tagozaton kiemelten az alábbi módszerek javasoltak:

- tevékeny tanulás
- csoportos tanulássegítés
- rendszeres, optimális elsajátítást segítő fejlesztés
- differenciálás
- projektmódszer
- drámapedagógia

A tananyag a fejlesztés eszköze.

A tanulás érdekes, örömteli, motiváló hatású tevékenység, ha sok mozgással, a gyerekek egymás közti kommunikációjával, játékosan zajlik, segítő, támogató, biztató légkörben. A 3-4. osztályosok már egyre inkább az életszerű helyzetekben végzett problémamegoldások által fejlődnek. Egyre nagyobb teret kap a helyes tanulási szokások kialakítása, és a helyesen a tanuló számára önállóan megoldható feladatokkal a felelősség és kötelességérzet kialakítása. Rendszeres ellenőrzéssel és következetes értékeléssel alakítjuk a helyes magatartási szokásokat, és pozitív értékeléssel erősítjük meg azokat.

Az ismereteknek alapvető szerepük van a képességek fejlődésében: nagyon sok és jól rendszerezett ismeretre van szükség egy-egy képesség fejlődéséhez. A képességek fejlődésének segítéséhez elengedhetetlen az egyes tantárgyak közötti, valamint az iskola és a hétköznapi élet közötti kapcsolatok kiépítése.

Annak érdekében, hogy a tanulók a támasztott követelményeknek megfelelően viselkedjenek, változatos eszközökkel értékeljük a helyes viselkedéseket, (másként elítéljük a fegyelmi vétségeket)

Rendszeres ellenőrzéssel és következetes értékeléssel alakítjuk a helyes magatartási szokásokat. Jutalmazással megerősítjük az elért, kívánt magatartást, viselkedést.

A tanulás szervezésénél alkalmazzuk az új tanulási módszereket: kooperatív, projekt módszer, drámapedagógia.

Az önálló tanulás képességének megalapozásához szükséges a tanulók önálló és kreatív, magabiztos feladatvégzésének kialakítása és bátorítása. Ennek legfőbb eszköze a folyamatos, egymásra épülő és differenciált egyéni vagy csoportos tevékenységtípusok bevonása a pedagógiai folyamatba. Fontos a tanulási stratégiák kialakítása, a hatékony tanulási szokások és technikák tanulása, megerősítése.

A 3-4. évfolyamon már előtérbe kerül az olvasás pontosságának, folyamatosságának és tempójának fokozása, a megértés minőségének javítása, az írásmozgás automatizmusainak és az íráshoz kapcsolódó helyes szokásoknak a megerősítése.

Tanítási órákon játékos módszerekkel tanítunk, órák közben mozgásos, énekes, stb. játékokkal oldjuk a fáradtságot, erőt gyűjtünk a további figyelemhez.

A legfontosabb alapkészségeket is a játékkal, a játékban fejlesztjük. A közös játék és a csapatjáték a szocializáció mellett elősegíti önmaguk megismerését is. a legegyszerűbb játékban is fontos szerepe van a figyelemnek, az emlékezetnek és a képzeletnek. A különböző

típusú játékok fejlesztik a felfogóképességet, a logikus gondolkodást. A tanulás folyamatában egyidejűleg többcsatornás információ közvetítés zajlik.

Folyamatos, fejlesztő értékeléssel elősegítjük a személyiség fejlődését.

Az 5-8. évfolyam alapvető feladata - a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben - a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, azaz megerősítése, bővítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy hangsúlyt fektessen a pályaválasztására, pályaaorientációra.

- mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait;
- a kreativitás fejlesztése; az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára törekvés;
a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló fejlesztő értékelés az elfogadott mérési-értékelési rendszerünk alapján;
- a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembevétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása,
- az önismeret alakításával, a fejlesztő értékeléssel az önértékelés képességének fejlesztése; a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozása a helyes magatartásformák gyakoroltatásával;
- A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások,
- fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktív, tanulási technikákat és tanulásszervezési módokat, projekt módszer alkalmazásával;
- az együttműködés értékének tudatosítását a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban az osztályfőnöki és erkölcsstan témáinak feldolgozásával kívánjuk segíteni;

A differenciált tanítás-tanulás megvalósulásához különösen a következő szempontokat vesszük figyelembe:

- olyan szervezési megoldásokat részesítünk előnyben, amelyek előmozdítják a tanulás *belső motivációinak*, önszabályozó mechanizmusainak kialakítását, fejlesztését;
- a tanulást úgy kell megszervezni, hogy a tanulók *cselekvő módon* vegyenek részt benne, előtérbe állítva tevékenységüket, önállóságukat, kezdeményezéseiket,

problémamegoldásaikat, alkotóképességüket;

- a nevelési-oktatási folyamat segítse elő a tanulók *előzetes ismereteinek*, tudásának, nézeteinek feltárását, adjon lehetőséget esetleges tévedéseik kiigazítására és tudásuk átrendezésére;
- a tanításunk egyik elve tanulókhöz alkalmazkodó *differentiálás* a feladatok kijelölésében, megoldásában, a szükséges tanári segítségben, az ellenőrzésben, az értékelésben;
- sajátos tanulásszervezési megoldásokat kell alkalmazni a *különleges bánásmódot igénylő*, sajátos nevelési igénylő gyerekek esetében, a tanulási és egyéb problémákkal, magatartási zavarokkal küzdő tanulók nevelési-oktatási feladatainak ellátásában;
- a tanítási-tanulási helyzetek, a tanulásszervezési módok és értékelési eljárások alkalmazkodjanak az egyes területeken *tehetséges tanulók* fejlesztési igényeihez, általában is támogassák a tehetségek felkutatását és tehetségük kibontakoztatását;
- különböző tanulásszervezési megoldásokkal az együttműködést és a *tanulási esélyek egyenlőségét* szolgáló szervezeti formákat kell kialakítani

Sakkpalota program

A program úttörője Polgár Judit számos példáról szól, mely megerősít bennünket, hogy segítségével a tanulók teljesítménye javulhat, a tanuláshoz való viszonyuk megváltozhat pozitív irányban. Mindezáltal nő az iskolában folyó munka hatékonysága is. Az alsó tagozatos munkát nagyon megkönnyíti ennek a módszernek a használata, mert minden területre be lehet csempészni és mérések bizonyítják, hogy azok a tanulók, akik a sakkpalota program részesei, hatékonyabban tudják elsajátítani az alapkészségeket. Nincs nagy eszközigénye és bele tudjuk vinni mi pedagógusok a saját ötleteinket. Az osztályunk képességei szerint alakíthatjuk az alapfeladatokat. Mindössze egy laminált sakktáblára van szükség, melyet a gyerek maga készít el a saját ízlése szerint színezheti ki, alkothat. A munkafüzet mellékleteként hozzá lehet jutni. A sakkpalota egy varázslatos meseország, ahol a gyerekek fantáziája szabadon kalandozhat. Érdeklődésüket hamar felkelti, mert digitális tananyag is tartozik hozzá. Úgy fejlesztették ki, hogy a mai gyerekek igényeit, lehetőségeit és a velük szemben támasztott elvárásokat, kihívásokat is figyelembe vették. A sakkfigurák átváltoznak mesefigurákká (mesebábokká). A báboknak értékük van.

Használható a tanórán:- bemelegítő játékként, abc írására, betűelemek gyakorlására, számjegyek megismertetésére, számfogalom kialakítására, szorzótábla tanulására, számok bontásának tanítására, memória feladatként, tantárgyi feladatként, drámapedagógiában, irányok

tanításánál, jutalmazásra, fegyelmezésre (sakktallérokat gyűjthetnek jutalomból), foglalkozásokat lehet megismertetni, időjárás elemeit, mert négy évszakot ölel át.

Érthető, könnyen megtanulható a módszer. Nem igényel sakktudást. Gyermekközpontú. Lehetőséget ad a gyermekeknek arra, hogy olyan készségeket is felfedezzenek önmagukban, amit máshogy nem tudtak volna, vagy csak kevésbé hatékonyan fejleszteni. A gyerekeknek van sikerélményük, nincs elrontott feladat, tartós a motivációjuk, hiszen élvezik a tanulást.

A tanulók értékelése Sakktallér tantárgyból: a tanulók értékelése 1. évfolyamon és 2. osztály félévkor szóvegesen történik, 2.-4. évfolyam végén érdemjeggyel értékeljük a tanulók teljesítményét.

6. Mindennapos testnevelés

Diákjaink számára a pedagógiai programunk heti öt testnevelési órát tartalmaz, a három órát órarendbe iktatva osztálykeretben szervezünk. Két testnevelés óra sportköri foglalkozás keretében valósul meg.

7. Választható tantárgyak, foglalkozások:

a teljes napközis program

- a sportköri foglalkozások (torna, aerobik, labdarúgás, úszás)
- szakkörök
 - o német/angol
 - o matematika
 - o magyar
 - o ének
- korrepetálások:
 - o magyar
 - o matematika
- fejlesztőfoglalkozások
- osztály- és iskolai rendezvények
- vetélkedők, tanulmányi, művészeti- és sport versenyek
- tanulmányi kirándulások

· színház, könyvtár, mozi, múzeumlátogatás, rendhagyó irodalom- osztályfőnöki- és könyvtári órák

A pedagógusválasztásra iskolánkban nincs lehetőség.

8. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

Az értékelés, mint értékalkotó tevékenység:

- Az iskola céljainak, feladatainak megfelelően értékelésünk fejezze ki a tanulók viselkedését, hozzáállásukat, fogékonyságukat, érdeklődésüket, tárgyi tudását és az ismeretek alkalmazásának mértékét.
- Értékelésünk nem öncélú tevékenység, hanem eszköz legyen a cél elérése érdekében.
- Mutassa ki, hogy a tanmenet és tanítási módszerek mennyire hatékonyak.
- Folyamatos legyen és a tanulási folyamat szerves részét képezze.
- Az értékelés alapvető kritériuma a tantervi előírások betartása.

Az értékelés több szinten történik:

Formatív:

- Órai feletetés, a tanulók írásbeli és szóbeli feletetésének aránya maximum 50-50 % lehet.
- A szaktanár, tanító 5 számjeggyel osztályoz, órai értékeléskor a „féljegy” megengedhető. A félév lezárásakor a naplóban legalább 5 jegynek kell lennie.
- Egy hónapban minimum 2 jegy szerepeljen az osztálynaplóban.
- A feleletek mellett óraközi munka, szorgalmi feladat, kiselőadás, versenyen elért eredmény is szerepelhet.
- Nagydolgozat, témazárók érdemjegyei piros színnel kerülnek a naplóba, az írásbeli/szóbeli feleletek kék színnel, órai munka zöld színnel kerül beírásra. A versenyeken való részvétel – a verseny minőségétől függ: házi, körzeti versenyeken

való részvételért kék színű érdemjegy kerül a naplóba, megyei, országos versenyeken való részvételért piros színű érdemjegy kerül a naplóba.

- Pontok – fekete és piros – átváltása a szaktanár szabadsága (az alsó tagozat egységes órai értékelési rendszert alakítson ki.)
- Témaköri és eseti felmérések. Írásbeli dolgozatot a tanuló nem vihet haza, de fogadóórán a szülőnek betekintési lehetőséget nyújtunk.

Egy nap két dolgozatnál többet nem írhatnak a tanulók. Egyeztetését az osztályban tanítók végzik.

A dolgozatokat a tanító-tanár két héten belül köteles kijavítani. A dolgozatok szóbeli értékelést is vonhatnak maguk után.

- a. **Diagnosztizáló:** év eleji felmérések, jegyei tájékoztató jellegűek, nem tartoznak az átlagba. Elkülönítésük zöld vagy más színű tollal történik.
- b. **Szummatív:** a témazáró dolgozatok és a záróvizsga.

Az értékelés funkciói:

- **Diagnosztikus,** prognosztikai, korrekciós funkció, amely fontos információkat ad a pedagógusnak a helyzetfelméréshez, a csoport és az egyén tanulási folyamatának tervezéséhez.

Az év eleji, félévi, év végi felmérések alapvetően diagnosztikai célt szolgálnak: a tanulók tudásának, készségeinek szintjét mérik. E felmérők csak akkor osztályozhatók, ha megfelelő ismétlés, gyakorlás után került sor rájuk. A tanuló tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyekre történő átváltását a következőarányok alapján végezzük.

Teljesítmény	Érdemjegy
0 - 35%	elégtelen (1)
36 - 55%	elégséges (2)
56 - 75%	közepes (3)
76 - 90%	jó (4)
91 - 100%	jeles (5)

Ha a szaktanár a meghatározott ponthatárok alkalmazása során szükségesnek látja, az adott osztályban, csoportban az egyes ponthatárokat legfeljebb három százalékkal lefelé vagy felfelé módosíthatja.

- **Formatív**, fejlesztő, szabályozó funkció, amely a tanulás folyamatához, annak korrekciójához ad segítséget pedagógusnak, szülőnek, diáknak.
- **Szummatív** funkció, megerősítés, visszacsatolás, szelekció, amely egy-egy tanítási-tanulási periódus végén regisztrálja az eredményeket, a pedagógusnak, szülőnek, tanulóknak ad információkat.

Az év végi osztályzatoknál figyelembe kell venni az első félév anyagát is. Döntő szempont, hogy a két félév viszonyában javított e vagy rontott a tanuló.

Külső, szakértői értékelés: külön kérésre és engedéllyel végezhetnek felmérést a szakértők.

Az értékelés korrigáló és tájékoztató szerepe:

- Korrigáló szerepe **megállapítja**, hogy milyen a tanulók tanulása, fejlődése és **segíti** annak javulását.
- Segíti, hogy **továbbfejlődjenek** az erős oldalak, legyőzzék gyengeségeiket a tanulásban.
- **Segíti** a diákokat abban, hogy nagyobb felelősséget vállaljanak a tanulásukkal kapcsolatban.
- **Tájékoztatja** a szülőt, a diákokat egy adott időszakban nyújtott teljesítményükről.
- Az értékelés mivel szelekciós eszköz, ezért a **legigazságosabbnak** kell lennie.
- A jegy önmagában csak tájékoztató jellegű, korrigáló szerepe csak **szöveges értékeléssel** együtt érvényesül.
- A mérőlapok tartalmazzák az elérhető pontszámot is.
- A szaktárgyi dicséretnek és figyelmeztetések odaítélése tanári szabadság.

Értékelésünk legfontosabb alapelvei:

- Mindig csak a tanulók viselkedését, teljesítményét értékeljük, ne pedig a személyiségüket.
- Az a tanuló is legyen fontos, akinek teljesítménye elmarad az átlagostól.
- Az értékelés szeretetteljes legyen, építő, következetes és támogató!
- Értékelésünk ne ássa alá a tanulók önértékelését és elhívás tudatát.
- A pozitív értékelés teszi lehetővé, hogy a gyerekek felfedezzék és alkalmazzák saját képességeiket.
- A munkaközösségek dolgozzanak ki kiegyensúlyozott értékelési rendszert.
- **IPR:** Negyedévenként a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szülei személyes tájékoztatáson vesznek részt.
- **Szöveges értékelés – árnyalt értékelés:** Lényege, hogy nem minősítéseket, hanem a tanuló fejlettségi szintjével kapcsolatos ténymegállapításokat közlünk, s azokat szükség szerint értelmezzük a tanulóval és gondviselőjével való megbeszéléseink során.
- **IPR: Értékelő esetmegbeszélés negyedévenként:** szükség esetén a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat szakembereinek bevonásával. Kompetencia alapú árnyalt értékelés.

Tesztek összeállítása, megírása és értékelése:

- Segít abban, hogy tanár és diák egyaránt a tanult dolgok lényegére koncentráljon.
- Ne csupán azért készüljenek, hogy rangsoroljuk vele a tanulókat. Igazságosan kell összeállítani!
- Világos célkitűzéseket tartalmazzon minden teszt, olyan kérdéseket, amelyek arra kérdeznek rá, ami igazán fontos az anyagrészben.
- Növekvő nehézségi sorrendben állítsuk fel a kérdéseket.
- Kerüljük az igaz/hamis válaszú teszteket, mert nagy a találgatás lehetősége.
- A feleletválasztás a teszteknel, háttérbe szorul a tanuló egyéni kifejezés és gondolkodás módja.
- A kifejező választ váró kérdések esetén, a rövid választ várók a bevést, a megértést, az egyszerű alkalmazást ellenőrzik. A hosszabb kifejező választ váró kérdésekkel ellenőrizhetjük a kritikus gondolkodást, a rendszerező készséget és az ismeretek alkalmazásának mértékét.
- Fontos, hogy az eredményeket mindig elemezzük.

Egységes tesztek alkalmazása

- Javítja az iskola programját, korrigáló hatású.
- Hátránya, hogy nem méri a kreativitást a gondolatok kifejezésének készségét.

Körültekintően alkalmazzuk őket, és ne vonjunk le eredményeiből messzemenő következtetéseket.

9. Az egyéb foglalkozások célja, szervezeti formái és időkerete; csoportbontás tanórai foglalkozásokon

A tanórai foglalkozásokon csoportbontásban dolgoznak a tanulók informatika órán, amennyiben a tanulói létszám meghaladja a 14 főt.(az informatika szaktanterem befogadóképessége maximum 14 fő)

Amennyiben az osztálylétszám lehetővé teszi, (22 fő vagy annál magasabb osztálylétszám esetében) alsó tagozatban az alábbi tantárgyak oktatását szervezzük csoportbontásban: magyar nyelv, matematika, felső tagozatban: magyar nyelv, matematika, idegen nyelv.

Egyéb foglalkozások meghatározása, szervezeti formái

Az egyéb foglalkozás olyan, a tanórákon kívüli egyéni vagy csoportos, pedagógiai tartalmú foglalkozás, amely a tanulók fejlődését szolgálja.

Az egyéb foglalkozások szervezeti formái a következők:

- délutáni tanulás
- felzárkóztató foglalkozás (korrepetálás)
- szakkör
- érdeklődési kör
- énekkar
- művészeti csoport
- tömegsport foglalkozás
- tanulmányi, szakmai, kulturális, sportverseny
- házi bajnokság
- gyógytestnevelés, könnyített testnevelés
- tanulmányi kirándulás

- az iskola pedagógiai programjában rögzített, a tanítási órák keretében meg nem valósítható osztály- vagy csoportfoglalkozás

Az egyéb foglalkozások célja

A felzárkóztató foglalkozások (korrepetálások) célja az alapképességek fejlesztése és a tantervi követelményekhez való felzárkóztatás. *Az alsó tagozaton a felzárkóztató foglalkozások órarendbe illesztett időpontban történnek* Felső tagozaton a korrepetálás differenciált foglalkozás, ami az egyes tanulókra (egyéni foglalkozás 1-3 fő részvétele esetén) vagy tanulócsoportokra vonatkozóan kerül megszervezésre a nevelők, tanárok jelzése, továbbá a szintfelmérések eredményei alapján.

A szakkörök, művészeti csoportok a tanulók érdeklődésétől függően, a munkaközösség vezetői javaslatának figyelembe vételével indíthatók. Tételes felsorolásukat a tantárgyfelosztás tartalmazza. E foglalkozások elsődleges célja a tehetség kibontakoztatása, egy-egy ismeretterületen való tudományos igényű elmélyülés, amely párosul a tanulók kezdeményezőkészségén alapuló, öntevékeny munkáltatással, s a kreativitás fejlesztésével, mely az élményszerű tanulás révén a tanórai tartalmakhoz is szervesen kapcsolódik.

Az iskola énekkar vezetője az igazgató által megbízott nevelő. Elsősorban az egyén közös éneklésének igényét hivatott kielégíteni, de az iskolai, települési kulturális rendezvények színesítését is szolgálja.

Az iskolai diáksportkör és a tömegsport foglalkozások célja, hogy a tanulók mindennapi testedzésének lehetőségét biztosítsa, s járuljon hozzá az egész intézményi tevékenységet átfogó teljes körű egészségnevelés megvalósításához.

Az egyéb foglalkozások működési rendje

Az egyéb foglalkozásokra való jelentkezés módját az iskolavezetés határozza meg.

Az egyéb foglalkozásokon a tanuló egyéni jelentkezés útján, a szülő írásos nyilatkozata alapján vehet részt. A jelentkezéshez csatolt szülői hozzájárulást a szülő formanyomtatványon nyújtja

be. A jelentkezés legalább félévre szól, és a jelentkezést követően a foglalkozásokon való részvétel kötelező, a mulasztásokról szülői igazolást kell hozni.

Az egyéb foglalkozások megtartása előre meghatározott tematika (foglalkozási terv) alapján történik.

Az egyéb foglalkozásokról egyéb foglalkozási naplót köteles vezetni a foglalkozást tartó nevelő.

Az egyéb foglalkozásokat az intézményegységek tanulói számára a közös részvétel lehetőségének figyelembevételével kell megszervezni.

Az egyéb foglalkozások időkerete

Az egyéb foglalkozások időtartamát (órakeretét) és helyszínét (tantermét) az igazgató és az igazgatóhelyettese rögzíti a tantárgyfelosztás alapján az egyéb foglalkozási rendben, a terembeosztással együtt.

A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyag

Nem releváns

Az iskolában alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek, beleértve a projektoktatást is.

Az intézményben nincs projektoktatás

10. A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek

A közoktatási törvény alapján évente két alkalommal (ősz – tavasz) gondoskodni kell a tanulók fizikai állapotának méréséről. A mérésekre alkalmas tesztek egyszerűek, kevés szerigényűek és bárhol végrehajthatók. Megmutatják a gyerekek fizikai felkészültségének mértékét.

Iskolánk a Hungarofit (dr. F. Mérey Ildikó) (1 + 4 motorikus próba) tesztet alkalmazza

Aerob vagy alap – állóképesség mérése:

1. Cooper teszt (12 perces futás). Az alsó végtag dinamikus arányának mérése (helyből távolugrás)
2. Vállövi- és a karizmok erő - állóképességének mérése (mellső fekvőtámaszban karhajlítás - nyújtás).
3. A csípőhajlító és a hasizom erő - állóképességének mérése (hanyattfekvésből felülés).
4. A hátizmok erő – állóképességének mérése (hasonfekvésből törzsemelés).

Az elvégzett tesztek eredményeit pontérték táblázat segítségével megszorozott pontokká alakítjuk. A tesztpontok összesítése alapján a tanulók teljesítményeit minősítési kategóriákba soroljuk: igen gyenge, gyenge, kifogásolható, közepes, jó, kiváló, extra.

11. A egészségnevelési és környezeti nevelési program elkészítésének alapjai

Egészségnevelési program

Jogszabályi környezet

A közoktatásról szóló 1993.évi LXXIX. törvény módosításáról rendelkező 2003. évi LXV. Törvény

- 8.§ (9) Az iskola egészségneveléssel összefüggő feladatainak meghatározása a Nemzeti Alaptantervben
- 8/A § (1) A Kerettanterv ajánlást tartalmaz az egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok végrehajtására
- 48.§ (3) Az iskola nevelési programjának részeként el kell készíteni az iskola egészségnevelési programját
- Továbbá:19. (7c), 40. (5), 41. (5), 48.(1),(3), 50. (10), 52.(6),(8), 53.(9), 54. (1), 55. (2), 58. (9), , 85. (3)§.
- 26/ 1997. (IX.3.)NM.rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról
- 96/ 2000. (XII.11.) Ogy. Határozat

- 1036 / 2002.Korm.hat.

Az oktatási-nevelési tevékenység közegészségügyi feltételei:

- Iskolaorvosi ellátás – háziorvos, fogászat (a tanulók egészségi állapota az iskolaorvos által végzett szűrések, vizsgálatok alapján)
- Az egészségügyi normák betartása (napi terhelés, szabadidő-igény, mozgás)
- Testi neveléssel kapcsolatos állapotok: Mindennapos testnevelésben részt vevők száma, annak formái, szinterei, Felmentett tanulók száma (gyógytestnevelés adatai) ,A tanulók mozgásfejlesztésével, állóképességével kapcsolatos mérési eredmények
- Az iskolai helyiségek rendje (öltözőhelyiségek, tantermek, berendezés, megvilágítás, szellőzés, fűtés, zaj stb.)
- A közétkeztetés körülményei (ebédlő, büfé, tálalás biztonsága)
- A személyi higiéné (személyi tisztaság, egészséges öltözködés) és iskolai feltételei (WC, ivókutak, kézmosók)

Beteg gyerek, balesetvédelem, baleset-megelőzés:

- A járványok megelőzésével kapcsolatos intézkedések (Légúti fertőzések, fertőző eredetű hasmenések, fejtetvesség, vírusfertőzések stb.)
- Beteg gyerek ellátása
- Balesetek ellátása
- Krónikus beteg gyerek ellátása
- Mozgáskorlátozott gyerek
- Munkavédelem

Egészségre káros szokások megelőzésével kapcsolatos tevékenységek (drogprevenció)

Pedagógiai hitvallás, célmeghatározás – hosszú távú

- rövid távú

Mit alapozunk, mit fejlesztünk, milyen mintát közvetítünk?

Az egészségnevelés általános (**hosszú távú**) céljai:

- Egységes prevenciók szemlélet kialakítása: egészséget támogató életmód gyakorlása, környezeti károsító tényezők lehetőség szerinti kiiktatása, a betegség megelőzése
- Az esélyegyenlőség elvének a mindennapi élet színterein az egészség, az egészségfejlesztés tekintetében való érvényesítése
- **A MOZGÁSGAZDAG ÉLETMÓD, A TESTEDZÉS SZERVES SZÜKSÉGLETTÉ VÁLJON, A SPORTOLÁS KÖZÖSSÉGI ÉS TÁRSADALMI PROGRAMKÉNT ÁLTALÁNOSAN ELFOGADOTT LEGYEN.**
- A család mellett az iskola váljék az egészségfejlesztés kiemelkedő színterévé
- Az iskoláskorú gyermekek helyes egészségmagatartásának kialakítása
- Az iskola atmoszférája és tárgyi környezete legyen alkalmas az egészségbarát életformákat támogató üzenetek befogadására és továbbadására.
- **Mentális betegségek megelőzése, a tanulók lelki egészségi állapotának, és életminőségének javítása, az egészségtudat fejlesztése, a lelki egészségnek, mint értéknek a felmutatása.**
- **Drogtagadás, az egészségre káros szokások mellőzésének segítése, erősítése**
- **Pozitív döntéshozás: a „nemet mondani problémahelyzetekre” elősegítése**
- *A közösségi akciók erősítése* az egészségfejlesztés, a jobb egészségi állapot elérése érdekében
- *Az egyéni képességek fejlesztése, az egyén saját egészsége és környezete feletti fokozottabb ellenőrzés gyakorlása és az egészség szempontjából kedvező alternatívák választása terén.*

Az egészségnevelés **rövid távú** céljai:

Olyan egészségmagatartás kialakítása a tanulóknál, amely az alábbi pillérekben nyugszik:

1. Személyi higiéné

A test tisztántartása, a bőr szerepe ; szexuálhigiéné; mentálhigiéné; lelki egészségvédelem

2. Egészséges táplálkozás

Élettani alapismeretek(anyagcsere); élelmi anyagok, tápanyagok; energia, tápanyagszükséglet; táplálékpiramis; egészséges táplálkozás; helytelen táplálkozási szokások;

3. Több mozgás

A mozgás, aktivitás jelentősége az ember életében; a mozgáshiány okozta problémák, az inaktív életmód következményei;

A mindennapos testedzés fontossága

4. Stressztűrés, stresszkezelés

A stressz jelentősége, hatása az emberi szervezetre; a pozitív és negatív hatások feldolgozása, elhárítása

5. Balesetmegelőzés

Otthoni balesetek, iskolában előforduló balesetek, az utcán és a közösségekben megjelenő veszélyforrások

6. Szexualitás

Szexuális viselkedés; biológiai reprodukció; születésszabályozás, fogamzásgátlás, terhesség, növekedés, fejlődés, szexuális felelősség, nemi úton terjedő betegségek,

7. **Nem** : a dohányzásra

A hozzászokás veszélye, akarati tényezők, motiváció, környezetünk iránti felelősségérzet

8. **Nem**: az alkoholfogyasztásra

A szervezet reakciói, a szervrendszerek megváltozott működése; a személyiség átalakulása, hatása a szűkebb és tágabb társadalmi környezetre

9. Drogtagadás

Leépülés, a személyiség megváltozása, elvonási tünetek, tolerancia; egyéni és társadalmi problémák; szenvedélybetegségek

10. Időben orvoshoz fordulás

Preventív szemlélet jelentősége; szűrővizsgálatok fontossága, lényege

11. Egyéni környezet tisztelet

Az ember, mint biotikus tényező; az egészség ökológiai felfogása; Közvetlen környezetünk védelme

12. Környezetvédelem

A levegő, víz, talaj tisztasága, hatása az egészségre, tisztaságuk védelme; (természeti kincseink védelme, hulladékok, veszélyes anyagok kezelése, környezetbarát termékek előtérbe kerülése, korszerű légszűrő berendezések)

A fenti célok bonthatók alsó és felső tagozatra, beépíthetők a biológia és egészségtan, a kémia, az osztályfőnöki, a technika, környezetismeret, testnevelés stb. helyi tantervébe

Sikerkritériumok:

Megadható minden egyes kitűzött célhoz külön-külön, vagy csak célcsoportokhoz. Általában a tanulók többsége, vagy még inkább a tanulók 70-80 %-a jelenti a cél teljesülését.

Alapelvek

A jó egészség alapvető forrása a társadalmi, gazdasági és egyéni fejlődésnek, és fontos dimenziója az élet minőségének.

Az egészség azáltal keletkezik, hogy az ember törődik saját magával és másokkal, hogy képes döntéseket hozni és életkörülményeit kézben tartani, továbbá azáltal, hogy a társadalom, amelyben él, olyan feltételeket teremt, amelyek lehetővé teszik az egészség elérését valamennyi tagja számára.

Az iskolának minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését.

Az iskolának személyi és tárgyi környezetével segítenie kell azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyerekek egészségi állapotát javítják.

Feladatok

A helyes egészségmagatartás kialakítása érdekében az iskola feladata:

- Készítse fel a gyerekeket arra, hogy önálló, felnőtt életükben legyenek képesek életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani, konfliktusokat megoldani
- A sérült és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartás kialakítása
- A környezet – elsősorban az iskola, a háztartás, a közlekedés, a veszélyes anyagok – leggyakoribb, egészséget, testi épséget veszélyeztető tényezőinek ismertetése
- Készítsen fel veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére
- Készítsen fel az önálló gyalogos és tömegközlekedésre, az utas balesetek elkerülésének módjaira
- Nyújtson támogatást a káros függőséghez vezető szokások (pl. dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, rossz táplálkozás) kialakulásának megelőzésében
- Foglalkozzon a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel

- Fordítson figyelmet a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészítésre
- Az iskolai környezet biztosítsa a tanulók egészséges testi, lelki, szociális fejlődését

Eszközök, eljárások

Az egészségnevelés lehetséges szervezeti keretei:

Kötelező foglalkozás - nem kötelező foglalkozás

Térítésmentes	- térítéses
Tanórai	- tanórán kívüli
Iskolai szervezésben	- más által szervezett

Egészségnevelés a tanórán:

- biológia és egészségtan, a kémia, az osztályfőnöki, a technika, környezetismeret , testnevelés órák stb. helyi tantervébe építve
- Az egészségmagatartás kialakításához illeszkedő tanulásszervezési módok kialakítása (pl. erdei iskola, tanulmányi kirándulás, témanap, egészségügyi intézményekbe szervezett órák)
- Olyan cselekedtető módszerek alkalmazása, amelyek elősegítik a tanuló együttműködő, kooperatív tanulását, a problémamegoldásban való közös közreműködését. Szakítás a passzív befogadással.

Egészségnevelés a tanórán kívül:

- Az egészségneveléshez kapcsolódó jeles napok megünneplése (magunk is szervezhetjük, de csatlakozhatunk helyi vagy országos környezetvédő szervezetek akcióihoz is)
- Szakkörök, önképzőkörök:
- bekapcsolódás megyei, országos vetélkedőkbe versenyekbe
- természetismereti tanösvény kialakítása, karbantartása az iskola körül
- az egész iskolai életre ható, átfogó egészségnevelési projektek, témanapok, témahetek szervezése:
- egészségvédő és környezetvédő szokások kialakítása a szülői ház felé is – családnapiak szervezése
- nyári táborok, iskolai kirándulások:

- Iskolai kiadvány – színvonalas szakmai kiadványsorozatot megjelentetése. A tanulói műhelyekben, egyéni feladatokként végzett munka fontos elismerése, megismertetése másokkal
- Kapcsolattartás külső segítő partnerekkel

A közegészségügyi szabályok, feltételek biztosítása és betartatása az intézményvezetés feladata. Az oktatási-nevelési tevékenység közegészségügyi normáinak betartása (tanulók terhelése, szabadidő igény figyelembevétele, szabadidő-eltöltés módszerei stb.) pedig minden pedagógus feladata.

Környezetnevelési program

Törvényi háttér

Az Alkotmány környezetvédelemmel kapcsolatos paragrafusai:

18. § A Magyar Köztársaság elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.

70. § A Magyar Köztársaság területén élőknek joguk van a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez.

Környezet- és természetvédelmi jogszabályok:

Környezetvédelmi törvény (1995. évi LIII. Törvény a környezet védelmének általános szabályairól). A törvény célként az ember és környezete harmonikus kapcsolatának kialakítása, a környezet elemeinek és folyamatainak védelme és a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosítását fogalmazza meg.

A törvény 54. § 1. cikkelye szerint „minden állampolgárnak joga van a környezeti ismeretek megszerzésére és ismereteinek fejlesztésére”. A nevelés állami és önkormányzati feladat. Legfontosabb dokumentumaként a NAT-ot, a Nemzeti Környezetvédelmi Programot (illetve annak részeként a Nemzeti Környezet-egészségügyi Akcióprogramot) említi.

A Természetvédelmi törvény (1996. évi LIII. Törvény) kimondja, hogy a természeti értékeink védelme, a természetvédő szemlélet kialakítása elsődleges állami feladat.

Az 1997. évi XL. Törvény a halászatról és a horgászatról is számos környezeti nevelési feladatot tartalmaz (tanfolyamok, vizsgák, fajismeret, természetvédelem).

A géntechnológiai tevékenységről szóló 1998. évi XXVII. Törvény 30. és 31. §-a foglalkozik az oktatással, a képzéssel és a tájékoztatással.

Az állatok védelméről és kíméletéről szóló 1998. évi XXVIII. Törvény célja, hogy elősegítse az állatvilág egyedeinek védelmét, fokozza az emberek felelősségtudatát az állatokkal való kíméletes bánásmód érdekében, valamint meghatározza az állatok védelmének alapvetőszabályait. A törvény kimondja, hogy az oktatás során állatkísérletek elvégzésére a diákokat nem lehet kötelezni.

Nemzeti Környezetvédelmi Program (a Kormány 2031/1998. határozata) helyzetértékelése szerint: „A környezetvédelemben felmerülő problémák jelentős része vezethető vissza arra a tényre, hogy Magyarországon még nem megfelelő szintű a környezeti tudatosság foka.” A társadalmi részvétel és tudatosság erősítésében kiemelkedő szerepe van a közoktatási, felsőoktatási és kulturális intézményekben folyó tevékenységnek.

1999-ben elkészült a Nemzeti Biodiverzitás Stratégia, a Globális Környezeti Alap és az UNEP (ENSZ) támogatásával. Az akcióprogram elkészítését az 1992-es Rió de Janeiróban megrendezett Környezet és Fejlődés Konferencián aláírt – általunk 1995-ben ratifikált biodiverzitás egyezmény – tette feladatunkká.

A 2000. évi Hulladékgazdálkodásról szóló XLIII. Törvény 54. §-a kimondja, hogy a Kt. 54-55. §-ában foglaltak alapján a hulladékgazdálkodással kapcsolatos ismereteket oktatni kell, azok a Nemzeti Alaptanterv részét képezik.

Egészségügyi jogszabályok

A Nemzeti Környezet-egészségügyi Akcióprogram (1996) 9.5 pontja részletesen foglalkozik a környezet-egészségügy oktatásával, nevelésével.

- 9) az emberiség közös öröksége; a környezet minőségének fenntartása és javítása,
- 10) az általános emberi egészségvédelem,
- 11) az ökológiai egyensúly fenntartása,
- 12) a természeti erőforrások előrelátó és ésszerű felhasználása,
- 13) minden egyes ember hozzájárulása a környezet védelméhez
- 14) képessé válni az élethosszig tartó tanulásra
- 15) Rendszerszemléletre nevelés
- 16) Az alternatív, problémamegoldó gondolkodás elsajátítása
- 17) A globális összefüggések megértése
- 18) A létminőség választásához szükséges értékek megmutatása
- 19) A létminőséghez tartozó viselkedési normák és formák kialakítása
- 20) A természet, az élet, a biológiai sokféleség jelentőségének megértése
- 21) A szerves (organikus) kultúra fontosságának megismertetése a fenntartható fejlődésben

Rövid távú célok, melybe a helyi sajátosságokat is bele kell építeni:

- a tanórara és a tanórán kívüli nevelés színtereire kell megállapítani
- Bontható alsó és felső tagozatra
- Meghatározható tantárgyanként témakörökkel, tartalmakkal és tevékenységekkel, vagy csak a tantárgyra fogalmazunk meg fő célkitűzést, és utalunk a helyi tantervre, ahol részletesen megtalálható

Alapelvek

A környezeti nevelés embereszménye a „k ö r n y e z e t i p o l g á r”, akinek alapelve, hogy

- **A környezet: -az emberiség közös öröksége**
- Minőségének megőrzése és javítása közös és egyéni kötelesség
- Az egészségvédelem és az ökológiai egyensúly fenntartásának része
- Védelméhez minden ember képes hozzájárulni
- Részt képező erőforrásokat előrelátóan és ésszerűen szabad csak felhasználni

Feladatok

A természeti, az épített, a társadalmi környezet, az emberiség jövőjének fenntarthatósága érdekében szükséges:

- magatartásminták (környezetbarát attitűdök, szokások)
- ismeretek
- értékek
- életviteli szokások megtanítása, kialakítása
- a természeti és társadalmi környezetről tények, ismeretek, problémamegoldó gondolkodás közvetítése
- a környezeti folyamatok, összefüggések megértésének segítése

Eszközök, eljárások

A környezeti nevelés lehetséges szervezeti keretei:

Kötelező foglalkozás - nem kötelező foglalkozás

Térítésmentes	- térítéses
Tanórai	- tanórán kívüli
Iskolai szervezésben	- más által szervezett

Környezeti nevelés a tanórán:

- Önálló környezeti tartalmú tantárgy létrehozása a szabadon tervezhető időkeret terhére
- Integrált tantárgy létrehozása
- Osztályfőnöki órák témái közé való beemelés
- A modulok környezeti szemléletű megvalósítása
- Tantárgyi tartalmak és követelmények (tanmenetben jelölni, vagy a programban külön kigyűjteni)
- Környezethez illeszkedő tanulásszervezési módok kialakítása (pl. erdei iskola, tanulmányi kirándulás, témanap, múzeumi, állatkerti, oktatófarmra szervezett órák)
- Olyan cselekedtető módszerek alkalmazása, amelyek elősegítik a tanuló együttműködő, kooperatív tanulását, a problémamegoldásban való közös közreműködését. Szakítás a passzív befogadással.
- Olyan taneszközök választása, amelyek megfelelnek a fenntarthatóság pedagógiájának (újrapiapír füzetek, tartós tankönyvek.)

Környezeti nevelés a tanórán kívül:

- **a környezetvédelmi jeles napok megünneplése** (magunk is szervezhetjük, de csatlakozhatunk helyi vagy országos környezetvédő szervezetek akcióihoz is)
- **környezeti-természeti értékek feltárását bemutató szakkörök, önképzőkörök:**

- a szakkör, önképzőkör a kutató típusú, önállóan vizsgálódni szerető tanulók fejlesztésének nagyon jó színtere. A környezetvédelmi szakkörökön belül lehetnek tematikus szakkörök is (pl.: biokertész, gyógynövény, természetkutató stb.)
- **bekapcsolódás megyei, országos természetismereti vetélkedőkbe versenyekbe**
- **természetismereti tanösvény kialakítása, karbantartása az iskola körül**
- ***a gyakorlókert öko-kertté alakítása:** ha van lehetőség, ilyen módon nagyon sok tanulót egész évben értelmes környezetvédelmi feladattal láthatunk el. Különösen fontos a városi iskolákban az iskolai kert kialakítása. Az iskolai (konyhai és tanulói) szerves hulladékból naponta készíthetünk, elsajátítva ezen keresztül a komposztálás technológiáját, a szelektív hulladékgyűjtés alapjait.
- **az egész iskolai életre ható, átfogó környezeti nevelési projektek szervezése:**
egy-egy környezetvédelmi problémát, témakört dolgozzanak fel önállóan a tanulók. egy tanár vezetése mellett. pl.: tanulók felmérést végezhetnek az iskolai víz-, fűtés-, világításrendszerről, az ezzel kapcsolatos költségekről, elkészíthetik a csepegő csapok térképét, kutathatják a hulladék kezelési módjait, az irodaszerek beszerzési módját és egészségkárosító hatásait, felhasznált mennyiségét stb. A megszületett eredmény rögzítésének formája sokféle lehet (szakmai dolgozat, rajz, fotó, irodalmi alkotás), amelyet kiállításon mutathatunk be, vagy sajtóban közölhetünk
- **egészségvédő és környezetvédő szokások kialakítása:**
a környezeti nevelési programban rögzíthetjük, hogy kis iskoláskortól folyamatosan milyen szocializációs, környezetbarát szokásokat alakítunk ki.
- **környezetvédelmi akciók szervezése:**
például hulladékgyűjtés, parlagfű szedés, a lakosság felvilágosítása, levegőszennyezettség monitorozása, játszótér karbantartása, tiszta, rendes osztály akció stb.
- ***nyári táborok, iskolai kirándulások:**
Érdemes olyan természetkutató táborot tervezni, ahol nem csak ismereteket szereznek a tanulók, hanem konkrét gyakorlati problémát is megoldhatnak (pl. monitorozás, élőhely helyreállítása, térképezés, mérések stb.). Kirándulásokat szervezzünk, egy- vagy többnapos tanulmányutat egy-egy konkrét téma részletesebb megismerésére, egy-egy terület, táj megismerése céljából. Ellátogathatunk kisebb-nagyobb gyerekcsoportokkal tanösvényekre, nemzeti parkokba, természetvédelmi területekre, vadasparkokba, botanikus kertekbe, múzeumokba

- **bekapcsolódás a települési környezet szépítésébe**
* ha szerzünk hozzá forrást, vagy a fenntartó támogatja
- **Kiállítások rendezése:** nyitott, a nagyközönség által is látogatható
környezetvédelmi kiállításokat is rendezhetünk (pl. szemétszobrászat, természeti értékeket, helyi problémákat bemutató kiállítás). (Lehetőség a környező iskolákkal való kapcsolattartásra)
- **Kapcsolattartás külső segítő partnerekkel** – Találkozzók a tanulók a helyi és országos környezet- és természetvédő civil szervezetekkel, ifjúsági tagozatként aktívan be is kapcsolódhatnak. Valamelyik nemzeti park, vagy társadalmi szervezet segítségével szervezzünk a gyerekeknek természetvédelmi akadályversenyt. A felügyelőségek, vagy környezetvédelmi cégek bevonásával műszeres vizsgálatokat is végezhetünk (pl. zajszint, talaj-, levegőszennyezettség)

12. A tanulók jutalmazásának, magatartásának és a szorgalmának helyi minősítési rendszere

Tanulóink személyiségfejlődésének, neveltségi szintjük értékelésének fontos eszköze magatartásuk és szorgalmuk minősítése. A minősítési rendszerrel célunk az egységes szemléletű értékelés megvalósítása.

A magatartás érdemjegy minősítése

	PÉLDÁS	JÓ	VÁLTOZÓ	ROSSZ
1. Az iskola és közösségei céljaival való azonosulás és értékeinek a figyelembevétele, valamint a munkában való részvétele.	Élenjáró, kezdeményező	Aktívan, szívesen részt vesz	Közömbös, megbízatásaiban következetlen	Érdektelen, megbízhatatlan, szembefordul a közakarattal

2. Hatása a közösségre.	Pozitív	Befolyást nem, vagy kevésbé gyakorol	Tudatosan nem árt	Szembefordul a közösséggel
3. A Házi rend betartása.	Betartja, és a betartására ösztönöz	Betartja, azt tudatosan nem sérti meg	Többé-kevésbé betartja, hajlamos a fegyelmezetlenségre	Sokat vét ellene, gyakran megsérti
4. Aktivitása, példamutatása	Jó, másokat is buzdít	Megfelelő, számottevő	Gyenge	Negatív, rendbontó
5. Felelősségérzete	Fejlett, tetteiben megnyilvánuló	Nem kezdeményez, de elfogadja a kezdeményezést	Sodródik a többséggel, vagy a közösség mellett	Fejletlen, tetteiért nem vállalja a felelősséget
6. Fegyelmezettsége	Nagyfokú, önfegyelemre épül	Megfelelő	Gyenge, ingadozó	Súlyosan kifogásolható
7. Törődés társaival	Gondos, odafigyel másokra	Általában észreveszi társai gondjait	Esetleges, spontaneitás jellemzi	Közömbös, vagy gátló, ártó szándékú
8. Segítőkészsége	Fejlett, keresi a segítő és jobbító változtatások lehetőségét	Együtt érez a problémákkal küzdőkkel, de nem foglalkozik velük	Szimpátiája ingadozó, időnként kárörvendő	Kívülálló, elzárkózó, nem jellemzi segítő-készség
9. Viselkedése, hangneme	Kifogástalan, udvarias	Néha kívánnivalót hagy maga után	Nyegle, gyakran kiszámíthatatlan	Durva, goromba
10. Viszonya nevelőihez, felnőttekhez, szüleihez	Tisztelettudó	Szót fogad, a figyelmeztetést megfogadja	Csak nyomatékos utasításra hajtja végre a tanári és szülői utasítást, esetenként tiszteletlen	Szófogadatlan, nyíltan szembeszegül

A szorgalom érdemjegy minősítése

	PÉLDÁS	JÓ	VÁLTOZÓ	HANYAG
1. Tanulmányi munkájának szintje, képességeihez viszonyítva	Igényes	Folyamatos	Ingadozó	Képességeitől teljesítménye messze elmarad
2. Munkavégzésének jellemzői	Kitartó, pontos	Rendszeres, figyel az órán, folyamatosan készül az órákra	Rendszertelen, pontatlan	Megbízhatatlan, nem végzi el feladatait
3. Általános tantárgyi munkavégzése /viszonya az egyes szaktárgyakhoz/	Minden iskolai feladatát elvégzi	Ösztönzésre dolgozik	A segítséget elfogad-ja, a tanórai munkába bekapcsolódik	Feladatait a tárgyak többségében nem végzi el, egyes tantárgyakkal szembeszegül
4. Önálló munkavégzés, önállóság szintje	Önálló, önelemző	Törekszik az önálló munkavégzésre	Önállótlan, tanári utasításokra szorul	Elutasító a tanulással szemben, nem hajlandó a munkavégzésre
5. Többféle feladatot vállal-e?	Igen	Keveset	Ritkán	Nem vállal
6. Érdeklődés	Tananyagon felül is produkál, többletismeretre törekszik	A kötelező tananyagot pontosan teljesíti, érdeklődése azon belül marad	Ingadozó, esetleges, ritkán figyel valamire	Közömbös, érdektelenség jellemzi

7. Tanórán kívüli információk felhasználása	Sokszor, rendszeres	Előfordul	Ritkán	Egyáltalán nem
8. Kötelességtudat	Magas fokú, rendszeresen készül az órákra	Ösztönzésre vár, általában felkészül	Alul motivált, változékony	Nem törődik kötelességeivel

A naplóban lévő magatartás a szaktanár bejegyzéseit tartalmazza. Ezek jelzések az osztályfőnöknek az órai magatartásról, szorgalomról.

Három bejegyzett dicséret után osztályfőnöki dicséretben, három elmarasztaló bejegyzés után pedig osztályfőnöki figyelmeztetésben részesül a tanuló.

A dicséret fokozatai:

- osztályfőnöki dicséret,
- igazgatói dicséret,
- nevelőtestületi dicséret,

A figyelmeztetés fokozatai:

- osztályfőnöki figyelmeztetés,
- osztályfőnöki intő,
- osztályfőnöki róvó,
- igazgatói figyelmeztetés.
-

Szaktanári dicséret:

A szaktárgyban nyújtott kiemelkedő munkájáért adható 3 szaktanácsi dicséret után igazgatói dicséretet kap a gyerek.

Igazgatói és nevelőtestületi dicséret:

- kiemelkedő munkáért, a közösségért végzett kimagasló teljesítményért adható,
- 8 évfolyamon át kitűnő tanuló nevelőtestületi dicséretben részesülhet,
- megyei és országos helyezettek,
- jó tanuló, jó sportoló.

Igazgatói figyelmeztetés:

- lopás,
- garázdálkodás,
- súlyos fegyelmi vétség.

Amennyiben az általános iskola egész napos iskolaként működik, az oktatásért felelős miniszter által kiadott, vagy saját maga által kidolgozott és az Nkt.-ben meghatározottak szerint jóváhagyott nevelési-oktatási programot alkalmazza.

Az intézmény nem egész napos iskola keretében működik.

A tanuló átvételének szabályait, szükség esetén különbözeti vizsgával, egyéni segítségnyújtással, türelmi idő biztosításával vagy évfolyamismétléssel a nevelési területben szabályozott.

13. Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása

Csak annyi írásbeli házi feladat adható fel, amennyit a következő tanórán a tanár ellenőrizni tud. Az írásbeli házi feladat a tanult ismeretek jobb elsajátítását, a készségek kialakítását szolgálja, így mindig ellenőrizni is kell.

Hétvégére és szünidőre csak annyi írásbeli és szóbeli házi feladat adható fel, amennyi a szokásos tanulnivaló egyik tanóráról a másikra. A kötelező olvasmányokat a pedagógus az év elején, lehetőleg az 1. tanórán, de legkésőbb szeptember 20-ig köteles bejelenteni és leíratni, a sorrend és a várható időpont körülbelüli megjelölésével.

14. Továbbhaladás az iskolában – a felsőbb évfolyamokba való lépés feltételei.

A magasabb évfolyamba lépés feltételei

Az iskola valamennyi évfolyamán a továbbhaladás feltétele, az évfolyamra megállapított minimum követelmény teljesítése.

1. Valamennyi évfolyam végén 1-5-ig terjedő értékelési rendszert alkalmazunk. Az értékelési jegyek: 1 (elégtelen), 2 (elégséges), 3 (közepes), 4 (jó), 5 (jeles), 5d (kitűnő).
2. Nem kap osztályzatot a tanuló az első osztály végén, valamint második osztály félévkor, hanem szöveges értékeléssel értékeljük a tanulói teljesítményt. Ha a tanuló nem felel meg az első osztály végén, az első évet előkészítő évnek vesszük, arról iskolalátogatási bizonyítványt kap. Ha az első év végére kiderül, hogy a tanuló nem képes korosztályával egy ütemben haladni, az Pedagógiai Szakszolgálatokhoz vizsgálatra küldjük.
3. Valamennyi évfolyamban az adott évfolyamon használt helyi tanterv követelményeinek teljesítése kötelező. Ez a minimum követelmény, de mi ezzel nem elégszünk meg. Iskolánk képességfejlesztő, lehetőséget biztosít a differenciált haladásra. A mindenkori feljebb lépés kritériuma viszont a minimum. A követelményt az adott évfolyamban szereplő valamennyi tantárgyból teljesíteni kell.
4. Egész évben 250 elméleti órát mulasztó tanulót csak eredményes osztályozóvizsga letétele után lehet beiskolázni.
5. Az 1-2 tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott tanulók javítóvizsgát kötelesek tenni.

6. A készségtantárgyak – ének-zene, testnevelés, vizuális kultúra tantárgyakból is köteles osztályozó vizsgát tenni.
7. A magántanuló – amennyiben indokolt távolmaradása a mindennapi iskolába járástól – köteles osztályozó vizsgát tenni az adott évfolyam anyagából.
8. Kivételesen indokolt esetben kaphat a tanuló idegen nyelv osztályzása alól felmentést. Ebben az esetben a tanítási órán ott van, csak osztályzatot nem kap.
9. **IPR: továbbhaladás feltételeinek biztosítása:** A tanulók egyéni életpálya-építési stratégiáját fokozatosan építjük ki velük együtt.
10. **Pályaválasztást segítő munkacsoport feladata** a továbbtanulásra felkészítő programok szervezése. Biztosítjuk a középiskolák úgynevezett nyílt napjain való részvételt, a személyes tájékozódást, elősegítik a végleges döntést a továbbtanulásra. Az osztályfőnökök mellett a munkacsoport feladata a HHH. tanulók felvételi előkészítésének segítése, valamint a felvételt nyert tanulók középiskolában való bennmaradásának segítése érdekében az alapkompenciákat megerősítő egyéni fejlesztések biztosítása.

A tanulói jogviszony megszűnése

- másik iskola befogadó nyilatkozata alapján,
- a 8. évfolyam elvégzése után, középiskolába történő beiratkozáskor.
- fegyelmi határozat következtében
- A törvény által előírt igazolatlan mulasztás esetében, amennyiben a törvényben előírt tankötelezettség korhatárát a tanuló túllépte.

Egyéni tanrend szabályai

- A tanuló tanulmányi kötelezettségét egyéni tanrenddel is teljesítheti.
- A tanuló egyéni tanrend státusát kérheti a szülő az Oktatási Hivaltól. A felmentés engedélyezéséről az igazgató határozatot készít, melyben meghatározza az osztályozó vizsgák rendjét a Pedagógiai Program szabályozása alapján.
- A tanuló egyénileg készül fel az osztályozóvizsgára, a szakértői véleménnyel rendelkező tanuló esetében az iskola segít a tanuló felkészítésében.
- Az iskola állapítja meg a tanuló érdemjegyeit és osztályzatait, és dönt a tanuló magasabb évfolyamba lépéséről- kivéve, ha a tanuló független vizsgabizottság előtt ad számot tudásáról.

15. Az iskolai írásbeli, szóbeli beszámoltatások formái:

- Az írásbeli felelet minimum 3 kérdésből áll, megoldása maximum 15 perc alatt történhet
- Dolgozatnak minősül a minimum 3 óra anyagából íratott anyag.
- A témazáró dolgozat egy fejezet (témakör) tartalmáról szól.

Az írásbeli beszámoltatás rendje:

- írásbeli feleletszabályozás nélkül írátható, az írásbeli feleletet nem kell előre bejelenteni.
- a dolgozat íratásának tervét az előző órán ismertetni kell a tanulókkal.
- témazáró dolgozat írása csak összefoglalás után következhet, ezért két tanórával a témazáró íratása előtt már ismerniük kell az időpontot a gyermekeknek. a témazáró írásának időpontját a nevelő köteles egy héttel előre bejegyezni a naplóba.

Az írásbeli beszámoltatás eredményét 10 munkanapon belül ismertetni kell a diákokkal.

Amennyiben ez nem történik meg, akkor a tanulónak jogában áll a jegyet nem beíratni a naplóba.

Korlátok: a tanulók eredményes felkészülésének érdekében egy tanítási napon belül egy-egy osztállyal legfeljebb kettő témazáró, illetve félévi vagy év végi felmérő dolgozatot lehet íratni.

Tantervi megfigyelés és a feladatok értékelése:

Fontos a kötetlen tanári megfigyelés!!!

Módszerei:

- rendszeres szóbeli visszajelzés.
- a kritikával együtt mindig mondjunk pozitívumot.
- vonjuk be a tanulókat saját munkáik értékelésébe.
- ellenőrző feladatokat használjunk a készségek felmérésére.
- a munkafüzeti feladatok értékelése akkor lesz hatékony, ha rövid időn belül jó tanácsokat tartalmazó visszajelzést kapnak róla a diákok.

A vizsga célja és feladata 7. évfolyam végén

Az érvényes tantervi követelmények megerősítése

A kimeneti teljesítmény ellenőrzése

A középfokú továbbtanulásra való felkészülés színvonalának emelése

A szóbeli és írásbeli vizsgák rendje:

- Év végi vizsga a 7. osztályos tanulóknak kötelező.
- A vizsgatételeket a szakmai munkaközösségek dolgozzák ki.
- A vizsgabizottság az iskola pedagógusai, vizsgáltnök az igazgató vagy helyettesei lehetnek.
- A vizsgatételek tantárgyanként minimum 5, maximum 10 tétel lehet. A tételeket a tanulóknak a tanév második félévében, márciusig meg kell kapniuk.
- A vizsgatételeket az igazgató jóváhagyásával lehet kiadni.
- Szóbeli vizsga van: magyar nyelv és irodalom, történelem, matematika, idegen nyelv, és hit-és erkölcstan tantárgy.
- A vizsga eredménye beszámít a tanuló év végi osztályzatába.
- A megszokott teljesítménytől kirívó eltérés esetén figyelembe kell venni, hogy 5. osztálytól milyen eredményeket ért el a tanuló az adott tantárgyból.
- A vizsga eredménye külön oldalon a tanuló általános iskolai bizonyítványában szerepel. (kiválóan megfelelt, 4,8-5; jól megfelelt, 3,8-4,7; megfelelt, 2-3,7; nem felelt meg 2 egész alatt)
- Egy tanár egy délelőtt 20 tanulót vizsgáztathat. A szóbeli vizsgákat – nagy létszám esetén – délelőtti, délutáni beosztásban kell lebonyolítani.
- A szóbeli vizsgán legalább 20, legfeljebb 30 perc felkészülési időt kell biztosítani, a szóbeli vizsgáztatás 10 percnél hosszabb nem lehet egy-egy tantárgyból.
- A vizsgák befejeztével ünnepélyes eredményhirdetést tartunk.

Az év végi vizsga ütemezése:

A vizsga ideje: május utolsó hete.

A vizsga előtti héten és a vizsga ideje alatt a 7. osztályos tanulók a tanítási óra alól felmentést kapnak.

16. Sajátos nevelési igényű tanulók: a fogyatékoság típusához és fokához igazodó fejlesztő program

1. Helyzetkép

A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegíti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált –oktatásuk. Intézményünk az együttneveléssel többet vállal, magasabb értéket kínál, mint részvétet és védettséget. Sikerkritériumnak a tanulók beilleszkedését, a többi tanulóval való együtt haladását tekintjük, melynek eredményes megvalósítását az alábbi tényezőkkel kívánjuk biztosítani:

- Pedagógusaink és a szülők közösségének felkészítése a sajátos nevelési igényű tanulók fogadására.
- Az együttnevelés megvalósításában, a különböző pedagógiai színtereken a rehabilitációs, rehabilitációs szemléletet érvényesítjük és a sérülés-specifikus módszertani eljárásokat alkalmazzuk. A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában alkalmazkodunk a sajátos nevelési igény típusához, az elmaradások súlyosságához, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.
- A nyitott tanítási-tanulási folyamatban olyan tevékenységet kívánunk megvalósítani, amely lehetővé teszi az egyes gyermek vagy csoport igényeitől függő pedagógiai - esetenként egészségügyi - eljárások, eszközök, módszerek, terápiák, a tanítás-tanulást segítő speciális eszközök alkalmazását.

Célunk a funkcionális integráció megvalósítása, melynek során az együttes fejlesztést a tanórákon és egyéb foglalkozásokon, a teljes képzési időben, 1-8. osztályban folytatjuk.

Intézményünk szakmai kapcsolatot tart fenn a Nevelési Tanácsadóval, Szakértői Bizottsággal, logopédussal, gyógypedagógussal, szakértővel.

A többségi gyerekekkel együtt neveljük és oktatjuk a sajátos nevelési igényű tanulókat Ennek szellemében a pedagógiai folyamat minden eleme (tervezés, szervezés, feltételek, óravezetés, tanulásszervezés, tanulói értékelés) módosul, más pedagógiai attitűd, team-munka, együttműködés szükséges. Az integrált nevelés nem azonnal megvalósuló, hanem elkezdődő és folyamatossá váló intézményi folyamat. Első lépése az ún. „érzékenyítő program”, melynek során a pedagógusokkal megismertetjük, elfogadtatjuk a változásokat.

2. Általános cél – alapelvek

Célunk, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók esetében a tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok ugyanúgy kerüljenek összhangba, mint más gyermekeknél.

Ennek érdekében:

- a fejlesztés a számukra megfelelő tartalmak közvetítése során valósuljon meg, segítse a minél teljesebb önállóság elérését és a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedést,
- az iskola fejlesztési követelményei igazodjanak a fejlődés lehetséges üteméhez,
- ha szükséges, a fejlesztés az iskoláskor előtti képességfejlődés területeire is terjedjen ki,
- a rehabilitációs célú fejlesztő terápiák programjai váljanak intézményünk pedagógiai programjának tartalmi elemeivé,
- a tanulókat a nevelés, oktatás, fejlesztés ne terhelje túl.

Ennek érvényesítése érdekében meghatározzuk:

- a tartalmak kijelölésekor egyes területek módosításának, elhagyásának vagy egyszerűsítésének, illetve új területek bevonásának lehetőségeit,
- a sérült képességek rehabilitációs, habilitációs célú korrekciójának területeit,
- a nevelés, oktatás és fejlesztés szokásosnál nagyobb mértékű időbeli kiterjesztésére vonatkozó javaslatokat.

3. Általános feladatok

- Az integrált oktatás rögzítése a dokumentumokban (PP, helyi tanterv, éves munkatervek, , órai munka tervezése)
- Szűrés, felmérés, szakvélemények elemzése
- Kontroll vizsgálat
- Szakmai együttműködés, kapcsolattartás Református Gyógypedagógiai Intézet Debreceni Tagintézményével, szakértői bizottsággal, szakemberekkel. (logopédus, pszichológus, gyógypedagógus)
- Szakmai dokumentáció vezetése (egyéni fejlődési lap, munkanapló)
- Rehabilitációs foglalkozások szervezése
- Rehabilitációs időkeret felhasználása

Az igazgató feladata:

Felelős az egész pedagógiai folyamatért.

Az osztályfőnök feladata:

Koordinálja a tanulóra irányuló fejlesztési tevékenységet (tanítók, szaktárgyi pedagógusok, gyógypedagógusok – team-munka megszervezése, biztosítása)

A pedagógus feladata:

- a tananyag-feldolgozásnál figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak - egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző - módosulásait;
- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít, a differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz;
- a tanórai tevékenységek, foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a folyamatos értékelés, hatékonyság-vizsgálat, a tanulói teljesítmények elemzése alapján - szükség esetén - megváltoztatja eljárásait, az adott szükséglethez igazodó módszereket alkalmaz;
- egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres;
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez;
- együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

4. A habilitációs, rehabilitációs tevékenységek jellege

- kulcskompetenciák fejlesztése
- differenciálás
- kooperatív technikák alkalmazása
- komplex képességfejlesztés
- logopédiai terápia

A habilitációs, rehabilitációs tevékenységet végző szakemberek (Debrecen EGYMI szakemberei)

- fejlesztőpedagógus
- logopédus
- pszichológus

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység helyiségei

- tanterem
- fejlesztő terem

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

- Az enyhén értelmi fogyatékoságból, a beszéd fogyatékoságból, egyéb pszichés fejlődési zavar (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartási zavar) rendellenességéből fakadó hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítása, újak kialakítása.
- A meglévő ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében.
- A különféle funkciók egyensúlyának kialakítása.
- A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása
- Az egyéni sikereket segítő, a társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni tulajdonságok, funkciók fejlesztése
- A fogyatékoságból eredő hátrány csökkentése

A habilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- A fogyatékoság típusa, súlyossága.
- A fogyatékoság kialakulásának ideje.
- A sajátos nevelési igényű tanuló
- életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,
- képességei, kialakult készségei,
- kognitív funkciói, meglévő ismeretei.
- A társadalmi integráció kívánalmai: lehetséges egyéni életút, továbbtanulás, pályaválasztás

Tanulásszervezési formák

A frontális tanítási forma helyett csoport-, pár- vagy egyéni munkamódszer a megfelelő. Differenciált tanulásszervezéssel biztosítható a legjobban az egyéni fejlesztés. Ehhez elengedhetetlen, hogy a gyermekek megtanulják azokat a technikákat, amelyek az egyéni, a páros és a csoportos kooperatív (együttműködő) feladatvégzéshez szükségesek.

Az egyéni fejlesztést biztosító önálló feladatvégzés technikái:

- önellenőrzés,
 - önértékelés,
 - önálló, differenciált feladatválasztás,
 - vita,
 - meggyőzés,
 - helyes érvelés,
 - más vélemény elfogadása.
-
- A tevékenység és a módszer az, ami egyénre szabott, differenciált. Így mindenki számára hatékony a tanulás. A tanulók csoportokba rendezését a feladat jellege szerint lehet változtatni:
 - azonos teljesítményű tanulók,
 - eltérő teljesítményű tanulók (egyik jól számol, rajzol, a másik pont abban gyengébb, de jól olvas és ír vagy jól beszél),
 - egymással jól dolgozni tudók (vezető típus – irányítható típus),
 - önszerveződő csoport (szimpátia, közös élmény alapján),
 - véletlenszerűen (pl. ülésrend szerint).

5. A sajátos nevelési igényű tanuló

Különös bánásmódot igénylő tanuló. A szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes megléte esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem-vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Iskolánkban az SNI-s gyerekek alapító okiratban meghatározott csoportjának integrált oktatását, nevelését vállaljuk fel. Ezek a következők:

- *az enyhén értelmi fogyatékos*
- *a beszéd fogyatékos*
- *a mozgásszervi fogyatékos (önálló hely-és helyzetváltoztatásra képes ép értelmű mozgáskorlátozott)*
- *egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem-vagy magatartási zavarral) küzdő tanulók*

Enyhén értelmi fogyatékos

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók a tanulásban akadályozott gyermekek körébe tartoznak, akik az idegrendszeri és/vagy genetikai okra visszavezethető gyengébb funkcióképessége, illetve a kedvezőtlen környezeti hatások folytán tartós, átfogó akadályozottságot, tanulási nehézségeket, tanulási képességzavart mutatnak.

Az enyhe fokú értelmi fogyatékoság diagnosztizálása elsősorban orvosi, gyógypedagógiai és pszichológiai feladat.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanuló iskolai fejlesztésének alapelvei, céljai és kiemelt feladatai
Szükséges feltételek:

- o a fogyatékoság típusának és súlyosságának megfelelő gyógypedagógiai tanár/terapeuta foglalkoztatása,
- o speciális tanterv, tankönyv és más segédletek, illetve
- o a szakértői és rehabilitációs bizottság által meghatározott szakmai szolgáltatások biztosítása.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelési igényeinek megfelelő gyógypedagógiai nevelés és terápia hatására fejlődésük a mentális képességek területén is számottevő lehet.

Fejlesztési területek, nevelési célok

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelése során a fejlesztési területek megegyeznek a Nat-ban leírtakkal, de azok mélysége, kialakíthatóságuk időigénye, módja az egyéni sajátosságokhoz igazodóan módosul.

Nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés

Az emberiség és hazánk múltjának és jelenének megjelenítésén, megértetésén keresztül képessé kell tenni a tanulókat a társadalom megismerésére, a társadalomban elfoglalható helyük reális felismerésére, a társadalmi színtereken való eligazodásra. Ki kell, hogy alakuljon a tanuló attitűdje, viszonya önmagához, szűkebb és tágabb környezetéhez, a történelmi múlthoz.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

Felkészítés a felnőtt lét és a tágabb környezet közügyeinek megismerésére, az állampolgári jogok és kötelezettségek érvényesítésére. A demokratikus jogok gyakorlására ajánlott iskolai szinten belül lehetőséget adni (diákönkormányzat).

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A megfelelő önértékelés, a saját személyiségének megismerése nagy jelentőséggel bír, mivel a társas kapcsolatok alakításában, a társadalmi beilleszkedésben elengedhetetlenül szükséges a reális énkép, a megfelelő önismeret. Ehhez a mindennapokban fontos a folyamatos visszajelzés, a belső kontroll erősítése, az önbizalom fejlesztése.

A testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges és tudatos életmód kialakítása, a káros szenvedélyek megelőzése kiemelt feladat. Az erőnlétnek és a fizikai állóképességnek, mint a munkavégzés alapvető feltételének kiemelt szerepe van a tanulók társadalmi beilleszkedésében.

Ennek érdekében nagy hangsúlyt kell helyezni a fizikai képzésre és a rendszeres testedzésre.

Családi életre nevelés

A családnak kiemelkedő jelentősége van a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, önismeretének és testi-lelki egészségének, közösségi létének alakításában. Nagyon fontos harmonikus családi minták és erkölcsi normák közvetítése s családi életre nevelésben, a felelős párhuzamos kapcsolatok kialakításában, az esetleges családi életükben felmerülő konfliktusok kezelésében. Kiemelt feladat az önálló életvezetésre való felkészítés. Ennek meg kell jelennie a nevelés-oktatás teljes intervallumában, s kiemelten fontos szerepet kap a gyakorlás, a saját élmény, a tapasztalat.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A személyiségfejlesztő nevelés az enyhén értelmi fogyatékos tanulóknál különös jelentőséggel bír a másság elfogadása, a betegség, sérült és a fogyatékos emberek iránti együtt érző, segítő magatartás kialakítása. A szociális érzékenység, az együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és megoldás képességének kialakítása.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

Elengedhetetlenül szükséges a személyes megtapasztalás, környezeti ártalmak és az emberi élet szükségleteinek összefüggéseire való rávilágítás, a helyes szokásrend kialakítása. Ehhez fontos a környezet adott szempontok alapján történő megfigyelése, a következtetések közös levonása. A szorosan vett természeti környezet ápolása, gondozása mindennapi feladatként kell jelentkezzen.

Pályaorientáció

Az eltérő képességű tanulók életkorához és a lehetőségekhez képest az iskolának feladata a munka világáról képet nyújtani. A tanulók képességeinek és érdeklődésének megfelelően segíteni kell pályájuk kiválasztására, és az ehhez kívánatos képességeket szükséges fejleszteni.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A lehetőségekhez igazodóan fel kell készíteni a tanulókat a változó társadalmi-gazdasági helyzet adta lehetőségekre (változó egyéni szerepkör, érdekérvényesítés, tulajdonviszonyok), ennek megfelelően célszerű a gyakorlatot, gyakorlati háttérrel (munkamegosztást, családi életet, ház körüli tevékenységeket, a fizetés beosztását, hivatalos ügyintézés) előnyben részesíteni. A tanulóknak ismereteket kell szerezni a célszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás területén. A saját felelősség, az értékteremtő munka felismerése.

Médiatudatosságra nevelés

Képességeiknek megfelelően értsék az új és hagyományos médiumok nyelvét. Ismerjék az ismeretszerzési, művelődési, önkifejező kapcsolatteremtési lehetőségeket. Tudatosuljon bennük az ezekben az alkalmazásokban lévő veszélyforrások, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmi érintkezés megkülönböztetése.

A tanulás tanítása

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulóknál fontos az egyénre szabott motiváció, az egyéni tanulási módok feltárása és biztosítása. Felkészítés a társadalmi integráció és a munkaerőpiacra történő sikeres belépés szempontjából kiemelten fontos, egész életen át tartó tanulásra.

Kulcskompetenciák fejlesztése

Az Európai Unió országaiban megfogalmazott, a Nat-ban alapvető célként meghatározott kulcskompetenciák fejlesztése az enyhén értelmi fogyatékos tanulók integrált (inkluzív) és a gyógypedagógiai intézményekben megvalósuló nevelési formáiban egyaránt fontos nevelési-oktatási elvárásként jelenik meg. Ennek biztosítása elengedhetetlen a társadalmi integráció szempontjából, s különös hangsúlyt kap az önálló életvezetés, a munka világába való beilleszkedés érdekében.

Anyanyelvi kommunikáció

Szemléleti és módszertani alapelv, hogy a tananyag – a tanítási tartalom – eszköz a tantárgy nevelési feladatai megoldásában. Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a beszéd centrikusságot kell előtérbe helyezni. A beszédértés és beszédprodukció fejlesztése az elsődleges feladat. Az anyanyelv elsajátítása során – a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett alapelv, hogy esetükben a nyelvelsajátítás lényegi módja nem az elszigetelt nyelvi jelenségek oktatása, hanem az a folyamat, amelyben az ember nyelvileg fogalmazza meg a valóságra vonatkozó ítéleteit.

Az anyanyelv tanításában csak az a fejlesztő tevékenység hozhatja a kívánt eredményt, amely (az egyén képességének és beszédállapotának figyelembe vétele mellett) a beszédnek, mint összetett folyamatnak a fejlesztésére irányul, s a „nyelvet” funkcióinak (kifejező, informáló, felhívó) megfelelően, elemi formáiban (közlés, megbeszélés, rábeszélés) és alaptípusaiban (élőbeszéd, írott beszéd) gyakoroltatja és alkalmaztatja.

Idegen nyelvi kommunikáció

Az idegen nyelvi kommunikáció, mint kulcskompetencia az enyhén értelmi fogyatékosok nevelésében egyénileg differenciált tananyagstruktúrát igényel. A hallási észlelés, figyelem, emlékezet fokozott fejlesztése mellett a célokat a tanulók szükségletei határozzák meg. A sikeres kommunikáció érdekében szükség van a hosszabb időkeretre, a folyamatos gyakorlásra, játékos keretek között történő megvalósításra, helyzetgyakorlatokra.

Matematikai kompetencia

A matematikai kompetencia fejlesztése során elsajátíthatók és gyakorolhatók a gondolkodási műveletek (pl. problémamegoldó gondolkodás), továbbá a funkcionális képességek (érzékelés, észlelés, felidézés, emlékezés, figyelem, képzelet). A matematikai kompetencia birtokában az enyhén értelmi fogyatékos tanuló rendelkezik azzal a képességgel, hogy a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyait felfedezze, képessé válik arra, hogy a tapasztalások útján megszerzett matematikai tudást praktikusán fel tudja használni a társadalmi lét különböző területein. Ez úgy érhető el, hogy a tanítás- tanulás folyamatában döntően a társadalmi lét során létrejött helyzetekben ismertetjük meg a matematikai tartalmakat. Kiemelten fontos a konkrét cselekvéssel összekapcsolt tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása.

Természettudományos és technikai kompetencia

A természettudományos kompetencia az enyhén értelmi fogyatékos tanulóknál a gyakorlati jellegű természettudományi műveltség kialakítása, a mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében a felhasználói tájékozottság elérése, az egységes természettudományos világkép kialakítása. Kiemelt feladat a tanulók egészségvédelmi, betegségmegelőzési és környezeti ismereteinek, bővítése.

Digitális kompetencia

Az egyéni sajátosságokat és az informális társadalmi elvárásokat figyelembe véve középpontban a munkához, az életvitelhez és a szabadidő hasznos eltöltéséhez kapcsolódó

Szociális és állampolgári kompetencia

A szociális kompetencia segíti az enyhén értelmi fogyatékos tanulót abban, hogy megtalálja helyét, feladatát a családi és a társadalmi munkamegosztásban. Felkészül a közügyekben való aktív részvételre. Az állampolgári kompetencia – az enyhén értelmi fogyatékos tanulók gyógypedagógiai- pszichológiai jellemzőit figyelembe véve – a tartalmakat sajátélményű tevékenységek formájában gyakoroltatva biztosítja. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

A kezdeményezőképeség és a vállalkozói kompetenciához szükséges ismeretek, képességek és attitűdök alakítása, formálása a tanulók egyéni sajátosságait figyelembe véve lehetséges. A tanítási-tanulási folyamatban az enyhén értelmi fogyatékos tanuló minden esetben saját cselekedeteinek tükrében ismerje fel lehetőségeit, próbálja elérni céljait. Tudja fogadni mások segítségét. Tudjon segítséget kérni és adni.

Eszztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség

Eszztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség lényege a kreativitás fejlesztése. Az eredetiség és ötletgazdagság, a divergens gondolkodás, a kíváncsiság és az alkotókedv nem csak az intellektuális tényezők függvénye, nagy szerepe van benne a motivációnak és az érzelmeknek is. Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzést.

Hatékony önálló tanulás

A hatékony önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni. Az írás, olvasás, számolás, az IKT eszközök használata, amelyek lehetővé teszik, hogy képes legyen az enyhén értelmi fogyatékos tanuló önálló ismeretek szerzésére. Képes legyen felismerni, hogy miben tud elsajátítani új ismereteket, és tudjon segítséget, tanácsot, információt kérni. Legyen képes közös munkában, csoportban dolgozni.

Az egyes műveltségi területek hangsúlyos, speciális feladatai:

Magyar nyelv és irodalom

A magyar nyelv a tanulás célja és egyben minden ismeretszerzés eszköze is. Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelésében kitüntetett helye van.

Célja és feladata a szókincsfejlesztés és – gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése. Feladata az eredményes olvasás-, írástanulás feltételeinek megteremtése, e speciális készségek kialakítása, megerősítése. Kiemelkedő szerepe van a nyelv rendszerére, a helyesírásra vonatkozó alapvető tudás elsajátításában. Az irodalmi ismeretek célja, hogy műveken keresztül gazdag tapasztalatokhoz juttassa a tanulókat a világról, az emberi természetről, az emberi létről, érzelmekről, a valósághoz való sokrétű viszonyulásról. A magyar nyelv és irodalom műveltségi területnek meghatározó szerepe van az önálló tanulás kialakításában, az önműveléshez szükséges képességek fejlesztésében.

A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai

a) Az olvasás elsajátításához szükséges hármas asszociáció megerősítése:

- vizuális észlelés – jelfelismerés,
- akusztikus észlelés – hangok differenciálása,
- a beszédmotoros észlelés fejlesztése.

b) A téri és síkbeli tájékozódás fejlesztése.

c) Grafomotoros készségek fejlesztése.

d) Az olvasott szavak és a köztük lévő grammatikai viszonyok felismertetése.

e) Szavak olvasásának begyakorlása – szóemlékezet, vizuális, akusztikus memória fejlesztés.

f) Szövegösszefüggések megláttatása, szövegértés fejlesztése.

g) A helyesírási szokások megerősítése.

Fejlesztési feladatok

Kommunikációs képességek fejlesztése különféle élethelyzetekben. A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben és a spontán beszédben is. A kommunikációs helyzetnek

megfelelő kulturált nyelvi magatartás, viselkedés fejlesztése, gyakorlása. Önismeret erősítése. Véleménynyilvánítás, mások véleményének meghallgatása. A szövegtartalmat, a beszélő szándékát tükröző kommunikáció eszközeinek alkalmazása fokozódó önállósággal. Figyelem, gondolkodás, emlékezőképesség, analízáló, szintetizáló képesség fejlesztése. A tanulók passzív és aktív és szókincsének gazdagítása. Összerendezett íráskép kialakítása az egyéni adottságok mellett. Az írás eszközszintű műveleteinek gyakorlatai: másolás, tollbamondás, emlékezetből írás fokozatai. Mozgás, finom motorika, ritmusfejlesztés, szem-kéz koordináció, vizuális észlelés fejlesztése. Az önkorrekciós képesség fejlesztése, hibakeresés, – javítás, helyesírási problémahelyzetek felismertetése. Helyesírás fejlesztése másolással, tollbamondással, illetve emlékezetből történő írásbeli feladatokkal. Vizuális, akusztikus, fonematikus észlelés, érzékelés fejlesztése.

Idegen nyelvek

Az élő idegen nyelv tanításának, tanulásának céljait a tanulók szükségletei határozzák meg. A szülők igényei, a tanulók fejlettsége szerint az iskola hozhat döntést a hetedik évfolyam előtt megkezdett idegennyelv-tanulás ügyében. Az idegen nyelv tanításának alapvető célja a kellő motiváció és késztetés a nyelv tanulása iránt, sikerélményekhez juttatni a tanulót a későbbi nyelvtanulás érdekében. A nyelvtanulás a természetes nyelvelsajátításra épül. Az idegen nyelv elsajátítása során a tanulók olyan nyelvi tevékenységekben vesznek részt, amelyek értelmi szintjüknek, fejlettségüknek megfelelnek. A nyelvtanulási stratégiák között fontos szerep jut a játékos tevékenységeknek, az egyszerű élethelyzetek modellezésének, ismert helyzetek, tartalmak idegen nyelven történő értelmezésének. Természetes része a tanuló tanórai beszédének a magyar nyelvű kérdés és válasz, amelyet párhuzamosan használnak az idegen nyelvvel együtt. A nyelvtanulás középpontjában a motiváció fenntartása, a hallott szöveg (kérdés, utasítás, cselekvés stb.) megértése, fejlesztése áll. Az idegen nyelv olvasásának, írásának tanítása csak a tanulóban erősödő igény alapján kívánatos. Az idegen nyelv tanulása nem önmagáért történik, hanem az idegen nyelvi környezetben az elemi kommunikáció és kapcsolattartás érdekében, az egyszerű információk felfogása, megértése céljából. A sikeres nyelvtanulás érdekében szükség van a hosszabb időkeretre, a folyamatos gyakorlásra.

Fejlesztési feladatok

– Beszédszándék

Az idegen nyelven történő megszólaltatás gátlásainak oldása. Szükségletek, motívumok felébresztése az idegen nyelv tanulása iránt. Idegen nyelvű információhordozók iránti kíváncsiság felkeltése. Az Európában való eligazodás, kommunikálás igényének felkeltése.

– Beszédértés

Az idegen nyelvi témákban feldolgozott, begyakorolt szavak megértése, értelmezése. Egyszerű – a témához kapcsolódó – kérdések felfogása, megválaszolása. Kapcsolatfelvétel a tanult témakörökben. Kérdések, igények egyszerű kifejezése.

– Beszédkészség

– Képesség – a tanult témákban – egyszerű kérdések megfogalmazására és azok megválaszolására.

Matematika

A gyakorlás folyamán, a kognitív képességeket szem előtt tartva növelhetjük a tanulók intellektuális kapacitását. A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai

- a) A tanulás eszközeinek célszerű használata.
- b) Kíváncsiság ébrentartása, az önbizalom folyamatos megerősítése.
- c) Ismeretek mozgósítása bemutatott analóg helyzetekben, alkalmazás a próbálgatások szintjén.
- d) Cselekvésben jelentkező problémák segítséggel, majd segítség nélkül való felismerése, megbeszélése, megoldása próbálkozással. Az eredmény ellenőrzése.
- e) Tárgyak, személyek, alakzatok, jelenségek, mennyiségek megfigyelése, a látottak értelmezése, és a tapasztalatok összefoglalása.
- f) A mennyiségállandóság, a mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének kialakítása.
- g) A matematika tanulásához szükséges fogalmak fokozatos megismerése.
- h) A közös cselekvéshez, munkához szükséges tulajdonságok, képességek felépítése, szokások kialakítása.
- i) A tantárgy iránti tanulási kedv folyamatos szinten tartása. Az önfejlesztés igényének támogatása, értékelése. Az önismeret, az önszabályozás képességének fejlesztése.
- j) Az alkotás örömeinek átélése. Az érzelmi, akaratú életük fejlesztése, az együttéléssel kapcsolatos értékek megismertetése, elfogadtatása.
- k) Mindennapos probléma megoldásának elképzelése, sejtés megfogalmazása. A képzelte és a tényleges megoldás összevetése.

Fejlesztési feladatok

A térben és időben, valamint a világ mennyiségi viszonyaiban való tájékozódás saját élményből kiindulva. A megszerzett tudás, az elvont fogalmak, szabályok, összefüggések stb. felhasználása, kezdetben ismert, majd ismeretlen szituációkban. A problémamegoldó képesség

megszerzése a próbálkozás útján, majd racionális szinten. Kérdések megfogalmazásának, állítások bizonyításának, a véleményalkotás képességének kialakítása.

A kiválogatás, összehasonlítás, csoportosítás gondolkodási műveleteinek segítségével a matematikai fogalmak, a mennyiségi viszonyok, valamint a mennyiségállandóság fogalmának kialakítása. A számolási készség fejlesztése változatos gyakorlati feladatok segítségével.

Műveletek írásban való végzése, a szóbeli számoláson túl a műveleti sémákra (analógiákra) való emlékezés. Cselekvési sorrend tervezése; megoldáskeresés: lehetséges megoldások kiválasztása, megoldása készen kapott sémák szerint, algoritmusok segítségével, később alternatív gondolkodás mentén. A feltételezés és a valóság összehasonlításának a képessége az eredmény helyességének megítélésében. A segítségkérés és – elfogadás képességének, valamint az együttműködési képesség fejlesztése, kialakítása. A gyakorlatban megfigyelt tulajdonságok megnevezése, a lényeges jegyek kiemelése. A látottak elemzése, összehasonlítása, a különbségek felfedezése. A tájékozódási képesség fejlesztése térben, időben és a mennyiségek között a gyermek ismereteihez igazodva. A finommotorika, a térlátás, a szem-kéz koordináció fejlesztése. Mennyiségek elképzelése, cselekvéshez, történéshez fűződő megfogalmazással. A tulajdonságok kiemelése, a tulajdonságok összehasonlítása, a különbségek felismerése. Megadott szempont szerint összefüggések keresése a látszólag különböző dolgok között. A tapasztalatok gyűjtése alapján kérdések megfogalmazása. Az ítélőképesség fejlesztése.

Ember és társadalom.

A tartalmak elsajátításakor figyelembe kell venni a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit, ezért előnyben kell részesíteni a sajátélményű tevékenységeket. A személyes 16 élmény segíti annak a belátását is, hogy a jelen eseményei nagymértékben a múlt eseményeinek eredményei, és mai életünk hatást fog gyakorolni a jövő nemzedékek sorsára is, azaz a történelemnek, a társadalom eseményeinek mi magunk is részesei vagyunk.

A fejlesztés kiemelt területként kezeli a személyiség és az emberi jogok tiszteletére nevelést, a szociális érzékenységet, az értékvédő magatartás kialakítását, a környezetért érzett felelősséget.

A műveltségi terület kiemelt rehabilitációs/rehabilitációs feladatai

- Az időészlelés fejlesztése saját élményen keresztül, majd pedig, az évtizedek, évszázadok, évezredek, az emberöltő megértése.
- Az idő múlása és a korok emberének, társadalmának, környezetének változása, összefüggések felfedeztetése. Az egyén és társadalom kapcsolata, egyén, család, közösség, nemzeti társadalom, a világ nemzetei.

- Emberi magatartásformák és élethelyzetek megfigyelésének, az információgyűjtés technikájának fejlesztése. Az információ forrásainak megkülönböztetése, bizonyosan hiteles, nem bizonyosan hiteles, hiteltelen.
- A tér és idő kapcsolatainak bemutatása, ezek felfedeztetése.
- A kommunikációs képességek fejlesztése.
- A képzelet, a kreativitás alakítása, fejlesztése.
- Tapasztalatok szerzése a valós, a lehetséges és a lehetetlen megítéléséhez, valóság és a fikció közötti különbség érzékeltetése, szemléletes bemutatása.
- A megtartó emlékezet, az akaratlagos figyelem fejlesztése.
- Az önálló tanulás képességének fejlesztése. Kritikai gondolkodás fejlesztése.
- Az együttműködésen alapuló tanulás fejlesztése kooperatív technikák alkalmazása.

Fejlesztési feladatok

Régen és ma érzékelése, események beazonosítása saját élményből. A saját szerep, a saját feladat, a saját felelősség felismerése. A különböző közösségekben való létezés formáinak, lehetőségeinek ismerete. Ismeretszerzés a szabadság, felelősség, emberi helytállás jelentőségéről. Erkölc és vallás helye, szerepe az egyén és társadalom szempontjából.

Történelmi események okainak és következményeinek elemzése fokozatosan csökkenő segítségnyújtás mellett. Költségvetési, gazdálkodási ismeretek a családi költségvetéstől az államháztartásig. A munkavállalás gyakorlata.

Ember és természet

A tanulók ismeretelsajátításában a természeti-környezeti világ elemi megismerésének lehetősége tűzhető ki célul. Ugyanakkor nagyobb hangsúlyt kap a szemléletformálás, a természethez való pozitív viszonyulás megteremtése, az egyén és a társadalom számára fontos konstruktív magatartás- és viselkedésformák elsajátítása. E területen szerzett műveltség fontos eszköze az egészséges életmóddal, életvitellel, környezettudatos viselkedéssel kapcsolatos szabályok elsajátításának is.

A műveltségi terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai

- Figyelem-, emlékezet fejlesztése, a kíváncsiság, az érdeklődés felkeltése.
- Kérdésfeltevés, kérdések megfogalmazásának tanítása.
- A kommunikációs képességek és készségek fejlesztése.
- A saját testkép, testséma kialakítása, majd pedig a térérzet alakítása, megerősítése, viszonzszavak pontos használata, az idő múlásának érzékelése, felfogása, az idői és téri változás észlelése, értelmezése.

- A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések, probléma felismerés, megoldások keresése.
- Szokások, szokásrendszerek kialakítása.
- A tanulási szokások (megfigyelés, vizsgálódás, lejegyzés, feladatmegoldás, értelmezés, irányított ismeretszerzés) kialakítása, megerősítése. 17
- Kísérletek, saját tapasztalat, a természettudományos ismeretek és a hétköznapi élet tapasztalatai közti összefüggések felismerése, erősítése.

Fejlesztési feladatok

- Anyagok és halmazállapotok megkülönböztetése a hétköznapi élet példáival.
- Az élőlényekkel kapcsolatos fogalmak gazdagítása, csoportokba sorolás, életműködés felfedeztetése konkrét példákon. Az élőlények érzékelhető jegyeinek megállapítása – összehasonlítások, elvonatkoztatások.
- Tapasztalatok, ismeretek gyűjtése a természet könnyen megfigyelhető és felfogható ciklusaival kapcsolatban; a mindennapok időviszonyai.
- Állandóság és változás felfedezése irányítással, egyszerű példákkal.
- Tájékozódás a közvetlen környezetben, a szűkebb lakótérben, lakóhelyen. Ismeretek a földrajzi környezetről konkrét tapasztalatokból merítve.
- Az élő és élettelen közötti különbség, az életjelenségekhez kötött élet-értelmezés elemi ismeretei.
- Törekvés az ember számára fontos egészségmegőrző szokások elsajátítására: egészséges táplálkozás, tisztálkodás, mozgás.
- A használati tárgyak anyagainak felismerése, az anyagfogalom biztos használata.
- A hétköznapi folyamatokban előforduló energiafajták és energiahordozók bemutatása példák segítségével.
- Egyszerű megfigyeléseken, tapasztalatokon alapuló időjárás-megfigyelés, a változások értelmezése.
- Az élővilágban működő egyensúly szerepének bemutatása az életből vett példákon keresztül.
- Ismeretszerzés saját szervezete működéséről, felépítéséről – megfigyelések, vizsgálódások, konkrét tapasztalatok segítségével.
- A gyakoribb betegségek megelőzése, a gyógyítás mindenki számára elérhető módozatainak ismerete, a környezet és az egészség közötti kapcsolat felismerése, az emberi szervezetet veszélyeztető anyagok hatásainak megismerése. Önismeret, önelfogadás, egészségmegővő készségének fejlesztése.

– A háztartás, a környezet ismert és használt egyszerű gépeinek működtetése, a fizikai ismeretek alkalmazása a működtetés során.

– Felismertetni a kémiai ismeretekhez kapcsolódó környezeti problémákat.

A háztartási szerek használatával, tárolásával kapcsolatos elővigyázatossági szabályok megismerése. Felelősségérzet kialakítása és fejlesztése magunk és környezetünk iránt, ok-okozati összefüggések, következmények felismerése, következtetések levonása.

Földünk és környezetünk

A mindennapokban is jól használható gyakorlati példákon és tapasztalatokon keresztül sajátíthatják el a földrajzi térben történő eligazodás alapvető eszközeit, módszereit. Az egyszerű, elemi földrajzi ismeretek átadása, az általános és a speciális képességek fejlesztésére, a specifikumokra figyelve történik – a rehabilitációs, rehabilitációs célokat, feladatokat hordozva.

A műveltségi terület kiemelt rehabilitációs/rehabilitációs feladatai

– A gondolkodási funkciók fejlesztése: megfigyelés, elemzés, összehasonlítás, elvonatkoztatás, probléma-felismerés, ok-okozat összefüggés meglátásának képessége.

– A rövid és a hosszú távú figyelem és emlékezet fejlesztése.

– A rész-egész viszony a valóságban, a térképi ábrázolásban. A valóság és térképösszefüggéseinek felismerése.

– Biztos tájékozódás megteremtése a közvetlen térben. Tájékozódás biztonsága a síkban, a jelek, a szimbólumok világában.

Beszéd fogyatékos

Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai

A tanulók iskolai fejlesztésének pedagógiai szakaszai megegyeznek a NAT-ban alkalmazott szakaszolással. A helyi tantervben a bevezető szakasz időtartamának megnövelése – általában az első évfolyam tananyagának két tanévre történő elosztásával – indokolt lehet.

A többségi iskolában történő együttnevelés

A beszéd fogyatékos, beszéd- és nyelvi fejlődésben akadályozott tanulók integrált oktatását felvállaló iskolának inkluzív pedagógiai szemlélettel és a különleges nevelési, oktatási, fejlesztési igény személyi és tárgyi feltételeivel kell rendelkeznie. Az inkluzív iskola ismeri a fogyatékból eredő hátrányokat és biztosítja, hogy a beszéd fogyatékos gyermekek a szükségleteiknek megfelelően hozzájussanak azokhoz a pedagógiai többlétszolgáltatásokhoz, amelyek a hátrányok leküzdését segítik. A gyermek harmonikus személyiségfejlődése érdekében a pedagógusok, a logopédus és a szülő szorosan együttműködik.

A NAT alkalmazása, fejlesztési területek, nevelési célok

A beszédfigyatekos tanulók nevelésében a NAT-ban leírt fejlesztési feladatok, az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, és fejlesztendő képességek az irányadóak, de azok fejlődési útjai, módjai, és kialakulásuk időtartama módosulhat. Nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés, állampolgárságra, demokráciára nevelés, családi életre nevelés, felelősségvállalás másokért, önkéntesség, fenntarthatóság, környezet-tudatosság, gazdasági és pénzügyi nevelés, médiatudatosságra nevelés. Hazánk történelmének és jelen eseményeinek megértésén keresztül képessé kell tenni a tanulókat a társadalmi folyamatok megismerésére, a társadalmi színtereken való eligazodásra. Fel kell készíteni a felnőtt lét és a tágabb környezet megismerésére, az állampolgári jogok és kötelezettségek érvényesítésére. Kiemelt feladat az önálló családi életre való felkészítés, az erkölcsi normák és harmonikus családi minták közvetítése. Nagy jelentőséggel bír az együtt érző, segítő attitűd kialakítása, a szociális érzékenység és az önkéntes feladatvállalás képességének kialakítása. A tanulóknak ismeretet kell szerezni a célszerű gazdálkodás, pénzhasználat, fogyasztás és környezettudatosság területén. A beszédfigyatekos tanulók esetén kiemelt jelentőséggel bír, hogy használni tudják az ismeretszerzés legmodernebb eszközeit (pl. internet). A fenti kiemelt fejlesztési feladatok megvalósítása során a beszédfigyatekos tanulók esetlegesen felmerülő szövegértési problémái, absztrahálási, lényeg-kiemelési nehézségei jelentenek nehézséget. Rövidített, tömörebb, képpel, segédeszközökkel támogatott szövegekkel segítheti a pedagógus a tanulók munkáját. Fontos, hogy az alapfogalmak megértését, memorizálását egyénre szabott módszerek támogassák. Fontos a kifejezőkészség állandó fejlesztése és a kommunikáció iránti igény kialakítása. Kiváló lehetőséget nyújt erre az interperszonális készségek fejlesztése, a szociális érzékenység kialakítása, az együttműködésre való képesség fejlesztése, a különféle konfliktuskezelési eljárások elsajátítása.

Testi és lelki egészségre nevelés

A pedagógusnak segíteni kell a tanulót beszéd és nyelvi zavarának reális megismerésében, elfogadásában, szociális kapcsolatainak fejlesztésében. Kiemelt feladat a tanuló önismeretének fejlesztése, a tanuló motiválása a beszédhibája leküzdésére, ugyanakkor felkészítése az esetleges visszaesésekre, azok kezelésére, valamint arra, hogy az esetleges maradandó tünetekkel később is teljes életet tudjon élni. A kommunikációjában korlátozott tanuló sokszor nehezebben tudja érzelmeit verbálisan kifejezni, külön figyelmet kell fordítani az érzések megfelelő kezelésére, kifejezésére. Az egészséges és tudatos életmód kialakítása, a káros

szenvedélyek megelőzése kiemelt feladat. Biztosítani kell a tanuló számára a rendszeres mozgásélményt, a rendszeres testedzést.

Médiatudatosságra nevelés

Az információszerzésben, tanulásban, szociális-kommunikációs fejlesztésben az informatikai eszközök segítő szerepe kiemelkedő. A számítógép írástechnikai segédeszközként tanulási és munkaeszköz a beszéd útján nehézségekkel kommunikáló tanuló számára. A médiatudatosságra nevelés

segít tájékozódni a valóságos és virtuális világban.

Pályaorientáció

A beszéd fogyatékos tanuló készségeinek képességeinek alapos feltérképezése szükséges a felnőtt életre történő felkészítéséhez. A kapcsolatteremtés és fenntartás képességének javítása alapvető feladat. Cél a szociális kompetencia további önálló fejlesztésének kialakítása. A felső tagozatban tantárgyak tananyagtartalmainak közvetítése során a pedagógusok ismertessék meg a beszéd fogyatékos gyermekkel a különböző szakmákkal kapcsolatos elemi ismereteket. Legyen reális képük a társadalmi munkamegosztásról.

Tanulás tanítása

A beszéd fogyatékos tanulóknál fontos az egyénre szabott motivációk kialakítása, az egyéni tanulási stratégiák feltárása. Az informatikai eszközök, egyéni ismeretszerezési programok tanulás során történő megfelelő és tudatos alkalmazásának beszéd fogyatékos tanulók esetében kiemelt szerepe van.

Kulcskompetenciák fejlesztése

A beszéd fogyatékos tanulók nevelése, oktatása, fejlesztése a Nemzeti Alaptantervben megfogalmazott, az iskolai nevelés-oktatás közös értékeire épül. Alapelveiben, céljaiban illeszkedik a NAT-ban megjelenő kulcskompetenciákhoz, a kiemelt fejlesztési tartalmakhoz. Ahhoz, hogy a beszéd fogyatékos tanulók a kulcskompetenciák birtokában eredményesen alkalmazkodhassanak a mindennapi élethelyzetekhez, figyelembe kell venni a tanuló egyéni sajátosságait.

Anyanyelvi kommunikáció

Kiemelt fontossággal bírnak az alábbi területek:

- a grammatikai rendszer tudatos felépítése, megerősítése, mind a beszélt, mind az írott nyelv területén, figyelembe véve a beszéd fogyatékoság által érintett területeket
- az expresszív beszéd fejlesztése, kommunikációs stratégiák kiépítése, gyakorlása, megerősítése, beszéd tudatosság kialakítása
- a beszédértés és olvasás értés fejlesztése mind a beszélt, mind az írott nyelv területén, elősegítve a mindennapi és az irodalmi szövegek befogadását, majd az azokkal való továbbdolgozás, továbbgondolkodás lehetőségének biztosítását
- amennyiben a szövegfeldolgozás is érintett, különösen fontos a szisztematikus, a nyelv különböző szintjeit elemenként értelmező, a tanulót tapasztalati úton információhoz juttató oktatás
- a nyelvi kódrendszer értelmezésének, működésének megtámogatása, mind a bemenetnél (beszédhangok differenciálása, hangkapcsolatok észlelése), mind a feldolgozásnál (szó, grammatika, mondat, bekezdés, szöveg)
- a mentális lexikon folyamatos fejlesztése az életkor és a beszéd fogyatékoság sajátosságainak függvényében, a fogalomalkotás kialakítása
- számítógépes programok használata (helyesírás ellenőrző program stb.)
- a beszéd fogyatékos gyermek motiválása a tananyag és a tanuló közötti emocionális viszony kialakításával
- a pragmatika elemeinek közvetítése és használatának tudatosítása a gyermekek kommunikációjában a nem verbális kommunikáció elemeinek közvetítése és használatának tudatosítása a gyermekek kommunikációjában

Idegen nyelvi kommunikáció

Cél az idegen nyelv szókincsének, fonológiai és helyesírási sajátosságainak, valamint nyelvi kódrendszerének tudatos felépítése, a szóbeli és az írásbeli kommunikáció fejlesztése, figyelembe véve a beszéd fogyatékoság által érintett területeket. A beszéd fogyatékos tanulók nyelvoktatása során a multiszenzoros technikák (auditív, vizuális, verbális, drámatechnikák) használata, valamint a verbális és nem verbális kommunikációs csatornák (gesztikulációs vizuális) egyidejű alkalmazása kiemelten fontos. A nyelvórákon szerepet kapnak a koncentrációt és az emlékezetet fejlesztő gyakorlatok, melyek a szókincs, a kiejtés és a nyelvtani szabályok elsajátításában közvetve és közvetlenül is segítséget nyújthatnak. Helyesírási, olvasási és szövegértési problémákkal küzdő beszéd fogyatékos tanulók esetében főleg a szóbeli kommunikáció magabiztos használatának elsajátítása a cél. Az írásbeli kommunikáció használatát, a differenciált

fejlesztés mellett, a számítógépes olvasó- és helyesírás ellenőrző programok is segíthetik. Fontos pedagógiai cél a beszédfigyatekos tanulók természetes gátlásainak feloldása az idegen nyelv kommunikációs helyzetben történő használata során.

Matematikai kompetencia

A legfőbb cél a problémamegoldó gondolkodás minél több elemének fejlesztése, konkrét cselekvésekhez kötött helyzetekben. Egyes esetekben számolni kell a grammatikai szint sérülésével, ami szövegértési nehézségekben nyilvánul meg, ezt fokozhatja a szimbólumok megértésének, illetve a verbális absztrakciónak a fejletlensége. A mennyiségekkel és a számossággal kapcsolatos ismeretek tanításakor, a szám- és műveleti fogalmak kialakításakor (pl. a számok közötti viszonyok, relációk megértési nehézségei esetén, stb.) különös figyelmet kell fordítani a megfelelő tempó kialakítására, és építeni kell a tanulók maximális együttműködésére, a mozgással társított szemléltetésre, az eszközhasználatra és az analóg cselekedtetésre. A geometriai ismeretek, az arányosság témaköreinél tekintettel kell lenni a vizuális észlelés nehezítettségére, a téri tájékozódás zavarára. A matematikai gondolkodás fejlesztése speciális szemléltetéssel és tananyagokkal, vagyis az interaktív tábla és digitális tananyagok lehetőség szerinti alkalmazásával valósulhat meg. A matematikai szakkifejezések és a szaknyelv használatának fokozatos megkövetelése a szóbeli kifejezés erősítésének különösen erőteljes eszköze.

Természettudományos és technikai kompetencia

Az oksági kapcsolatok felismerése, a tanult összefüggések alkalmazása gondot okozhat azokban az esetekben, ahol az olvasott szöveg megértése vagy a verbális absztrakció akadályokba ütközik. Rövidített, tömörebb, képpel, segédeszközökkel támogatott szövegek alkalmazása szükséges az egyes összefüggések mechanikus memorizálásának megsegítésére. Tanulónként eltérő lehet az az absztrakciós szint, ahol be tudnak kapcsolódni a természettudományos jelenségek értelmezésébe. A kritikai gondolkodás képességének fejlesztése többnyire kis lépésekben valósítható meg. A mindennapi tapasztalatokból kiindulva kell törekedni arra, hogy a tanulóknak a jelenségek mind szélesebb körébe legyen betekintésük, az egységes természettudományos világkép kialakítása érdekében. Eredményes tanári stratégia lehet a természeti jelenségeknek alternatív módon, több fogalmi szinten, az összes érzékszerv bevonásával való közvetítése. Szisztematikusan építkezve kell támaszkodni az internetre, amelynek segítségével a

legkülönbözőbb természettudományos ismeretek audiovizuális formában hozhatók közel a beszéd fogyatékos tanulókhoz.

Digitális kompetencia

Ezen a területen a beszéd fogyatékos tanulók jó eséllyel tudnak problémákat megoldani, mivel az informatikai eszközök használatában a beszéd fogyatékoság kevés hátrányt jelent. Feladatunk azoknak a digitális programoknak a megismertetése, melyek megkönnyítik az ismeretszerzést, az interperszonális kapcsolatépítést. Amennyiben a szóbeli kifejezőképesség sérült, a számítógép alternatív csatornaként működhet a mindennapi kommunikációban. Hozzásegíthetjük a tanulókat, hogy a rendelkezésükre álló információs társadalom technológiáit használják a maguk segédeszközeként a számukra szükséges területeken. Főként az írott szöveg megértésére, lényegkiemelés képességére van nagy szükség, mert ezek segítségével alakíthat ki új kommunikációs stratégiákat. Az információgyűjtés- és keresés, a multimédiás tartalmak kezelése a beszéd fogyatékosok számára körülhatárolható, jól teljesíthető feladat, ezért építhetünk a tanulók erős motivációjára. Egyes ikonok, szóképek felismerésével, speciális alapfogalmak, kifejezések megtanulásával olyan eszközök birtokába jut, amivel önállóan is tud tájékozódni a digitális világban. A tanuló érzékeli azt a folyamatot, hogy az információk gyűjtése, majd az azokkal való továbbdolgozás miként vezet új digitális tartalmak kialakulásához. A pedagógus feladata, hogy a tanulók figyelmét a konkrét eszközök és szoftverek használatán, illetve a kommunikáció élményén túl arra irányítsa, miként lehet az információs társadalomban a beszéd fogyatékoságból eredő hátrányokat minimalizálni. Súlyos diszgráfia és helyesírászavar esetében felső tagozaton „laptop füzet” használatának bevezetése azt követően, hogy a gyermeket a klaviatúra használatára megtanítottuk.

Szociális és állampolgári kompetencia, kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

Cél az adaptív viselkedés kialakítása, fejlesztése, a beszéd fogyatékos tanulók támogatása abban, hogy az őt körülvevő társadalmi és gazdasági környezet eseményeit képes legyen feldolgozni, szükség esetén azok menetébe bekapcsolódni. Az oktatás folyamán fontos a fokozatosság mellett a gyakorlati bemutatás, illetve az ismeretek szituációs helyzetekben való kipróbálása, az érzelemdús, szubjektív elemeket megmozgató, a mindennapi tapasztalatához köthető társadalmi feladatok szemléltetése, a tanulók közvetlen

megszólítása, bevonása a feladathelyzetbe. A tanuló mindig lássa maga előtt a folyamatot, a kiindulástól kezdve a végkifejletig, értse benne szerepét, esetleges feladatát, képes legyen esetlegesen a társadalmi folyamatok őt személyesen érintő részében érdekeit érvényesíteni. Fontos hangsúlyt helyezni a tanulói döntéshozatalra, az alternatívák végiggondolására, a variációk sokoldalú alkalmazására, a kockázatvállalásra, az értékelésre, az érvelésre. A pedagógus feladata, hogy felébressze a gyermek motivációját arra, hogy részt vegyen a szociális kommunikációban, képes legyen véleményét vitában, eszmecserében képviselni (ütköztetni, egyeztetni stb.), illetve az őt körülvevő világban tájékozódni. Fokozatosan el kell sajátítania a beszédfigyatekos tanulónak azt a képességet, hogy rátaláljon a megfelelő kommunikációs stratégiára, képes legyen az egyedi kommunikációs helyzetekhez alkalmazkodni.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

Az esztétikai tudatosság, a művészeti kifejezőképesség egy kiegészítő kommunikációs eszközt ad a beszédfigyatekos tanulók kezébe. A kreativitás, a problémafelismerő és megoldó képesség, a képzelet, a képi gondolkodás fejlesztésére kiváló lehetőséget biztosít a művészeti nevelés. Ezen a kompetenciaterületen az ízlés, a nyitottság, az empátia, az érzelmi élet gazdagítása a kommunikáció minden szintjét fejleszti. A művészeti nevelés értékközvetítő, értékteremtő, egyben személyiségformáló szerepe a kommunikációjában zavart tanuló társadalmi integrációját segíti elő. A megfigyelőképesség, tér- és időérzék fejlesztése a látvány és a mozgás ábrázolásával, térbeli rendezés; szín-, forma- és szerkezeti érzék alakítása lehetőséget biztosít a beszédfigyatekos tanuló speciális készségfejlesztésére.

A hatékony, önálló tanulás

A beszédfigyatekos tanulók esetében az önálló tanulás elengedhetetlen feltétele a könyvtári ismeret, informatikai tudás, az értő olvasás, szövegfeldolgozás. Az önálló ismeretszerzést, az információ megfelelő szűrését, feldolgozását, egyénre szabott módszerekkel, a mindennapi életből vett gyakorlati helyzetek cselekvéses vagy vizuális modellezésével segíthetjük. A szövegfeldolgozás, az új információk rendezése során fontos szerephez kell jutnia a gondolkodási képességek fejlesztésének, mind a képzeleti, mind a fogalmi gondolkodás terén. A pedagógus feladata az új ismeretek megszerzése iránti interiorizálódott motiváció kialakítása.

A helyi tanterv készítésénél a NAT-ban és a választott kerettantervben foglaltak az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók fejlődésének

függvénye. A helyi tantervben az egyes tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők. Ha a tanulót állapota akadályozza, akkor az Irányelvben megadott módosítások figyelembevételével javasolt a helyi tanterv elkészítése. Az egyes műveltségi területekre vonatkozó ajánlások:

Magyar nyelv és irodalom

A műveltségi területhez kapcsolódó tananyagtartalmat, a fejlesztésre fordított időt a sérülés jellege, mélysége, prognózisa befolyásolhatja. A Magyar nyelv és irodalom, a Művészetek, a Testnevelés és sport, valamint az Élő idegen nyelv fejlesztési feladatainak megvalósítása kíván nagyobb figyelmet, a beszédfigyatékos típusától függően az egyes témakörök között hangsúlyeltolódások válhatnak szükségessé. Néhány szempont azonban általánosítható:

- olvasás írástanítási módszerként beszédfigyatékos tanulók esetében a hangoztató-elemző, szótagoló olvasástanítási módszer ajánlott;
- a súlyos beszédfigyatékos tanulók anyanyelvi fejlesztésében hosszabb begyakorlási, érési szakaszok tervezendők;
- az anyanyelvi fejlesztés, gondozás a nevelés minden színterén és helyzetében, az oktatás teljes időtartama alatt központi szerepet játszik.

Művészetek. Testnevelés és sport

Mindkét műveltségi terület jól szolgálja a fejlesztés másik nagy területének, a téri orientáció, mozgás-, ritmus-, beszédkoordináció követelményeinek megvalósítását. A dráma és a tánc kiemelt szerepet kap a rehabilitációs célú feladatok megvalósításában is.

Idegen nyelvek

A beszédfigyatékos típusához igazodó módszerek - pl. dadogók esetében az írásbeliség, diszlexiás tanulóknál pedig az auditív módszerek - elsőbbségét szükséges biztosítani. Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció és rehabilitáció

Az egészségügyi rehabilitáció formái

- Audiológiai vizsgálat és ellátás.
- Foniátriai vizsgálat és ellátás.
- Gyermek-neurológiai vizsgálat és ellátás.
- Szemészeti vizsgálat, ellátás.
- Pszichológiai vizsgálat, pszichoterápia.
- Gyógyúszás.
- Gyógytorna.

– Relaxációs tréningek.

A pedagógiai rehabilitáció ajánlott tevékenységformái:

- a) Logopédiai egyéni és csoportos terápia.
- b) Szenzoros integrációs terápia (olyan mozgásos lehetőség, amelynek segítségével az éretlen vagy sérült idegrendszer a saját aktív részvételével fejlődik)
- c) Kommunikációs tréningek (a beszéddel és kommunikációval kapcsolatos tudatosság kialakítása)
- d) Bábtérápia (személyiség és önértékelés fejlesztés, konfliktuskezelés kommunikációs zavar esetén)
- e) Drámaterápiás foglalkozások (azon gyermekek számára, akiknél a beszéd- és nyelvi problémák háttérben vagy következtében pszichés problémák állnak)
- f) A tehetséges tanulók számára a tehetségük kibontakozásához szükséges feltételek, eszközök, módszerek biztosítása

Logopédiai egyéni és csoportos terápia a leggyakoribb kórformák esetében A beszéd fogyatékos tanuló az iskolai oktatás keretében, annak részeként vesz részt a beszéd technikai és tartalmi fejlesztését szolgáló logopédiai terápiás foglalkozáson. A beszéd fogyatékoság eltérő kórformái szerint a rehabilitációs feladatok is eltérőek.

Nyelvi fejlődési zavar (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia – maradványtüneteként beszédgyengeség) Az ép értelmű és ép érzékszervű gyermek beszéd-, illetve nyelvi produkciója jelentős mértékben elmarad a biológiai életkorához képest. Az akadályozott illetve hiányos nyelvi produkció a nyelv többszintű sérülésében a beszédészlelés, beszédmegértés, valamint a nyelvi kifejezés területén jelentkezhet.

A logopédiai terápia célja: A nyelvi közlés feldolgozás és kifejezőképesség többszintű összetevőjének (beszédészlelés, és beszédmegértés, valamint a tiszta, pontos artikuláció, szókincs, nyelvtani rendszer, szóbeli és írásbeli kifejezőképesség) sokoldalú, intenzív differenciált fejlesztése, amely specifikusan egyéniesített jellegű.

A logopédiai terápia feladata:

- a mozgások (beszédmozgások és finommotorika) speciális fejlesztése,
- grammatikai rendszer rendezése, fejlesztése, verbális munkamemória fejlesztése
- a beszédre irányuló figyelem és emlékezet fejlesztése,
- az aktív és a passzív szókincs bővítése,
- verbális és nonverbális kifejezőképesség fejlesztése,
- a gondolkodási stratégiák fejlesztése

- a beszédészlelés és -megértés fejlesztése,
- az olvasás/írás/helyesírás zavar megelőzése.

A mozgásszervi fogyatékos (önálló hely-és helyzetváltoztatásra képes ép értelmű mozgáskorlátozott)

Mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) az a tanuló, akinek a mozgása veleszületett vagy szerzett károsodás és/vagy funkciózavar miatt jelentősen és maradandóan akadályozott, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció.

Pedagógiai szempontból a következő csoportok alakíthatók ki:

- o végtagredukciós fejlődési rendellenességek és szerzett végtaghiányok,
- o petyhüdt bénulást okozó kórformák,
- o a korai agykárosodás utáni mozgás-rendellenességek,
- o egyéb, maradandó mozgásállapot- és funkcióváltozást, mozgáskorlátozottságot okozó kórformák,
- o a halmozott sérüléssel járó különböző kórformák.

A mozgás minden gyermek tapasztalatszerzésére, illetve annak lehetőségére hatással van, befolyásolja személyiségfejlődését. Mozgáskorlátozott gyermek esetében a mozgásos tanulás lehetősége és folyamata módosul.

Mások a környezetéről, a saját testéről szerzett tapasztalatai, mint ép mozgású társainak. A mozgásszervi károsodás tartóssága, visszafordíthatatlansága is befolyásolja fejlődésmenetét. Ez gyakran az átlagostól eltérő pszichés, szociális és fizikai szükségleteket teremt.

A jelentősen eltérő kóreredet és károsodás miatt a mozgáskorlátozottság egyénileg is sok eltérést mutat. Ebből eredően a tanulók más-más személyiségfejlődési utat járnak be. A nevelést-oktatást befolyásolja, hogy a tapasztalatszerzési lehetőségek általában beszűkültek, a környezethez való alkalmazkodás gátolt. A hely- és helyzetváltoztatás, az önkiszolgálás, a kézfunkció, a manipuláció, a tárgy- és eszközhasználat, a grafomotoros teljesítmény, illetve a verbális és nonverbális kommunikáció eltérő mértékű akadályozottsága az iskolai nevelés, oktatás egész időtartama alatt megkívánhatja az egyénre szabott módszerek, eljárások, technikák és eszközök, valamint a fizikai korlátozottságot csökkentő környezeti adaptációk alkalmazását.

A mozgáskorlátozott tanuló sajátos nevelési igényét a károsodás keletkezésének ideje, annak formája és elhelyezkedése, akadályozottságának mértéke egyedileg határozzák meg, a megfelelő különleges bánásmódot, a fejlesztés szakszerű feltételeit, formáját biztosítani kell.

A mozgáskorlátozott tanulók fejlesztésének alapelvei, célja és kiemelt feladatai

A mozgáskorlátozott tanulók nevelése-oktatása, képességeik tervszerű fejlesztése során az egyéni fejlődési sajátosságokhoz, az individuális szükségletekhez kell igazodni mind a pedagógiai tevékenységek, mind a környezeti adaptációk tervezése, megvalósítása során annak érdekében, hogy a tanulók mozgáskorlátozottként is meg tudják állni helyüket a szűkebb és tágabb környezetükben.

A tanulók sérülés specifikus ellátása csoportmunkában (team munkában) valósítható meg – a különböző szakemberek (pedagógus, gyógypedagógusok, ortopéd szakorvos, neurológus, gyermekgyógyász és egyéb szakemberek, a konduktív nevelés esetében a konduktív pedagógia kompetenciája szerinti konduktor stb.), illetve a család együttműködése, a közös célok kitűzése kölcsönös megerősítést, válthat ki, amely nagymértékben támogatja a fejlesztő folyamatot. A nevelés, oktatás, mozgásfejlesztés, az egészségügyi szükségletek ellátása és a gondozás (sérülésspecifikus pedagógiai fejlesztő folyamat) során szükséges a folyamatos, tapasztalatszerzésre építő korrekciós szempontú fejlesztés, ezzel a sérülésből adódó hátrányos következmények csökkenthetők, ellensúlyozhatók.

Az önállóságra nevelés elvét mindig szem előtt tartva, az iskolában – a mozgáskorlátozott tanulók életkorának és mozgásállapotának megfelelően – biztosítani kell a megfelelő mozgás- és életteret, amely magában foglalja:

- a fizikai környezetet, amely egyrészt akadálymentes, másrészt valamennyi tanuló számára biztosítja az egészséges környezeti feltételeket,
- a személyre szabott (segéd) eszközök és egyéb, az oktatáshoz szükséges speciális eszközök meglétét és használatát,
- a befogadó, elfogadó, kölcsönös alkalmazkodást kívánó, a tágabb környezetre is hatással bíró személyi környezetet (integrált oktatásnál a tanulótársak, azok szülei, az iskola dolgozói részére a befogadást segítő ismeretek átadása),
- szükség szerint személyi segítő meglétét.

A mozgáskorlátozott tanulók nevelésének-oktatásának kiemelt célja:

o az esélyegyenlőség feltételeinek megteremtése annak érdekében, hogy a mozgáskorlátozott gyermekek az iskolai tanulmányaik során felkészültté váljanak az ismeretszerzésre és tanulásra, az önálló döntéshozatalra, képessé váljanak az önrendelkező életvitelre,

o ismerjék meg a mozgáskorlátozottságukból eredő egészségi teendőket és az egészségügyi ellátás lehetőségeit, a sajátos helyzetükből adódó jogukat, alakuljon ki bennük az önrendelkező életforma képessége, amely elősegíti jövőbeli felnőtt életüket, társadalmi beilleszkedésüket,

o olyan belső motiváció teremtsődjön meg, amely által a mozgáskorlátozott tanuló aktívan kapcsolódhat be a fejlesztő folyamatba; alakuljon ki a fejlődés igénye önmagával szemben, az igény a sikeres továbbtanuláshoz, munkába álláshoz.

Fejlesztési területek, nevelési célok

A Nat-ban megfogalmazott fejlesztési területeket – nevelési célokat és azok teljesítését a tanulók életkori sajátosságai és a mozgáskárosodásból adódó egyéni eltérések egymással kölcsönhatásban befolyásolhatják.

Az Erkölcsi nevelés, a Nemzeti öntudat, hazafias nevelés, az Állampolgárságra, demokráciára nevelés, illetve a Fenntarthatóság, környezettudatosság fejlesztési területek – nevelési célok megvalósítása megegyezik a Nat-ban foglaltakkal.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A megfelelő önismeret hozzájárul a társas kapcsolatok kialakulásához, amely alapját képezi a társadalomban való boldogulásnak. A tapasztalatszerzés módosult folyamatai, a kommunikáció esetleges nehezítettsége, a társas kapcsolatok alakulásának sajátos módja miatt szükséges a terület kiemelt, tudatos fejlesztése, a megvalósítható célok kitűzése, a reális értékelés, a pozitív megerősítés. A személyiség építésének és a lelki egyensúly fenntartásának egyik eszköze a lehetőségek szerinti önállóságra nevelés. A tanulóknál akkor alakul ki reális, pozitív énkép, ha önmagukhoz képest fejlődnek, érnek el sikereket.

A családi életre nevelés

Az iskolai fejlesztések során kiemelt feladat a lehető legnagyobb fokú önállóság elérése. Ezért lényeges azoknak az eljárásoknak, módszereknek, tevékenységeknek a megkeresése, kidolgozása és működtetése, illetve azoknak az eszközöknek a megtalálása, amelyek a mozgáskorlátozott tanuló életének minden színterén az önálló életvitel kialakítását segítik, gyakoroltatják. Kiemelt jelentőséggel bír a mozgáskorlátozottak számára a középfokú és a

felsőfokú oktatásban javasolt képzések, a munkaerőpiacon a teljes értékű munkavállalóként ellátható munkakörök megismertetése, az ezek iránt való érdeklődés felkeltése.

A lelki egyensúly fenntartásának elengedhetetlen eszköze a bizonytalanság, valamint a konfliktusok kezelésének képessége, amelynek kialakítása a nevelő-oktató munka fontos feladata. A családi szerepek sajátos nevelési igényű gyereket nevelő családok esetében is gyakran megváltoznak, emiatt a szerepek tudatosítása, a megfelelő önismeret és reális énkép kialakításával a családi élet jövőképeinek kialakítására a mozgáskorlátozott tanulók esetében is törekedni kell.

Médiatudatosságra nevelés

A mozgáskorlátozott tanulóknak gondot okozhat a kommunikáció, a szóbeli információk feldolgozása, érzékelése, megértése és alkalmazása. Hátrányaikat az információszerzésben és adásban pótolhatja az elektronikus eszközök, a média használata. Az információs társadalom fejlődése azt is lehetővé teszi, hogy a mozgáskorlátozott tanuló nem az alkalmatlanságát, a képességei hiányát érzi, hanem olyan eszközöket használhat, amelyek alkalmazásával eredményes és sikeres lehet, életminősége javulhat.

Lehetőséget kell teremteni arra, hogy a tanulók ne csak az Informatika műveltségi területen belül használják a számítógépet, hanem szükség esetén, a tanítási órákon és otthonukban is. A számítógép írástechnikai segédeszközként tanulási és munkaeszköz a mozgásállapota miatt kézírásra képtelen, valamint a beszéd útján nehézségekkel kommunikáló tanuló számára, sokszor a kapcsolatépítés- és tartás egyetlen csatornája.

A médiatudatosságra nevelés mozgáskorlátozott tanulók esetében a tapasztalatszerzés hiányosságai miatt hangsúlyosabb az átlagosnál: kiemelten kell kezelni a valódi értékek bemutatását, a veszélyforrásokra való tudatos figyelemfelhívást.

A tanulás tanítása

A mozgáskorlátozott tanulóknál fokozott figyelmet kell fordítani a tanulás összetevőinek tanítására, az egyénre szabott tanulás módszereinek (típusának, csatornájának) megválasztására, ezzel elősegítve az önálló tanulás képességének kialakulását. Az előzetes tapasztalatszerzésre a mozgáskorlátozottság miatt nem mindig kerül sor, ezért a tanuló előzetes tudása is hiányos lehet. Esetenként a mozgásos tapasztalatszerzés is akadályozott. Számolni kell azzal a ténnyel is, hogy gyakran a részképességek zavarai vagy hiányosságai is nehezítik a tanulás folyamatát. A tapasztalati alapozás lehetőségeinek megteremtésével, életszerű

tartalommal a kíváncsiság, érdeklődés és megoldási késztetés felkeltésével és megtartásával stabil motiváció érhető el az egyéni tanulási formák kialakulásához.

Testi és lelki egészségre nevelés

A testi és lelki egészségre nevelés során törekedni kell arra, hogy a tanulók minél inkább megismerjék mozgáskorlátozottságuk okát és annak következményeit, az állapottal járó napi teendőket elsajátítsák és alkalmazzák az azzal kapcsolatos higiénés szabályokat. A kellő mértékű önállóság akkor valósítható meg, ha ismerik a számukra javasolt és nem javasolt mozgásokat, azoknak az eszközöknek a használatát, amelyek a hely- és helyzetváltoztatást lehetővé teszik számukra, tisztában vannak ezeknek az eszközöknek a karbantartásához szükséges napi teendőkkel. A tanulóban ki kell alakítani, hogyan viszonyuljanak mozgásállapotukhoz, ismerjék meg saját értékeiket, hogy életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket tudjanak hozni, képessé váljanak a környezet és munkaerő-piac elvárásainak megfelelő magatartásformákra, értékrend kialakítására, amely a társadalmi beilleszkedés alapját biztosíthatják. Elő kell segíteni, hogy mozgáskorlátozottságuk ellenére kialakuljon a fizikai aktivitásra, a szabadidő aktív eltöltésére kész, az egészséges életmód kialakulásához szükséges magatartás és szokásrendszer, a sportolás iránti szükséglet, az egészséges életvitel igénye.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A másokkal való együttműködés a mindennapi élet megszervezéséhez nélkülözhetetlen, a társadalmi integráció kölcsönös alkalmazkodást, a mozgáskorlátozott tanulótól is aktív részvételt kíván.

Pályaorientáció

Mozgáskorlátozott tanulók esetében a sikeres pályaorientáció nagyban függ a mozgásos és pszichés tevékenységek működésétől, ezért a reális pályakép kialakítása átgondoltabb előkészítő munkát kíván. A pályairányultsághoz nélkülözhetetlen képességek kialakításakor szükség lehet sajátos elő- és felkészítésre, azon képességek kialakítására, amelyek a saját adottságok felméréséhez és elfogadásához vezetnek, valamint azok egyeztetéséhez az elképzelésekkel és lehetőségekkel. A pályaalakultság vizsgálatakor indokolt lehet speciális szempontok figyelembevétele is.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A tapasztalatszerzés hiánya, a nevelés során gyakran kialakuló másoktól függő életforma indokolttá teszi a terület hangsúlyozott fejlesztését. A gazdasági és pénzügyi ismeretek, a pénz világában való magabiztosság, az idegen nyelvi kommunikációs készség hozzásegítheti a mozgáskorlátozott tanulókat is az önállóbb életvitelhez.

Kulcskompetenciák fejlesztése

Valamennyi kulcskompetencia fejlesztése beépül a mozgáskorlátozott tanulók sérülésspecifikus pedagógiai fejlesztő folyamatába. Mozgáskorlátozottság esetén – a cselekvéses tapasztalatszerzés hiányosságai, illetve a szociális kapcsolatok sajátos alakulása miatt – az egyes kompetenciaterületek által meghatározott képességek fejlődése, ismeretek elsajátítása, attitűdök alakulása során gyakran eltérő fejlődés tapasztalható. A kompetenciafejlesztés folyamatában a tevékenységek kivitelezését, illetve a különböző helyzetekben való részvételt biztosító eljárások, technikák alkalmazása szükséges annak érdekében, hogy a mozgáskorlátozott tanulók is képesek legyenek a hatékony alkalmazkodásra, a környezet befolyásolására. A mozgáskorlátozott tanulók esetében, a gyors, cselekvőképessé alkalmazkodás, illetve az élethosszig tartó tanulásra való felkészülés érdekében hangsúlyos a digitális kompetencia, az idegen nyelvi kommunikáció, a hatékony önálló tanulás, a kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia fejlesztése.

Anyanyelvi kommunikáció

Az anyanyelvi kommunikáció teszi lehetővé a társas kapcsolatok kialakítását, a gondolatok közlését, az információ megszerzését és közvetítését – ezek mindegyike hatással van a mozgáskorlátozott tanulók önálló életvitelének kialakítására, illetve szűkebb és tágabb környezetükbe történő beilleszkedésére. Amennyiben – a sérülés következtében – akadályozott a szóbeli, vagy az írásbeli kommunikáció, a képességek speciális módszerekkel történő fejlesztésére van szükség (mozgás-, egyensúly-, ritmus-, grafomotoros képességek, térbeli tájékozódás, testséma, érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, nyelv- és beszéd stb.), mindig igazodva az értelmi és mozgásállapothoz, illetve az életkorhoz.

A szóbeli kommunikáció érintettsége esetén szükséges lehet a logopédiai kezelés, beszédterápia eljárásainak alkalmazása, súlyosabb esetben kiegészítő, kiegészítő kommunikációs forma használata. Az írásbeli kommunikáció akadályozottsága a technikai eszközök (számítógép, adaptációk, kommunikátorok) használatával kompenzálható. A kifejező beszéd fontos

alkotóeleme a mimika, a beszédet kísérő kéz- és testmozgások, melyek kivitelezésének akadályozottsága esetén a tanulók mozgásfejlesztésébe is integrálni kell mindezek fejlesztését.

Idegen nyelvi kommunikáció

A terület kiemelt fejlesztése támogatja a sikeres munkaerő-piaci integrációt és a társadalmi beilleszkedést. Minden esetben a sérülésnek leginkább megfelelő tanulási módszer megválasztása szükséges. Differenciálásra, a tananyag és a taneszközök adaptálására leginkább az idegen nyelvi olvasás és írás bevezetése előtti oktatási időszakban van szükség. A testbeszédet és a mimikát csak részben lehet bevonni a nyelvtanulásba, ugyanakkor többször kerülhet sor egyéb nonverbális eszközök használatára. A mozgásos játékokban, feladatokban differenciálásra vagy adaptálásra lehet szükség. Az eljátszással, utánzással, hangeffektusokkal, manipulációval járó tevékenységekben és az azokkal kapcsolatos elvárásokban is az érintett gyermek képességeihez kell alkalmazkodni.

Matematikai kompetencia

A problémamegoldó-képesség, az összefüggések felismerése és gyakorlati alkalmazása hozzájárul az önálló életvitel, az önrendelkező életforma kialakulásához, így a terület kiemelt fejlesztése indokolt. Az ismeretsajátítás, képességfejlesztés során gyakran szükséges az adaptált, speciális eszközök alkalmazása (megfelelő méretű, megfogható eszközök). Ha a kézfunkciók sérültek, a tanulóval, a szülővel, a segítő szakemberrel közösen, egyénre szabottan kell kifejleszteni azokat az eszközöket, amelyekkel a gyermekek dolgozni tudnak.

Természettudományos és technikai kompetencia

A kompetenciaterület a sikeres társadalmi integráció, illetve az önálló életvitel fontos részét képezi, így szükséges az egyéni képességstruktúrához igazodó fejlesztés, a hiányosságok pótlása, a nem megfelelően működő területek fejlesztése, kompenzálása, kiemelt figyelmet fordítva a tapasztalatszerzésre, a különféle tevékenységekben való tevékeny közreműködésre. Ugyanakkor a mozgáskorlátozott – és gyakran a kommunikációban is akadályozott – tanulók saját személyükkel, életvitelükkel kapcsolatos technikai kompetenciája fejlettebb is lehet, mint kortársaiké, mivel számukra ez a jobb minőségű élet feltétele.

Digitális kompetencia

A digitális kompetencia megfelelő szintje biztosíthatja szinte valamennyi élethelyzetben a mozgáskorlátozott tanulók részvételét. A nevelés-oktatás során az információs-kommunikációs technológiák használatának olyan szintű és minőségű elsajátítása szükséges, amely alkalmassá teszi őket az önálló ismeretszerzésre, az információk kritikus szűrésére, azok feldolgozására és kreatív használatára. Mozgáskorlátozottság esetén sokszor speciális, illetve adaptált eszközök használata szükséges (speciális egér, klaviatúra, szoftverek stb.). A szóbeli vagy írásbeli kommunikációjukban akadályozott tanulók digitális kompetenciájának szintjét emeli, ha akadálymentes kommunikációjukhoz magas színvonalú, korszerű info-kommunikációs háttérrel rendelkeznek.

Szociális és állampolgári kompetencia

A kompetenciaterületen megjelölt ismeretek, képességek, attitűdök kiegészülnek a mozgáskorlátozott tanulók testi funkcióiban, struktúráiban bekövetkezett károsodásokról megszerzett ismeretekkel, illetve az azok következtében szükséges kötelező tevékenységformák megismerésével (állandó orvosi kontroll szükségessége, mozgásállapot szinten tartása, segédeszközök használata, karbantartása stb.), amelyek hozzájárulnak az egészséges életmód kialakulásához.

A társadalomban való aktív részvétel megkívánja a fogyatékos személyek esélyegyenlőségét biztosító jogokról, az érdekvédelmi szervezetek működéséről, szerepéről elsajátított ismereteket, valamint a kölcsönös alkalmazkodás képességének kialakulását.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

A reális önismeret kialakítása, a megfontolt és minden körülményt figyelembe vevő pályaeorientáció hozzájárulhat a megvalósítható pályakép, az önálló életvitel, az alkotó életforma kialakításához.

Eszztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

A művészi kifejezés és a kulturális életben való aktív részvétel a mozgáskorlátozott tanulók számára is adott, egyben a tehetség kifejeződésének lehetőségét biztosítja a művészet bármely területén. Emiatt a terület fejlesztésének háttérbe kerülése semmilyen körülmények között sem indokolt, mindenképpen szükséges megtalálni a tevékenységet és részvételt biztosító – sokszor adaptált – eszközt, helyzetet.

Hatékony, önálló tanulás

A tanulási technikák ismerete, az önálló ismeretszerzés képessége hozzájárulhat a sikeres továbbtanuláshoz, ami megalapozhatja a későbbi munkába állást, az önálló életvitel kialakítását. A hatékony és önálló tanulási képesség kialakítása, a sajátos tanulási stratégiák megismerése mozgáskorlátozottság esetében kiemelten fontos, mivel lehetővé teszi, hogy a tanuló az oktatáshoz és képzéshez kapcsolódó saját készségeit, képességeit, attitűdjét jobban megismerje, ezzel is elősegítve a számára elérhető képzési lehetőségek megtalálását. A megfelelő motiváció kialakítása, a pozitív megerősítés, a kudarcűrő képesség fejlesztése hozzásegíti a mozgáskorlátozott tanulókat is az önálló tanulási képesség kialakításához

Az egyes műveltségi területek hangsúlyos, speciális feladatai:

Magyar nyelv és irodalom

Az olvasás- és írástanítás során – a helyesírásra és a tartalomra koncentrálnak – az egyénnek megfelelő tempó és segédeszköz kiválasztása, adaptált taneszközök (megfelelő méretű íróeszköz, tankönyv, füzet stb.) használata válhat szükségessé, megfelelő időt és módszert biztosítva az azokat megalapozó készségek, képességek fejlesztéséhez. Az írás tanítása előtt szükséges a ceruzafogás lehetőségének felmérése, a megfelelő eszköz kiválasztása, az írástanulás folyamatában a célzott manipulációfejlesztés, a kéz és az ujjak mozgékonyságának, ügyességének, az ujjak tapintási érzékenységének javítása, a két kéz, valamint a szem- és kézmozgások összerendezése. Egyes tanulónál a számítógéppel, vagy más technikai eszközzel támogatott írás (gépi írás) elsajátítása teremt lehetőséget az írásbeli kommunikációra, akár már az írástanulás kezdetétől. A részképességek és a beszéd és kommunikációs zavarok az olvasás és íráselsajátítás során külön fejlesztési feladatok elvégzését tehetik szükségessé, gyakran integrálva azt a mozgásfejlesztésbe, pl. bátorító beszédleghör kialakítása, nehezen érthető beszéd esetén is, a mimikai, illetve a beszédet kísérő és annak megértését segítő mozgások gyakorlása. A beszéd megértésének problémája esetén a vizuális információhordozók tudatosabb használata, beszédterápia, logopédiai fejlesztés során együttműködés a logopédussal, beszédképtelenség esetén kiegészítő, segítő kommunikációs technikák, eljárások alkalmazása.

Idegen nyelvek

A nyelvtanulás a továbbtanulás, a későbbi munkavállalás, az önbizalom növelésének fontos eszköze, ezért minden esetben szükség van a megszerzett nyelvtudás gyakorlati felhasználhatóságának egyénre szabott megfogalmazására. Az olvasási és írásnehézségekkel küzdő gyermekek esetében az auditív tanulási módszerek eredményesebbek. A beszéd- és

kommunikációs zavarok, beleértve a nonverbális kommunikáció zavarait is, gátolhatják a mozgáskorlátozott tanuló aktív részvételét az idegen nyelvi szóbeli kommunikációban – ebben az esetben az érintett funkciók kiemelt fejlesztése, esetleg az írásbeli kommunikáció előtérbe helyezése jelenthet megoldást.

Matematika

Kiemelt szerepe van a tanítás során a sokoldalú érzéketli megerősítésnek, a megfigyelőképesség, az emlékezet, a képzelet, a gondolkodás fejlesztésének. A különböző részképesség-problémák, a téri tájékozódás zavara, a manipuláció akadályozottsága stb. indokolják a matematika terén a tapasztalatszerzésre épülő, cselekedtető, hosszabb megalapozó szakaszt, a sérültségnek megfelelő, egyénre adaptált eszközök használatával, mert ezek át tudják segíteni a tanulót a technikai nehézségeken. A műveltségi terület tartalmainak elsajátíttatása során a kis lépésekre bontás elve, illetve az absztrakciós út tudatos megsegítése támogathatja a megértést, a tanulási folyamatot. A mozgáskorlátozott tanuló saját testén kialakuló mennyiségfogalma sokszor kialakulatlan, így a tapasztalatszerzés ezen a területen is kiemelt jelentőségű. A geometriai anyag gyakorlati részének tanítása a mozgásállapottól függően egyéni elbírálás alapján történik, esetenként egyes tananyagrészek módosítása, csökkentése, adaptálása válhat szükségessé (pl. számítógép, számológép használata), indokolt esetben – a szakértői bizottság javaslatával alátámasztva – szükséges lehet az egyes tananyagrészek értékelése alóli felmentés.

A matematika tanítás általános fejlesztési követelménye a mindennapi életre való felkészítés, vagyis a lényegkiemelés és a várható eredmény megbecsülése képességeinek fejlesztése, a pénz értékének megismerése, az oksági viszonyok felismerése, ismert történések alapján a hasonló folyamatok eredményének jóslása, tervek és programok tervezése és lebonyolítása.

Ember és társadalom

Szükséges a társadalmi tapasztalatszerzés hiányainak pótlása. Mintaadást nyújthat az alkotó, értelmes életcélok kitűzéséhez a fogyatékkal élő történelmi személyek tevékenységének bemutatása. Sajátos tartalmat jelenthet a fogyatékosok társadalmi megítélése a történelem során, a társadalmi, politikai helyzet, a kulturális színvonal és a fogyatékosok helyzete, megítélése közötti összefüggés, a mozgáskorlátozottakra vonatkozó jogszabályok és érdekvédelmi szerveződések, fogyatékosokkal foglalkozó intézmények ismerete.

A múzeumlátogatások, helytörténeti kirándulások szervezésével az általános célokon túl (a múlt valóságghű megismerése) tapasztalatokhoz, élményekhez juthatnak a tanulók a kulturális és társadalmi integráció, az együttműködés területén is.

Ember és természet. Földünk és környezetünk

Az embertani, egészségügyi ismeretek kiegészülnek a tanuló diagnózisának ismeretével, az ezzel kapcsolatos egészségügyi feladatok és problémák kezelésével, az egészség-betegség-sérült állapot közötti különbségtétel ismeretével. Amennyiben a tanuló mozgásos ismeretszerzése gátolt, segédeszközök igénybevétele, a tanulási környezet megfelelő alakítása teremtheti meg a legteljesebb tapasztalatszerzés lehetőségét.

Művészetek

A mozgáskorlátozott tanuló harmonikus fejlődésének és önkifejezésének egyik fontos eszköze a zene, a mozgás, a dramatikus interakció és az alkotás. A felmentés bármely formája indokolatlan és megengedhetetlen, a megfelelő eljárások, módszerek, testhelyzetek, eszközök megtalálása hozzásegíti a tanulót az alkotó folyamathoz, valamennyi művészeti területen.

Informatika

Az informatika tanítása során gyakran szükséges az egyénre szabott, adaptált eszközök (pl. speciális egér, billentyűzetrács, könyök- és csuklótámasz stb.) alkalmazása, gyakran több idő szükséges a számítógép kezelésével kapcsolatos manuális tevékenységek megtanítására és begyakorlására. Esetenként a számítógép kiegészítő lehetőségeivel lesz képes a tanuló az önálló használatra (beragadó billentyűk, billentyűszűrés, hangjelzések, egér speciális beállításai, billentyűkombinációk stb.). Az információs-kommunikációs technológiák megismertetése, azoknak a tanulóhoz igazított egyéni használata segítségével, a logikus gondolkodás tudatos fejlesztésével lehetővé válhat az információszerzés, az önálló tanulás, a tanulók életminőségének a javítása. Mozgáskorlátozott tanulók számára az informatika tanítása korábbi időszakban elkezdődhet, különösen indokolt ez abban az esetben, ha a mozgásos akadályozottság miatt a kézírás kivitelezése nehézkes, és indokolt a számítógéppel támogatott írásbeli kommunikáció elsajátíttatása. A magabiztos és pontos számítógép-használat, a számítógép adta lehetőségek kreatív használata a pályaaorientációt is befolyásolhatja, a munkába állás feltételét nyújthatja (akár távmunka keretében is), így a dokumentumkészítés, információszerzés témakörök gyakorlati részének elsajátíttatására megfelelő időt kell biztosítani.

Életvitel és gyakorlat

A műveltségi területen belül olyan ismeretek, tevékenységformák és eszközök használatának megtanítása szükséges, amelyeket a tanuló hasznosítani tud szabadideje eltöltése, pályaválasztása, önálló felnőtt élete, illetve a szűkebb és tágabb környezetébe való beilleszkedés során. Az életkor, illetve a mozgásállapot határozzák meg az eszközök, illetve a praktikus tevékenységformák kiválasztását. Az önállóság kialakítását célzó eszközök (sokszor gyógyászati segédeszközök) használatának elsajátítása során a tanulóknak minden esetben meg kell tanulniuk az eszközök használatán túl azok karbantartását, illetve a velük kapcsolatos higiénés és balesetvédelmi szabályokat.

Testnevelés

A műveltségi terület alapelvei és céljai, fejlesztési feladatai a mozgáskorlátozott tanuló egyedi mozgásszervi diagnózisától és a klinikai tünetektől, mozgás- és egészségi állapotától, aktuális fejlettségi szintjétől függően, a pedagógiai és egészségügyi habilitációval, rehabilitációval összhangban valósul meg. A mozgásszervi és a pedagógiai rehabilitáció, valamint a testnevelés és sport fejlesztő mozgásprogramjai speciális eljárásainak együttese eredményezi a mozgáskorlátozott tanulók sajátos testkulturális nevelését, a testnevelés és sport műveltségterület tartalmát, tantárgyi anyagát, szervezési formáit. A mozgáskorlátozott tanulók testnevelés óra alóli automatikus felmentése nem indokolt. A testnevelés és sport műveltségi terület keretében szervezett testnevelés tantárgyi órán a tanuló a szakértői és rehabilitációs bizottság, valamint a tanulóval foglalkozó team (orvos, gyógypedagógus, pedagógus) véleménye alapján vesz részt. A testnevelési órán való részvétel lehet teljes, részleges, a felmentés lehet teljes és átmeneti. Mozgáskorlátozottság esetében a testnevelés tantárgyi óra helyett/mellett biztosítani kell a mozgásnevelési foglalkozásokat. A testnevelés órán való foglalkoztatás a fogyatékoság típusának megfelelő szakképesítéssel rendelkező gyógypedagógus (szomatopedagógus) javaslatai és iránymutatásai szerint, szükség esetén részvételével történik.

Egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem-vagy magatartási zavarral) küzdő tanulók

A pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók csoportjába azok a tanulók tartoznak, akik az iskolai teljesítmények és a viselkedésszabályozás területén a kognitív, emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése, a kialakult képességzavarok halmozott előfordulása miatt egyéni

sajátosságaik figyelembevételével fokozott pedagógiai, pszichológiai megsegítést, gyógypedagógiai segítséget igényelnek.

Tanulási és viselkedési problémájuk specifikus tanulási zavarok, azaz

- o diszlexia,

- o diszortográfia,

- o diszkalkúlia,

- o diszgráfia és diszpraxia, mint a motoros képességek fejlődési zavara, valamint ezek maradványtüneteinek fennállása,

- o a fentiek együttjárása miatt a kevert specifikus tanulási zavarok;

- o hiperaktivitás és figyelemzavar; továbbá

- o a szocio-adaptív folyamatok zavarai, az érzelmi kontroll, ön, vagy mások felé irányuló agresszió, a szorongás, az én-szabályozás gyengeségét mutató magatartásjellemzők, az alkalmazkodóképesség, a célirányos viselkedés, az önszervezés, valamint a metakogníció eltérő fejlődésében mutatkozik meg.

Pszichés fejlődési – súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási – zavarral küzdő tanulók iskolai fejlesztésének alapelvei

A pszichés fejlődési zavar miatt sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése a szakértői bizottság szakértői véleményére épülő egyéni fejlesztési terv alapján, egyéni sajátosságaik, szükségleteik figyelembevételével, a szülővel és a tanulóval történő megbeszélést követően történik.

Az egyéni fejlesztőmunka tervezése, a rehabilitációs terv kidolgozása logopédus, pszichopedagógus, tanulásban akadályozottak pedagógiája szakon/szakirányon szakképzettséget szerzett gyógypedagógus, gyógypedagógus-terapeuta, pszichológus és egyéb szakemberek (pl. szomatopedagógus, gyermekpszichiáter) bevonásával történik és rehabilitációs célú órakeretben zajlik.

Az iskolai oktatásban érvényesíteni kell a tanuló fejlődését, előrehaladását segítő számonkérési, értékelési formákat; indokolt esetben, a szakértői bizottság javaslata alapján – az egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből – az értékelés és minősítés alól mentesítés adható. 38

A pszichés fejlődési zavar miatt sajátos nevelési igényű tanulók oktatása intenzív terápiás céllal szervezett időszakos különnevelés keretében (pl. logopédiai osztályban, tagozaton), valamint a többi tanulóval együtt, integrált nevelés, oktatás keretében történhet.

Az iskolai nevelés, oktatás során kiemelt feladat:

- o a tantervi előírásoknak megfelelő sikeres továbbhaladás biztosítása.
- o a pozitív énkép és önértékelés kialakítása,
- o a tanulás iránti motiváció és a kudartűrő képesség növelése,
- o a kortársakra és a felnőtt közösségre irányuló rendezett társaskapcsolatok kialakítása,
- o a társadalmi együttélés szabályainak követése és az önállóságra nevelés.

Fejlesztési területek, nevelési célok

A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók nevelése-oktatása során a NAT-ban meghatározott fejlesztési feladatok és tartalmak megvalósítása általában lehetséges.

Kulcskompetenciák fejlesztése

A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanulók nevelése-oktatása során a NAT-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadók, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő kulcskompetenciák (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) módosulhat.

Az egyes műveltségi területek hangsúlyos, speciális feladatai:

A helyi tantervben az egyes tantárgyak tartalmának közvetítése a tanulók egyéni adottságait figyelembe véve, speciális pedagógiai módszerrel és eszközzel történik.

Kiemelten kell kezelni az önismeretet, a reális önértékelés kialakítását, a kommunikáció fejlesztését. E feladatok minden műveltségterületen meg kell, hogy jelenjenek. Célzottan szerepet kaphat az *Ember és társadalom*, a *Művészetek* és ezen belül a *Dráma és tánc* fejlesztési feladatai között.

Magyar nyelv és irodalom

A beszédészlelés és beszédmegértés, a verbális figyelem és emlékezet intenzív fejlesztése, az olvasásértés fejlesztése kiemelt szerepet kap.

Idegen nyelv

A nyelvtanítás auditív módszereinek előtérbe helyezése javasolt.

Művészetek

A komplex művészeti terápia, a drámapedagógia, az akusztikus és vizuális észlelés fejlesztésének kiemelt szerepe van.

Testnevelés és sport

Szenzoros integrációs programok és terápiák beállítása és/vagy gyógyúszás, valamint logopédiai ritmika alkalmazása is javasolt.

Matematika

Kompenzációs lehetőségek, speciális módszerek alkalmazása segíti az eredményes fejlesztést. Azoknál a tanulóknál, akiknél a sajátos nevelési igény oka a hiperaktivitás, a figyelemzavar, indokolt a korszerű, rugalmas szervezeti keretek és módszerek előtérbe helyezése.

Összegzés

A tanulók eltérő fejlettségi szintjét, különbözőségét, más-más haladási ütemét figyelembe vevő szemléletmódnak napjainkban megvan a létjogosultsága. Kifejezetten igaz ez abban az esetben, ha a tanulók között van, vagy vannak olyan gyerekek, akiknek valamely részképesség zavar miatt nehézséget okoz a tanterv által előírt tananyag elsajátítása, a követelmények megfelelő szintjének elérése. A gyerekek igyekezete, a nevelők felkészültsége és a változatos módszerek valamint a fejlesztő pedagógus és gyógypedagógus által végzett fejlesztés meghozza a kívánt eredményt. Fontos, hogy a pedagógusok ismerjék az SNI tanulókra vonatkozó törvényi hivatkozásokat, az alapidokumentumok tartalmát, az egyéni fejlesztési tervek fontosságát, az egyes fejlesztési területekhez tartozó, lehetséges tevékenységeket. A részképességeket fejlesztő egyénre szabott tevékenységek kifejtik pozitív hatásukat. A pedagógus által befektetett energia megtérül, hiszen a tanuló személyisége pozitív irányba fejlődik, ami a tulajdonképpeni cél, s minden pedagógus erre törekszik oktató – nevelő munkája során.

A pedagógiai program érvényességével, módosításával, nyilvánosságával kapcsolatos egyéb intézkedések

A pedagógiai program érvényességi ideje

Az iskola 2021. szeptember 1-jétől szervezi meg nevelő és oktató munkáját e pedagógia program alapján.

A pedagógiai program módosítása

A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet: az iskola igazgatója; a nevelőtestület legalább 51%-a és az iskola fenntartója.

A pedagógiai program módosítását a nevelőtestület fogadja el, az igazgató hagyja jóvá, de a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

- Az iskola pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.
- A pedagógiai program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:
 - az iskola fenntartójánál;
 - az iskola könyvtárában;
 - az iskola igazgatójánál;

Legitimációk

A Pedagógiai program elfogadása

Nyilatkozat

A Bereczky Zsigmond Református Általános Iskola Diákönkormányzata képviselőjében és felhatalmazása alapján aláírással tanúsítom, hogy a Pedagógiai program elfogadásához előírt véleményezési jogunkat gyakoroltuk.

A Diákönkormányzat a PP módosítását 2021. augusztus 24 -ei ülésén megtárgyalta, a PP módosítási javaslatát elfogadta.

Dombrád, 2021. augusztus 24.

.....

Diákönkormányzat vezetője

Nyilatkozat

A Berczky Zsigmond Református Általános Iskola Szülői Munkaközösségének képviselőjében és felhatalmazása alapján aláírással tanúsítom, hogy a Pedagógiai Program elkészítéséhez és elfogadásához előírt véleményezési jogunkat gyakoroltuk. Az SZK elnöksége az Pedagógiai program módosítását 2021. augusztus 23-ei ülésén megtárgyalta, annak módosítási javaslatával egyetért.

Dombrád, 2021. augusztus 23.

.....

A szülői közösség elnöke

Nyilatkozat

A Pedagógiai programot az Igazgatótanács 2021. augusztus 31-én tartott ülésén véleményezte és elfogadásra javasolta.

Dombrád, 2021. augusztus 31.

.....

az Igazgatótanács elnöke

Nyilatkozat

A Pedagógiai programot a nevelőtestület a 2021. év 08. hó 24. napján tartott ülésén elfogadta.

Kelt: Dombrád, 2021. 08. 24

.....

intézményvezető

Nyilatkozat

A fenntartó Dombrádi Református Egyházközség presbitériuma 2021. 08. 31. napján tartott gyűlésén a Református Általános Iskola a Pedagógia programot elfogadta. 2021.08. 31-én a Pedagógiai programot a fenntartó 1/2021 (2021. aug. 31.) sz. határozatával jóváhagyta.

Kelt: Dombrád, 2021. 08. 31.

.....

vezető lelkész/Fenntartó

Mellékletek

1. sz. melléklet

A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

1. Az iskolai nevelő-oktató munkát segítő szemléltetést és a tanulók tevékenykedtetését az osztálytermekben és a szaktantermekben az alábbi alapfelszerelések és eszközök szolgálják: a tantermekben interaktív táblák állnak rendelkezésre az oktatáshoz, az informatika tanteremben asztali számítógépek, a fejlesztőteremben interaktív tábla, fejlesztőeszközök/játékok, logopédiai tükör áll rendelkezésre a tanításhoz.
2. Az **alsó tagozatos magyar nyelv és irodalom** tanítását segítő felszerelések és taneszközök (tantermenként):
 - Képek, betűkártyák, szótagkártyák. (1-2.o.)
 - Hívóképek. (1-2.o.)
 - Írott és nyomtatott ABC. (falikép) (1-2.o.)
 - Kis és nagybetűs nyomtatott ABC. (falikép) (1-2.o.)
 - Betűsín. (1-2.o.)
 - Írott kis és nagy ABC. (1-2.o.)
 - Bábok (10 db).
 - Fali tablók:
 - Hangtani ismeretek. (2.o-tól)
 - Szavak alakja, jelentése. (2.o-tól)
 - A szó. (2.o-tól)
 - A mondat. (2.o-tól)
 - Szólások, közmondások könyve.
 - Nemzeti jelképek. (fali tábló)
 - Fali táblák:
 - Igék. (3.o-tól)
 - Az igenév. (3.o-tól)
 - A teljes hasonulás. (3.o-tól)

- Az állítmány fajtái. (4.o.)
- A jelzők rendszere. (4.o.)
- Ok és célhatározó. (4.o.)
- Történelmi arcképsorozat.
- Helyesírási szabályzat és szótár (10 db).

3. Az **alsó tagozatos matematika** tanítását segítő felszerelések és taneszközök (tantermenként):

- Űrmértékek (cl, dl, l).
- Demonstrációs óra.
- Táblai vonalzó.
- Táblai körző.
- Számkártyák (1-1000-ig).
- Helyi értéktáblázat.
- Kéttányéros mérleg és súlysorozat.
- Hőmérő.
- Színes rudak.
- Táblai szorobán.
- Szorobán használat (tablók).

4. Az **alsó tagozatos környezetismeret** tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Az idő (oktatótábla).
- Iskolai iránytű.
- Magyarország domborzati térképe.
- Magyarország közigazgatási térképe a megyecímerekkel.
- Szobai hőmérő.
- Borszeszegő.
- Domborított földgömb.
- Videokazetták:
 - Életközösségek I.
 - Életközösségek II.
 - Életközösségek III.
 - Életközösségek IV.
 - Vadon nőtt gyógynövényeink.

- Dunántúli középhegység.
- Dunántúli dombvidék.
- Alpokalja.
- Homokasztal.
- Tanulói kísérleti dobozok (8 db).
- Ásványok.
- Magyar nemzet jelképei (fali tabló).
- Testünk (videofilm).
- Közlekedés szabályai (videofilm).
- Nagyító.
- Szűrőpapír.

5. Az **alsó tagozatos ének-zene** tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Ritmus eszközök: triangulum, xilofon, kisdob.
- Zenehallgatási anyagok hangkazettán vagy CD-n:
 - Magyar népzenei anyag.
 - Gyermekdalok.
 - Himnusz.
 - Szózat.
 - Magyar és rokon népek dalai.
 - Cselekményes zenék - nőikar, férfikar, vegyes kar.
 - Iskolai ünnepek újabb dalai.
 - Európai népdalok.
 - Egyházi énekek.
 - Jeles napok, ünnepkörök dalai.
 - Kórusművek, műzenei szemelvények.

6. Az **alsó tagozatos rajz** tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Diapozitívek:
 - Steindl Imre: Országház.
 - Kispaládi parasztház.
 - Thököly vár - Késmárk.
 - Medgyessy Ferenc: Anyaság.
 - Kolozsvári testvérek: Szt. György szobra.
 - Kovács Margit: Szamaras, Sámson dombormű.

- Szőnyi István: Este.
- Csontváry Kosztka Tivadar: Mária kútja.
- Pablo Picasso: Maia arcképe.
- Ferenczy Noémi: Noé bárkája - gobelin.
- Cifraszűr, bölcsős, csengős népi játék.
- Hollóközi ház.
- Füstös konyha.
- Matyó tisztaszoba.
- Mai lakóház külső és belső képe.
- Árva vára.
- Pollack Mihály: Nemzeti Múzeum
- Schaár Erzsébet: Kirakat.
- Albrecht Dürer: Nyúl, Önarckép - ezüstvessző rajz, Hónapok - Berry herceg óraskönyvéből.
- Eugène Delacroix: Villámtól megriadt ló.
- Paul Cézanne: Csendélet.
- Ferenczy Károly: Festőnő.
- Fényes Adolf: Testvérek.
- Vaszilij Kandinszkij: Festmény három folttal.
- Bálint Endre: Vándorlegény útra kél.
- Ember alakú butella.
- Kerített ház - Pityerszer.
- Botpaládi ház.
- Faragott, festett, oromzatos ház - Hegyhátszentpéter.
- Hősök tere.
- Vajdahunyad vára.
- Makovecz Imre: Sárospataki Művelődési Ház.
- Ligeti Miklós: Anonymus.
- Ferenczy Béni: Bem érem.
- Götz János: Szarvas.
- Cseh László: Táncolók.
- Michelangelo: Ádám teremtése.
- Ferenczy Károly: Október.
- Fényes Adolf: Babfejtők.

- Koszta József: Tányértörölgetők.
- Glatz Oszkár: Birkózók.
- Kapatisztító, kunsági gyapjú hímzés, hímes tojás, mézeskalács, báb.
- Aratókorsó, tálak, miskakancsó.
- Magyar koronázási jelvények.

7. Az **alsó tagozatos technika** tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Olló, kés, vonalzó 28 db.
- Mintázó eszközök 20 db.
- Építőkocka (fa).
- Szövőkeret 28 db.
- Csiszolópapír.

8. Az **alsó tagozatos testnevelés** tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Síp.
- Gumilabda (28 db).
- Babzsák (28 db).
- Ugrókötel (28 db).
- Kislabda (28 db).
- Tornapad (3 db).
- Tornaszámolyok (6 db).
- Medicinlabda (10 db).
- Karika (28 db).
- Jelzőszalagok (14db).
- Ugrószekevény (1 db).
- Dobbantó (1 db).
- Tornaszőnyeg (3db).
- Bordásfal (6db).
- Mászókötel (1 db).
- Mászórúd (1db).
- Mérőszalag (1 db).

9. A **felső tagozatos magyar nyelv és irodalom** tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Térkép (irodalomtörténeti) (2 db).
- Írói arcképsorozat (2 db).
- Magyar értelmező szótár (6 db).
- Szinonima szótár (6 db).
- Helyesírási tanácsadó szótár (6 db).
- Életrajzi lexikon (6 db).
- Helyesírási szabályzat és szótár (20 db).
- Hanganyag (hangkazetta, CD):
 - Népdalok, népmesék.
 - János vitéz.
 - Mitológiai és bibliai történetek
 - Versek (Petőfi, Arany).
 - A kis herceg.
 - Görög regék és mondák.
 - Rege a csodaszarvasról.
 - Népballadák.
 - Arany: A walesi bárdok.
 - Toldi.
 - Egri csillagok (részletek).
 - Janus Pannonius, Balassi Bálint, Zrínyi Miklós, Csokonai
 - Vitéz Mihály versei.
 - Kölcsey Ferenc, Vörösmarty Mihály, Petőfi Sándor, Arany János, Jókai Mór művei.
 - Móricz Zsigmond: Hét krajcár, Légy jó mindhalálig (rádiójáték).
 - Ady Endre, Babits Mihály, Kosztolányi Dezső, József Attila, Radnóti Miklós versei.
 - Megzenésített versek.
 - Videofilmek:
 - Magyar népmesék.
 - János vitéz (rajzfilm).
 - Pál utcai fiúk (film)

- Magyar mondák: Álmos vezér, A fehér ló mondája, A szentgalleni kaland, Botond, Lehel kürtje, István megkoronázása.
- Arany: A walesi bárdok.
- Ludas Matyi (rajzfilm).
- Egri csillagok (film).
- Mátyás könyvtára.
- A Corvinák.
- Balassi, Csokonai: A felvilágosodás.
- Mikszáth: Szent Péter esernyője (film).
- Mikszáth prózája.
- Liliomfi (film).
- A reformkor I-II.
- Petőfi.
- A köszívű ember fiai (film).
- Légy jó mindhalálig (film).
- Móricz és a Légy jó mindhalálig.
- Móricz élete.
- Nyugat.
- A fiatal József Attila.
- Erőltetett menet (film).
- Könyv:
 - Népmesegyűjtemények (10db).
 - O. Nagy Gábor: Magyar szólások és közmondások (6 db).
 - Gabnai Katalin: Drámajátékok (6 db).
 - Kaposi László: Drámafoglalkozások (6 db).
 - Montágh Imre: Mondjam vagy mutassam (6db).
 - Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk (30 db).
 - Gárdonyi Géza: Egri csillagok (30 db).
 - Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője (30 db).
 - Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig (30 db).
- Fali tablók:
 - Hangtan.
 - A teljes hasonulás.
 - Jelentés.

- Szótan.
- A szófajok.
- Jelentés.
- Szerkezet.
- Mondattan.
- Magyar nyelvemlékek.
- Nyelvcsaládok.

10. A történelem tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Falitérkép:
 - Az ókori Kelet.
 - Az ókori Görögország.
 - A Római Birodalom.
 - Magyarország X-XI. sz.
 - A magyar népvándorlás és a honfoglalás.
 - Magyarország a korai feudalizmus idején.
 - A feudális Magyarország a XIII. sz. közepétől a XV. sz. elejéig.
 - A tatárjárás Magyarországon 1241-42.
 - Magyarország 1526-1606.
 - Európa a XIV-XV. században.
 - A feudális Magyarország a XV. században.
 - Magyarország a XVII. században.
 - Az európaiak felfedezései és a gyarmatosítás XV-XVII. század.
 - A Föld népei a XVI-XVIII. században.
 - Az 1848/49-es szabadságharc.
 - Európa a XIX. század második felében.
 - Európa 1815-1849.
 - Európa az I. világháború idején.
 - Az Osztrák-Magyar Monarchia 1914-ben.
 - A Tanácsköztársaság honvédő harcai.
 - Európa a II. világháború idején.
 - Hazánk felszabadulása.
- Videokazetta:
 - Az ókori Egyiptom.

- Egyiptomi hétköznapiak.
- Egyiptom, a Nílus ajándéka.
- Széthi, a fáraó.
- A piramisok.
- A kínai Nagy Fal.
- Az ókori Hellász.
- Görögország.
- Az ókori Róma.
- Róma és Pompei.
- Róma építésze.
- A Colosseum, Róma.
- Álmos vezér.
- Honfoglalás, államalapítás.
- Aquincum.
- Élet a középkori Európában.
- Céh, inas - legény - mester.
- A román kori művészet.
- A román stílus.
- Mátyás király.
- Hunyadi János.
- Mátyás országa.
- Mátyás király könyvtára.
- A lovagok, a Hunyadiak.
- Mohács.
- Magyar erők.
- Nagy Szulejmán és kora.
- Rákóczi szabadságharc.
- A francia forradalom.
- Reformkor I-II. rész.
- Kossuth élete.
- A kiegyezés.
- Oroszország a cártól Sztálinig.
- Versailles.
- A II. világháború.

- 1956. Október 23.
- Egyéb:
 - Írásvetítő transzparens.
 - Transzparens sorozat az általános iskolai történelem tanításához (5-8. évfolyam).
 - Magyar történeti áttekintés a honfoglalás idejétől (falikép).
 - Tanulói egységcsomag az 5. és a 6. osztályos történelem tanításához.
 - Forráscsomag a 7. osztályos történelem tanításához.

11. Az **angol nyelv** tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Project English 1., 2., 3. (tankönyv, munkafüzet, hangkazetta, tesztek, videokazetta, munkafüzet videokazettához).
- New Project 1., 2. (tankönyv, munkafüzet, hangkazetta).

12. A **német nyelv** tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Wir I.-II. (tankönyv, munkafüzet, CD).
- Tematikus képek.

13. A **felső tagozatos matematika** tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Táblai körző fa (3 db).
- Táblai vonalzó 45 fokos fából (3 db).
- Táblai vonalzó 60 fokos fából (3 db).
- Táblai szögmérő fából (3 db).
- Méterrúd fából (3 db).
- Összerakható m^3 .
- Alaphálók, alapábrák (2 db).
- Nagy matematikusok arcképei (3 db).
- Sík és mértani modellezőkészlet (2 db).
- Számegyenes, koordináta-rendszer (írásvetítő fólia).
- Helyiérték táblázat (írásvetítő fólia).
- Kétkaros mérleg és súlysorozat.
- Kocka, téglatest (testek).
- Űrmérték sorozat.
- Szétszedhető dm^3 .
- Szögpárok (falikép).

- Eltolás (falikép).
- Műanyag henger.
- Műanyag kúp.
- Műanyag gúla.
- Műanyag hatszög alapú hasáb.
- Műanyag ötszög alapú hasáb.

14. Az **informatika** tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Pentium típusú számítógép (15 db).
- Monitor (SVGA) (15 db).
- Billentyűzet (15 db).
- Egér (15 db).
- CD meghajtó 40x (3 db).
- Hangkártya + hangfal (3 db).
- Projektor (1db)
- ISDN vonal digitális hálózat.
- SCAN (lapolvasó).
- Tintasugaras nyomtató (1db).
- Alapvető programok:
 - WINDOWS 98.
 - OFFICE 97.
 - Szoftver az Internet hálózatban való működtetéséhez.

15. A **természetismeret és a földrajz** tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Terepasztal.
- 5-8. osztályos írásvetítő fólia-sorozat a környezetismeret és a földrajz tanításához.
- Közetgyűjtemény.
- 5-8. osztályos táblai vak térképsorozat.
- Hőmérő (5 db).
- Iránytű (5 db).
- Térképjelek.
- Magyarország térképe (falitérkép).
- A Föld éghajlata (falikép)
- A Föld természetes növényzete (falikép).

- A Föld domborzata (falitérkép).
- Földgömb (5 db).
- A Föld felszíne (dombortérkép).
- A Föld forgása és keringése (falikép).
- Afrika domborzata és vizei (falitérkép).
- Ausztrália és Óceánia gazdasági élete (falitérkép).
- Afrika domborzata (falitérkép).
- Ausztrália és Új-Zéland domborzata (falitérkép).
- Észak-Amerika, Dél-Amerika domborzata és vizei (falitérkép).
- Ázsia domborzata és vizei (falitérkép).
- Európa domborzata és vizei (falitérkép).
- Európa országai (falitérkép).
- Észak-Európa (falitérkép).
- Kelet-Európa (falitérkép).
- Ázsia domborzata (falitérkép).
- Közép Európa (falitérkép).
- A Kárpát-medence domborzata és vizei (falitérkép).

16. A **fizika** tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Írásvetítő fólia-sorozat (fizika 6-8. osztály)
- Mágneses rúd pár fatokban.
- Fényből áram (videokazetta).
- Részecskemodell (videokazetta).
- Fizikusok arcképcsarnoka (falikép sorozat).
- SI mértéktáblázat (falikép).
- Mágneses készlet (komplett).
- Lejtőmodell (tanulókísérleti eszköz 5db).
- Mechanikai eszközkészlet (tanulókísérleti eszköz 5 db).
- Nyomás, súrlódás vizsgálatára alkalmas eszközkészlet (5db).
- Rugós erőmérő (25 db).
- Kétkarú emelő (5 db).
- Karos mérleg, súlysorozattal (5 db).
- Hőmérő.
- Hőtágulást bemutató tanári eszközkészlet (1db).

- Kétütemű motorminta (1 db).
- Négyütemű motorminta (1 db).
- Áramátalakító (1 db).
- Csengő reduktor (1 db).
- Elektromotor és generátor (4 db).
- Elektrovaria (tanári bemutató eszközkészlet)(1 db).
- Transzformátor modell (1 db).
- Sztatikus elektromosságot létrehozó eszközkészlet (5 db).
- Mérőműszer (Voltax) (10 db).
- Tanulókísérleti eszközkészlet áramkörök létrehozására (8 db).
- Optikai pad (lencsékkel, tükrökkel) (2 db).
- Prizmatartó (1 db).
- Tanulókísérleti eszközkészlet a fény vizsgálatára (5 db).

17. A **biológia** tanítását segítő felszerelések és eszközök:

- Diavetítő.
- Csiráztató.
- Diapozitívek az 5-8. osztályos biológia tanításához.
- Kézi nagyító (15db).
- Metszettároló.
- Mikroszkópizáló.
- Lámpa.
- Mikroszkóp.
- Szilvafa virága (modell).
- Almafa (oktatótábla).
- Rovarok (oktatótábla).
- Kocsányos tölgy virága (oktatótábla).
- Ehető és mérgező gombák (oktatótáblák).
- Keresztes pók (oktatótábla).
- Mókus (oktatótábla).
- Szarvas vagy őzágancs.
- Hazai füves területek legjellemzőbb élőlényei (oktatótábla).
- Folyók, tavak legjellemzőbb élőlényei (oktatótábla).
- Hal (csontváz).

- Béka (csontváz).
- Rák testfelépítése (oktatótábla).
- Férge gyík (csontváz).
- Nemzeti parkjaink (falitérkép).
- Fali tablók:
 - Szivacsok, csalánozók.
 - Gyűrűsférgesek.
 - Puhatestűek.
 - Ízeltlábúak.
 - Gerincesek.
 - Moszatok, zuzmók, mohák, harasztok.
 - Nyitvatermők.
 - Zárvatermők.
 - A lomblevél működése.
 - A virág és a virágzat.
 - Termések, terméstípusok.
 - Fásszár keresztmetszete.
 - Egyszikű szár keresztmetszete.
- Az emberi bőr (bőrmetszet).
- Emberi csontváz.
- Koponya.
- Emberi torzó.
- Légzés (oktatótábla).
- Szív-modell.
- Vese (metszet).
- Az emberi szaporodás (8 db-os oktatótábla).
- Szem (modell).
- Hallás és egyensúly szerv (modell).
- Emberi fejmetset.
- Fül (modell).

18. Az **egészségtan** tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Videofilmek:
 - Az élelem.

- Alapvető élelmiszerek.
- Az izmok és a mozgás.
- A dohányzás és az egészség.
- Vigyázz a gyógyszerekkel.
- Ép testben ép lélek.
- Az emberi szervezet reprodukciós rendszere.

19. A **kémia** tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Kémcső (50 db).
- Főzőpohár (25 db).
- Óraüveg (10 db).
- Borszeszégő (10 db).
- Kémcsőfogó (10 db).
- Vasháromláb (8 db).
- Azbesztháló (8 db).
- Vízbontó készülék (1db).
- Pálcika modell (1 garnitúra).
- Fali tablók:
 - Atomok elektronvonzó képessége.
 - Fémek jellemerősségi sora.
 - Periódusos rendszer.
- Oktatótáblák:
 - Fémek reakciói vízzel.
 - Fémek reakciói savval.
 - Sav-bázis reakció.
 - Közömbösítés.
 - Redukció a redukáló sorban.
 - Peptidkötés.
- Videokazetták:
 - Ismeretlen ismerős a víz.
 - Kincsek a homokban és a bányákban.
 - A fémek általános jellemzése.
 - A víz.
 - Az élet elemei.

- Levegő, tenger, kőzet.
- Atom és molekula.
- A konyhasó.
- Tűzijátéktól a házépítésig.
- A magyar ezüst, az alumínium.
- A fém, a vas.
- Lidércfény és nitrátos vizek.
- Kénsav a felhőből és a gyárból.
- Szabadon és kötve.
- Atom és molekula.
- Írásvetítő transzparens sorozat a 7. és 8. osztályos kémia tanításához (1db).

20. Az **ének-zene** tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Pianínó.
- A kerettantervben szereplő zenehallgatási anyag hangkazettán, illetve CD lemezen.
- Videofilmek:
 - Tánc típusok.
 - Jeles napok népszokásai.
 - Ritmuskészséget fejlesztő hangszerek, eszközök.

21. A **felső tagozatos rajz** tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Műanyag, átlátszó hengerek, gúlákat.
- Képsíkrendszer a vetületi ábrázoláshoz.
- Táblai körző (fém hegyű).
- 45°-os táblai vonalzó.
- 100 cm-es táblai vonalzó.
- Műanyag, átlátszó kocka, téglák.
- Demonstrációs testek (fa).
- Videofilmek:
 - Képzőművészet a honfoglalás idején.
 - A román stílus.
 - A gótika.
 - Reneszánsz.

- XIX. sz. művészete.
- XX. sz. művészete.
- Pásztorkodás a Hortobágyon.
- Testbeszéd, gesztus.

22. A felső tagozatos technika tanítását segítő felszerelések:

- Fareszelő lapos 25x200 (15 db).
- Fareszelő gömbölyű 10x200 (15 db).
- Fareszelő fél gömbölyű 25x200 (15 db).
- Vasreszelő lapos 25x200 (15 db).
- Vasreszelő gömbölyű 10x200 (15 db).
- Vasreszelő fél gömbölyű 25x200 (15 db).
- Laposfogó. (10 db).
- Kalapács 15-20 dekás (15 db).
- Csípőfogó, gömbölyűcsőrű fogó (15 db).
- Fafűrész (illesztő), vASFűrész (15 db).
- Lyukfűrész (10 db).
- Kézi fúró (amerikáner) (4 db).
- Lemezvágo olló (10 db).
- Faliképek a fa megmunkálásáról (5 db).
- Szerelő készlet, gépelemek tanításához (4 db).
- Elektromos szerelőkészlet I-II. (4-4 db).
- Asztali fúrógép (állványos) (1 db).
- Asztali körfűrész (1 db).
- A gépek (fali tábló) (3 db).
- Kerékpár (1 db).
- KRESZ-táblák (oktató táblák) (1-1 db).
- LEGO-DACTA építőkészlet (4 db).

23. A felső tagozatos testnevelés tanítását segítő felszerelések és taneszközök:

- Ugródomb (1 db).
- Magasugrómérce fém (1 pár).
- Magasugróléc (1 db).
- Maroklabda (10 db).

- Súlygolyó 3 kg (1 db).
- Súlygolyó 4 kg (1 db).
- Tornaszekrény (1 db).
- Gyűrű (1 db).
- Dobbantó (1 db).
- Tornazsámoly (4 db).
- Medicinlabdák (20 db).
- Ugráló kötél (20 db).
- Kézi súlyzók (10 db).
- Mászókötél (5 db).
- Kosárlabda (5 db).
- Kézilabda (5 db).
- Futball-labda (5 db).
- Bordásfal (16 db).
- Tornaszőnyeg (4 db).
- Mászókötél (3 db).
- Mászórúd (6 db).
- Mérőszalag (1 db).